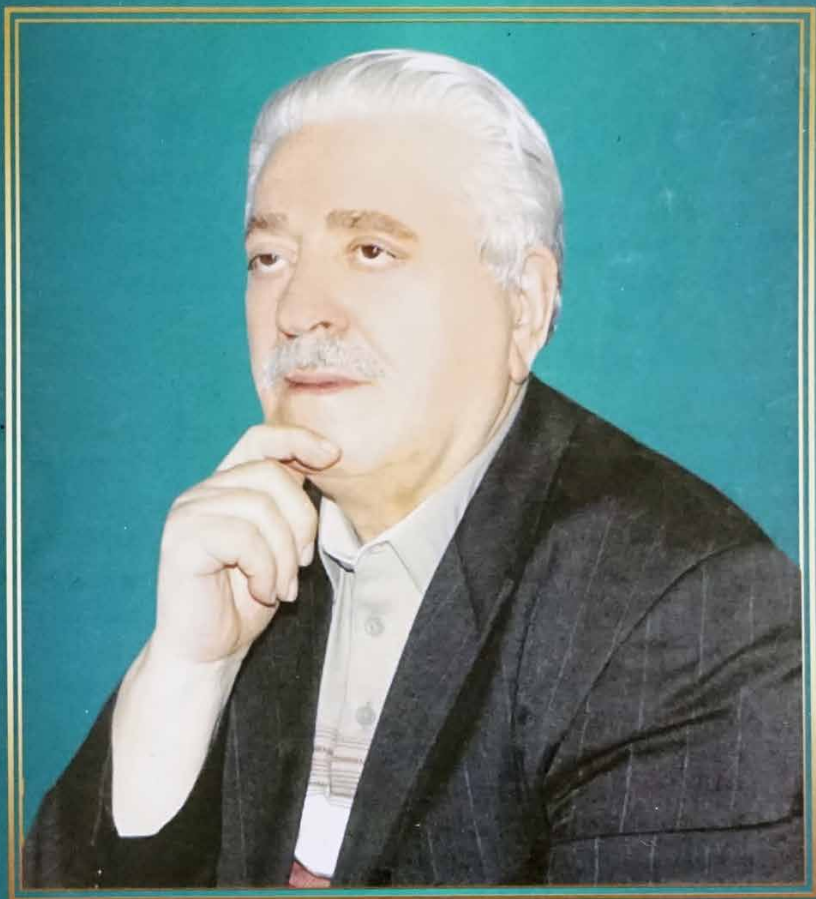

Simax Şeyda

Seçilmiş əsərləri

Simax Şeyda

SEÇİLMİŞ ƏSƏRLƏRİ

Beş cildə

(II cild)

Bakı – 2015

Redaktoru və nəşiri: **Musa Ələkbərli**

Simax Şeyda “Seçilmiş əsərləri” beş cildə, II cild
Bakı. “Şur” 2015. 504 səh.

Uşaqların sevimlisi, tanınmış Azərbaycan şairi Simax Şeydanın bu ikicildliyinə onun uşaqlar üçün yazdığı şeirlər, Böyük Vətən Müharibəsinin ağrılı-acılı günlərindən bəhs edən “Topçu Həsən” poeması və uşaq pyesləri daxil edilmişdir. Vətənpərvərlik ruhunda yazılmış bu əsərlərin hamısı balaca oxucuların təlim-tərbiyəsində, torpağa, yurda bağlılığında, cəmiyyət üçün yararlı bir insan kimi yetişməsində mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

§ $\frac{83.3 \text{ AZ (2)}}{032}$ 15 Qrifli nəşr

© Simax Şeyda, 2015

AĞZIMIZDAKI DİLİMİZ QƏDƏR ŞİRİN

Doğrudan, ağzımızdakı dilimiz qədər şirin bir şey varmı dünyada?! Varsa, bu dildən daha şirin bir dildir! Yoxsa, o dillə ancaq ovqat korlanar. Həm danışanın, həm ona diqqət kəsilənin...

Yeri gəlmişkən, hər kəsin bildiyi bir tapmaca var: "O nədi ki, həm şirindi, həm acı?" Əlbəttə, dil! Ondan şirin və ondan acı nə tapılar ki?!

Dil hərarəti, dil şirinliyi hər bəndəyə verilmiş olsaydı, kimin nə dərdi vardı?! Bu şirin nemət qələm əhlinə verilərsə, həm yazanın bəxti gətirər, həm oxuyanın!..

Möhtərəm oxucu! Şair və dramaturq Simax Şeyda haqqında abırlı və şirin bir dillə sözə başlamağım əbəs deyil. Şair Simaxı ədəbiyyat meydanına dartıb gətirən və uzun illər bu meydanın külünkvranı eləyən qüdrət, əlbəttə, hər şeydən əvvəl dildir, dil! Bu son cümləni "dilimizdir, dilimiz!" fəxarəti ilə də öygüləyə bilərdim. Məsələ burasındadır ki, haqqında mülahizə yürütdüyüm yaradıcı adam tək bir dildə yazıb-yaratmır ki! Həm azərbaycanca, həm dağ yəhudiləri dilində qələmə alır bədii əsərlərini. Mənim yəhudi dili ilə aşinalığım yox ki, deyəm, Simax Şeyda hansı dildə daha ötkəm, daha çevik, daha üstün gücə malikdir...

Amma sağlam bir ölçümüz var: "Bu daş, bu tərəzi!" Onun Azərbaycan türkcəsində əsərlərinin dili şair və dramaturqun dilimizə səriştəsini aydın-aşkar ortaya qoymağa imkan verir. Hələ bir fikir verin:

***Duman dumana düşdü,
Sonra tufana düşdü.***

Az qala yanıltmac diliylə söylənən şeir parçasında dilə gətirilən “Duman” təbiət hadisəsində duman deyil; şairin uşaq qəhrəmanı olan Dumandır. O Dumanla bu duman ardıcıl gələndə nə qədər şirin səs uyuşumu əmələ gəlmişdir.

Şairin qəhrəmanı dumandan sıyrılıb, sonra da tufanla qarşılaşır. Daha da cəsarətlənir və qüdrətini göstərir. Amma tufan da tufandı ha!

***Tufan dedi:
– Ay Duman!
Dayana bilsən, dayan!
Qabağında sən bir an!
(Tufandan qorxan Duman
Dərhal çıxdı aradan...)***

Simax Şeyda az qala çox sayda şeir bölmələrinin adlarını da elə şeir şəklində dilə gətirir. Görün ki, necə də şirin:

***Vərəqləri bir-bir aç,
Oxu, ay dost: “yanıltmac”.***

Həmin bölmədən bir-iki nümunə:

**Qara Qara
Qara baxdı.
(Qarabəniz Qara qara baxdı.
Gördü: qardı –
Hara baxdı).
Qara Qara
Dedi: – Qışdı.
Qar gözümü
qamaşdırdı.**

Xalq yanıltmaclarımızın tərzinə nə yaxın; dilə şairin
bələdçiliyi nə qədər rahat və heyrətli!

Hələ şairin yanıltmac janrından su içib, əta-qana
dolan yığcam bir şeirinə bütünlüklə diqqət kəsilək:

**Dadaşbala
Dadaşbala toyuqlara daş atdı;
Bir toyuğun qanadını qanatdı.**

Əvvəla, söz düzümündəki sözün sözü şərtləndirdiyi;
sözün sözə qanad taxdığı ustalığı nəzərə alın...

Bir də şairin dodaqqaçdısına fikir verək:

Toyğu daşlayan bu dəcəl Dadaşbala hansı bölgənin
şitəngisi olsa yaxşıdır? – Əlbəttə Abşeron kəndlərinin
birisinin! Gözəldir! – Deyilmi?

Bu yöndən, bir başqa örnəyi də izahsız-zadsız yazı-
mın axarına olduğu kimi köçürmək ürəyimdən keçdi. Çün-
ki bu miniatür biçimli yazılardan bir qələm əhli kimi özüm
doya bilmirəm; sizi necə tanışdırım Simax Şeydanın bu
zərifliyi, bu türkcənin doyulmaz gözəlliyinə heyranlığı ilə.

Deyim ki, şairin bu kitabını oxuduqca ürəyimdə elə

hey kiminləsə götür-qoydan, dəyərləndirmədən doymuram. Simaxa qarşı sinə gərəkək qoçaq uşaq şairimizi görmək. İnanıram ki: o yarış meydanı doyumsuz olardı: bir dil yarışı, xalq ruhunun dərinliklərindən üzü bəri zərrə-zərrə yığılıb gələn bir folklor atışması kimi bir şey – lüğətdəkiləri hələ demirəm, sinələrdə şifahi yaşayan nəyimiz var ki, Simax Şeyda onları mənimsəməmiş olsun? Hələ dürlü-dürlü uşaq adları, dağ-daş, oba-oymaq, məmləkətimizin zəngin yaşayış məskənlərinin isimləri... Yaxın tariximizin qanlı-qadalı qəzavü-qədərləri... Hər şey, hər müsibət onun qəlbini qanatmış, ona gərəkli şeirlər yazdırtmış...

***

İnsan doğulduğu torpağın bir ovuc gəzəri parçasıdır. Onun toxumaları ilə torpağın zərrələri o qədər bir-birinin eyni ki: ağır bir dərd üz verəndə, tibbi dərman kara gəlməyəndə təbiblər bəşər oğlunu bir zamanlar sinəsindən qaldırmış o torpağa getməyə, bir müddət orada yaşamağı məsləhət görürlər!

Mən belə üzgün xəstəni çox görmüşəm. Doğma yurdda səhhət tapdıqlarını da həmçinin.

Simax Şeydanın mübarək Azərbaycan Şeydalılığı da, bax, bu yöndən maraqlıdır.

Simax Şeyda Yuşvayev 1936-cı ildə gözəlliklər səltənətimiz Oğuzda gözünü dünyaya açmışdır. Baxınıb-gördüyü gözəllikləri gözünə-könlünə elə də acgözlüklə yığmağı bacara bilmişdi ki, bu gün ömrün ixtiyar çağında belə təbiət lövhələrini o illərin hesabından xərcləməkdə, oxucusunu rıqqətə gətirməkdədir. Nə qədər bərəkətli maye olub Oğuz və Gəncədə keçən ömrü.

***Məhəbbətin qəlbə dərin!
Havan təmiz, suyun sərin.
Üzə gülür zirvələrin!
Vüqarımız, fəxrimizsən!
Oğuzum, sən, Oğuzum, sən!***

Bu gün Almanıyanın Münhenində həsrət çəkə-çəkə, Oğuzun Vətən duyğusunu bir gün olsun unuda bilmir. Azərbaycana yolu düşdükcə Oğuz görüşünə ayrıca vaxt ayırır; gözüünün qurdunu öldürüb, sora geri dönür!

Vətən deyə bağına basdığı Azərbaycan çox erkən bu heyran Şeydasına (13 yaşında) ilk şeirini yazdırır. Gəncəbasarda, Gəncə mərkəzində o vaxtlar dəbdə olan ədəbi dərneklərdə fəal iştirakı ilə yaddaşlarda qalır. Gəncə mühitində iki tanınmış şairlə tanışlıq Şeydanın həyatında ayrı bir hava yaradır, onu şeirə-sənətə möhkəm bağlayır.

O zamanlar Gəncə ədəbi mühitində şeir-sənət uğrunda bir canlanma vardı. Bu işıqda yazıçı Altay Məmmədov və gənc şair Nəriman Həsənzadə çox aydın görünürdülər. Simaxı Nərimana bağlayan həm şairin hərarətli, ümid dolu şeirləri, həm onun oxucuları və ümumiyyətlə insanlarla ideal mehriban davranışları idi. Açıqı, Simax, Nərimanın bir həssas peykinə çevrilmişdi. Günü, həftəsi, ayı onunla bahəm keçirdi. Daha doğrusu ömürlük bir dostluğun qalası inşa edilirdi.

Taleynin bu yaradıcılıq çağında Respublikanın sayılan əksər qəzet və jurnal səhifələrində çox tez-tez gözə dəyir; oxucularla tanışlığı gündən-günə artırdı. Xeyli kitabı işıq üzü görmüşdü.

1960-cı ildə Simax Şeydanın yaradıcılıq rüzgarında unudulmaz bir dövrə başlandı. Kirovabad (Gəncə) rayonlararası Xalq Yaradıcılıq Evinə od-alov kimi çalışan bu şair baş məsləhətçi vəzifəsinə irəli çəkildi. Çox keçmədən Xalq Yaradıcılıq evinin direktoru vəzifəsinə yüksəldi. Bu mədəni müəssisə 22 rayonu olduqca həssaslıqla əhatə edirdi. O zamanlar geniş xalq kütləsinin rəğbətini qazanmış Aşıq İslam Yusifov, Bisavad Teymur, Aşıq Nabat, Aşıq Hüseyn Cavan, İmran Həsənov və Aşıq Əkbər Cəfərovun hərərətli görüşlərinin keçirilməsində Simax Şeydanın yorulmaz fəaliyyəti respublikada səs salmışdı.

Bu fəaliyyət dövründə Simax Şeydanın taleyində müsbət rol oynamış bir ədəbi hadisə adlandırmağa layiq görüşü də bu məqamda dilə gətirmək, elə bilirəm yerinə düşər. Baş olmanın müsibətlər çəkmiş, Böyük Vətən Müharibəsinin girdabında daşdan-daşa dəymiş; bütün qəzavü-qədərlərə baxmayaraq xalqın yüksək qiymətləndirdiyi korşalmaz ilham büsatını kökdən düşməyə qoymamış bənzərsiz şair, ləfzindən doyulmaz Məzahir Daşqın həmin Yaradıcılıq evində Aşıq yaradıcılığı üzrə məsləhətçi işləyirdi. Baş heyranları ilə həmişə yığnaqlı olurdu. Amma heyran müəssisə başçısı Simax Şeydanın maraqları ilə oturub-durmağa, klassik Azərbaycan poeziyasının sehirli lövhələrini onunla birlikdə çevirməyə, poetik janrların əlvan təbiətini gözlər önündə sərməyə istənilən zaman vaxt tapırdı. Simax elin iftixarı Məzahir Daşqından Azərbaycan danışiq dilinin özəlliklərini, şifahi poeziyamızın incəliklərini, özəlliklərini acgözlüklə öyrənməyə özündə cəsəret tapdı. Elə bil ki, nazik bir çay gur sulu bir nəhrə rast gəldi: ondan barındı, şükürlər olsun, onda it-bata düşmə-

di, özünə gəlmiş halda ondan aralanıb, ayrıca yaşamaq imkanını qazandı...

1965-ci ildə Simax Şeyda Bakıya köçüb gedəndə, deməyə dəyər ki, bölgələrin mənəvi dəyərlərini, dil zənginliklərini əməlli-başlı özününküləşdirib getmişdi. Bollaşdırdığı gərəkli su ilə "karlı bir dəyirman işlədə bilərdi" İstədiyi yar idi, yetirdi pərvərdigar. "Beləcə" püxtə bir Azərbaycan söz sənətkarına çevrildi. Qarşıda isə hələ gediləsi yollar vardı.

***

Bakı həyatı da gözlənilməz bir sürprizlə başladı. Mustafa Mərdanov Simax Şeyda ilə tanışlıqdan az sonra onu Azərbaycan Teatr Cəmiyyətində Xalq Teatrları Kabinetinin müdiri vəzifəsinə təyin etdi.

Teatr aləmində beləcə 28 il həyat həqiqətləri ilə iç-içə yaşadı. Uşaq pyesləri üzərində bu illərdə məşğul olmağa imkan tapdı.

Ağdam Dövlət Teatrında Şeydanın "Qızıl balıq" (Puşkinin "Balıqçı və qızıl balıq" mənzum nağılı əsasında), Gəncə Dövlət Teatrında "Çiçəyin sərgüzəşti" pyesləri tamaşaya qoyulub. Altı pyesinin əksəriyyəti nəzmlə qələmə alınmışdır.

***

Uzun müddət ərzində Simax Şeyda Azərbaycan mətbuatında çox məhsuldar qələm sahibi kimi fəaliyyət göstərmişdir.

Kitabların adları, belə onun əlvan yaradıcılıq dünyasından və mövzu zənginliyindən xəbər verir.

“Təyyarə”, “Mən balaca kosmonavtəm”, “Yaxşı qız”, “Kimin belə qızı var”, “Tülkü–tülkü–tünbəki”, “Nəğməli meşə”

Bu şair körpələrin və ümumən uşaqların alabəzək dünyasını qələmə almaqdan doymur. Uşaq aləminin hansı lövhəsi var ki, Simax Şeyda ona müraciət etməmiş olsun...

***

Şairin uşaqlara ünvanlanmış bütün şeirlərinin hər biri ciddi süjet əsəridir. Bəlli ki, süjet qələm sahibinin əl-qolunu xeyli bağlayır; gücünün böyük qismi süjetin ardıcılığının pozulmamasına xidmət göstərir. “Gözəllik ondu, doqquzu dondu” – demiş ustadlar. Amma bu gözəllik qayğıları, doğrudan şairin başını bərk qatır. Simax bunları bilərəkdən süjetli şeirləri ömrü boyu davam etdirmişdir.

***

Mən Azərbaycan türkcəsinin yorulmaz və usanmaz sevdalısıyam. Bu yöndə fəaliyyətini diqqətə layiq bildiyimdən Simax Şeydanın yaradıcı ömürlüyündən nisbətən təfərrüatlı yazmaq həvəsimi gizləyə bilmədim.

Birdən maraq məni götürür: görəsən Simax Şeyda dilimizdə hansı kəlməni bilmir. Oxuya davam etdikcə həmin kəlmə bir misrada, bir birləşmədə sıradan bir əsgər kimi qarşıma çıxır! Bu kəlmələr həm də nə qədər ağırbaşlılıqla “öz yerinə” oturulmuş təsiri bağışlayır! Tərcüməçi var ki, ayrılıqda sözü bilir, onun mühitini, onun işlək yerini, demək olar ki, bilmir.

Bu məqamda bəhsini etdiyim görkəmli şairin ad və soyadı haqqında az da olsa, haşiyəyə çıxmaq istərdim.

Bir az öncədən başlayım.

Simaxla yeni dövrün gəncliyini yaşamışam. Əksər işıq üzü görmüş əsərlərini vaxtında oxusam da, nəse şəxsi tanışlığımız olmayıb. Hətta uzun illər onun dost-doğru bir türkcənin bağrında dil açdığını düşünmüşəm.

Həqiqəti biləndə də bizdən kənar adam olduğunu xəyalımdan keçirtməmişəm. Şair hansı dildə yazırsa, əslində, o dilin sahibləri ilə qaynayıb-qarışmış eyni adamdır. “Ağzını aç, sən kim olduğunu deyim...”

...2014-cü ilin dekabrında Türkiyənin Azərbaycan səfirliyinin mədəniyyət müşavirliyinin Həzrəti Məhəmmədin mübarək doğum gününə həsr edilmiş duyğulu bir axşam toplantısına məni dəvət etmişdilər.

Oturduğum masa ətrafında özü az kəlmə kəsəri, amma hər kəsin söylədiyini can-başla ruhuna çəkən orta boylu bir şəxs də vardı...

Axır ki, bu adam Simax Şeydadır. İndi yaşadığı Almanıyanın Münhen şəhərindən gəlib.

Arada vaxt tapıb ikilikdə söhbətə girişdik. Vaxtilə onun ədəbi yaradıcılığının daimi heyranı olduğumu bildirdim.

Onu tanıdığımdan Simax Şeydanın necə açıldığını görəydiniz!

Mən Şeyda soyadının mənasını körpəliyimdən bilirdim. Bir çiçəyi, bir qızı, yaşıl bir məmləkəti, Rəbbimizin yaratdığı gözəllikləri dəlicəsinə sevən adam demək Şeyda! Amma bundan öncə “Şeyda” ünvanını bir möhür kimi qanmış bəxtəvər bir canlı var: “Şeyda Bülbül”.

Hətta “Şeyda” təxəllüslü bir lirik şairimiz də yaşayıb yaxın keçmişimizdə.

“Şeyda” haqqında bu qədər!

Bəs “Simax” nədir?

Yuxarıda xatırladığım axşamda “Simax” sözünün mənasını da bu adı daşıyan şairimizin özü qısaca olaraq açıqladı:

“Simax” sözünü valideynlərim “Tövrət”dan götürüblər. “Tövrət”da “Simxa – Çuki” bölgüsü var. Bayramlarda öküzlə bağlı Allahın buyruqları qalın bir kağıza yazılır. Onu qucağında gəzdirib, daha çox pul-para toplayanı dəbdəbə ilə götürüb gəzdirirlər. Həmin o qalib uşaq “Simax” adlanır... Bu belə! Amma yüz dəfə mən qalib gəlsəydim, pullu şəxs ola bilməzdim. Əlimə düşən qara qəpiyi belə yazdıqlarımın nəşrinə xərclərdim. Bir də ki: pul bundan daha münasib yerə xərclənməz ki?!

Doğrudan!

Məmməd Aslan

Bakı, 21 fevral 2015

UŞAQLAR ÜÇÜN YAZILMIŞ ŞEİRLƏR

***“Nağıl istəyən qız” dan
Verdiyimiz şeirlər
Xoşunuza gəlibdir
Ay uşaqlar, deyirlər.***

ANAMA DEMƏ

Suyu görəndə
Sevinir Murad.
Gözləri gülür,
Könlü olur şad.

Elə ki, suya
Əl vurur oğlan,
Batır üst-başı
Onun bu zaman.

Böyük bacısı
Kamella dedi:
Suyla oynama,
Bu üst-baş nədi?

Bu saat anam
İşdən gələcək,
Döyəcək səni
Belə görən tək.

Murad ağladı
Dedi: – Bacıcan,
Anama demə
Qorxuram ondan.

Paltarımı sən
Gəl gedək dəyiş.
Tutmaram bir də
Mən belə bir iş.

17 yanvar 2013

BİZİM PEYKİMİZ

Kosmosa uçdu
Bizim peykimiz.
Qürur duyuruq
Sevinirik biz.

Salam deyəcək
Ulduza, aya.
Odlar yurdundan
Bütün dünyaya.

Onun üstündə
Həkk olunub bax.
Aylı, ulduzlu
Üçrəngli bayraq.

Deyir: – Müstəqil
Bir ölkəyik biz.
Artır günbəgün
Şan-şöhrətimiz.

Gedirik daim
Nurlu sabaha.
Arzularımız
Gül açır daha.

5 fevral 2013

SABAH YEYƏRƏM

Konfet verəndə
Yeyir Zülfıyyə.
Bəh, nə şirindir,
Deyir Zülfıyyə.

Hey gedib-gəlir
İstəyir yenə.
Çağırır qızı
Danlayır nənə.

– Gəl konfet yemə
Gündə bu qədər.
Onlar dişini
Xarab eyləyər.

Sonra gecələr
Durub ağlarsan.
Narahat olar,
Ay bala, anan.

– Bir dənə də ver,
Gizlicə yeyim.
Qozlu konfetdir,
Yeməyim, neynim?

Gedib heç kimə
Vermərəm xəbər.
Sabah yeyərəm
İstəsən əgər.

Sən ata canı,
Yenə ver, nənə.
Ta istəmərəm
Mən səndən heç nə.

Konfet almamış
Əl çəkmədi qız.
Ah, şeytan – dedi
Nənə bir ağız.

Münhen şəhəri
5 fevral 2013

ÇIXARTMADI SƏSİNİ

Yazın son günləridi,
Qızıışmışdı havalar.
Öz yerini verirdi
İsti yaya şən bahar.

Vüqar gəldi küçədən
Bir dəstə qızılgülle.
Ana dedi: – Hardasan,
Bu üst-baş nədir belə?

Bu gülləri səninçün
Dərmişəm – dedi Vüqar.
Götür, götür, ay ana,
Gör nə gözəl ətri var.

Girdim qonşu bağına
Dal qapıdan içəri.
Bir az şirin tut yedim
Gül dərib gəldim bəri.

– Oğruluğa girmişdin,
Ay bala, qonşu bağa?
Gəl götür bu gülləri
Eyvandan at aşağı.

Çox ayıb olsun sənə,
Görünmə gözlərimə.
Oğruluq da edirmiş
Vüqar oğlum sən demə.

Anan evə gələndə
Verər sənin dərsini.
Gözü doldu oğlanın
Çıxartmadı səsini.

3 mart 2013

XALAYA DE GƏLMƏSİN

Bir qız tanıyıram mən
Gülşən adında bir qız.
Anasının dalınca
Ağlayır o, aramsız.

Hər gün işə gedəndə
Məni də apar, – deyir.
Anası hara getsə
O da getmək istəyir.

Nənə sakit eyləyir
Onu çətinlik ilə.
Konfet, şokolad verir,
Birtəhər tutur dilə.

Gülşəngilə gələndə
Qonşu qızı Gültəkin,
Gördü balaca bir qız
Ağlayır için-için.

Qonşu dedi: – Ay bacı,
Nə olubdu Gülşənə?
Yoxsa göz yaşı tökür,
Sənin dalınca yenə?

Durub gedirəm indi,
Anama verim xəbər.
Gəlib bir iynə vursun
Ağlamasın bu qədər.

Qız dedi ki: – Ay ana,
Ağlamaram bir də mən.
Xalaya de gəlməsin
Çox qorxuram iynədən.

18 fevral 2013

UZAQ GƏZİR

İki yaşın
İçindədir
Aybənz.
Üstü-başı
Daim olur
Tərtəmiz.

Səhər-axşam
Əmzik əmir
O hələ.
Xoşu gəlir
Bəsdır demir
O hələ.

Əmziyini
Qız itirdi
Bir səhər.
Ana onu
Sakit etdi
Birtəhər.

Nənə gəzdi,
Ana gəzdi
Evləri.
Qızın qaçıb
Oynadığı
Hər yeri.

Ancaq ondan
Xəbər verən
Olmadı.
Filan yerdə
Gördüm deyən
Olmadı.

Uşaq isə
Hey göz yaşı
Tökürdü.
Ana onu
Qucağına
Götürdü.

Dedi: – Gülüm,
Daha böyük
Uşaqsan,
Əmzik üçün
Ağlayırsan
Nahaq sən.

Qoy bir öpüm
Sənin gözəl
Üzündən,
Axıtma gəl
Bu qədər yaş
Gözündən.

Ana gördü
Gəlir evin
Pişiyi,
Ağzında da
Aybənizin
Əmziyi.

Evdəkilər
Gülüşdülər
Bir qədər,
Pişiyə də
Belə olmaz
Dedilər.

Əmzik nədir
Bilməyir qız
O gündən.
Pişiyin də
Uzaq gəzir
Gözündən.

3 fevral 2013

SƏNDƏN ALIR

Bir dəfə kiçik Bahar
Küsmüşdü nənəsindən.
Ana dedi: – Nə üçün
Nənəndən küsmüsən sən?

Belə işlər, ay bala,
Yaxşı deyildir inan.
Hamımızı qınayar,
Eşitsə, bilsə atan.

Get nənənin üzündən
Öp barış onun ilə.
Üzür istə arvaddan
Gül, danış onun ilə.

Qız dilləndi bu ara
Dedi: – Ana, ay ana,
Ev işində həmişə
Kömək edirəm ona.

Toyuqlara dən verir,
Süpürürəm həyəti.
Saxlayıram qardaşım
Balaca Məhəbbəti.

– Bunun üçün mən sağ ol,
Var ol deyirəm sənə.
Həmişə kömək eylə
Gözəl qızım nənənə.

– Ana, ancaq görürəm
Gözəl nənəm arabir
Ələsgəri çağırıb
Ona şokolad verir.

– Hə, belə de, bununçün
İncimisən nənəndən.
Get nə qədər istəsən
Şirni götür nuş et sən.

Məyər bilmirsən nənən
Çox istəyir xətrini.
Səndən alır o, ay qız
Anasının ətrini.

26 fevral 2013

QƏHRƏMAN MÜBARİZ

*Azərbaycan xalqının milli qəhrəmanı
Mübariz İbrahimova ithaf edirəm.*

Qəlbi Vətən eşqi ilə
Dolu idi,
Elin cəsur, mərd, mübariz
Oğlu idi.

Qoruyurdu ermənidən
Öz yurdunu,
Qorxutmurdu heç top, tüfəng,
Ölüm onu.

Bir gün düşmən gələn zaman
Üstümüzə,
Qəsd eyləmək istəyəndə
Yenə bizə.

Girdi qızğın döyüşlərə
Cəsur kimi,
Mehdi kimi, Gəray kimi,
Qafur kimi.

Sərdi yerə neçə-neçə
Erməni.
Öz qanına qəltan etdi
Düşməni.

O özü də el yolunda
Şəhid oldu.
Şan-şöhrəti dildə gəzən
İgid oldu.

Gəlmə düşmən, Vətənimə
Gəlmə yaxın.
Mübariz tək oğlu çoxdur
Bu torpağın.

10 fevral 2013

AĞILLI OĞLAN

Mehriban qardaşdılar
Rafael Murad ilə.
Hər gün bir yerdə onlar
Oynayar bir-birilə.

Çox sevir, çox istəyir
Murad öz qardaşını.
Ağlayanda qoymayır
Töksün o göz yaşını.

Balaca qardaşının
Bir gün gəlib yanına.
Oynamağı çox sevən
Rafael dedi ona:

– Gəl oynayaq bir qədər,
Anam gələnə kimi.
Sonra isə gedərəm,
Öyrənərəm dərsimi.

Murad dedi: – Get, öyrən
Dərsini əvvəl-əvvəl.
Oynayaq yaxşı-yaxşı
Sonra sənin ilə gəl.

17 yanvar 2013

GÖZLƏ GƏLƏRƏM

Neçə illərdir
Nənəm Zərifə
Gəlib-gedərdi
Bizim tərəfə.

Əvvəllər tez-tez
Gələrdi kənddən.
Zənbilində də
Vardı nə desən.

Qozu, fındığı,
Narı olardı.
Şirin heyvası
Sarı olardı.

Qiyamət idi
Balı, qaymağı.
Ləzzət verirdi
Camişın yağı.

Novruz bayramı
Gələndə ancaq,
Daha çox şeyə
Edərdi qonaq.

Elə ki, çıxdı
Cib telefonu,
Daha Bakıda
Görmürük onu.

Zəng edib kənddən
Danışır rahat.
Ekranı görür
Bizi o saat.

Nənəm deyir ki,
Bu nədir belə,
Çörək vermirmi
Sənə Nargilə?

Sınıxıb yaman
Əldən düşmüşən.
Gəlib anana
Göstərərəm mən.

Dedim: – Ay nənə,
Dayanma kənddə.
Doldur zənbili
Gətir gələndə.

Sən gətirdiyin
O nemətlərin
Dadı ağzımdan
Gedər çox çətin.

Ah, şeytan, – deyə
Nənəm dilləndi.
Gözlə, yaxında
Gələm dedi.

20 mart 2013

TUT AĞACI

Gün vurduqca dəyir barın
Tut ağacı, tut ağacı.
Yamyaşıldır budaqların
Tut ağacı, tut ağacı.

Quşlar uçur dəstə-dəstə,
Gəlib qonur başın üstə,
Pay saxlasın qoy mənə də,
Tut ağacı, tut ağacı.

Sən ucasan, mən balaca,
Budaqların haça-haça,
Çıxammıram bil ağaca,
Tut ağacı, tut ağacı.

Meyvən şirin bala bənzər,
Yeyən bir də yemək istər,
Sənə çoxlu sağ ol deyər
Tut ağacı, tut ağacı.

Hey çağırır məni nənəm:
Gəl çörək ye, oğlum Hatəm,
Səni atıb gedəmmirəm
Tut ağacı, tut ağacı.

4 mart 2013

BİR MƏQBƏRƏ VAR

Bir məqbərə vardır ay dost
Bizim Gəncə şəhərində.
Şıx düzünə gəlsən bir gün
Görəcəksən onu sən də.

Dahi şair Nizamidir
Bu məzarda yatan insan.
Xalqımızın ürəyində
O yaşayır hər bir zaman.

Vardır gözəl şeirləri,
Qəzəlləri Nizaminin.
Yaşar neçə əsrlərdir
Əsərləri Nizaminin.

Yazdıqları poemalar
Bir-birindən gözəl, qəşəng.
Böyü, boy at, gəl onları
Sən də oxu hamımız tək.

Baş əyməmiş böyük şair
Qabağında padşahların.
Daim yazıb-yaratmış o,
Eşqi ilə bu diyarın.

Azərbaycan torpağının
Bu gününü görsə idi,
Olmaz idi ürəyinin
Nə kədəri, nə bir dərdi.

Əsrlərdən əsrlərə
Bizim ilə gedir şair.
Sizin tək gənc nəsillərə
Hörmətlə əl edir şair.

6 oktyabr 2012

NAĞIL SEVƏN QIZ

Babasını görəndə
Gülür, sevinir Çiçək.
Yüyürür qabağına
Babam gəldi deyərək.

Baba da qucağına
Götürür nəvəsini
Sevinir uşaq kimi
Eşidəndə səsini.

Qız deyir: – Danış, baba,
Mənim üçün nağıl gəl.
Göydən üç alma düşsün,
Biri-birindən gözəl.

Evdə gizlətsin anam
Götürüb almaları.
Sonra gətirsin mənə,
Yeyim bir-bir onları.

– Bəs mənə pay çatmayır
Qızım, bu almalardan?
Heç olmasa birini
Babana ver, ay şeytan.

– Hə baba, biri sənin,
İkisi olsun mənim.
Ancaq xəbər tutmasın
Bundan Murad və Səlim.

Yoxsa gəlib hərəsi
Birisini aparar.
Yerdə mənə pay qalmaz,
Əldən gedər almalar.

Di, başla, ay babacan,
Gözəl bir nağıl danış.
Qardaşlarım məktəbdən
Gəlib evə çatmamış.

Xoşu gəldi babanın
Nəvəsinin sözündən.
Öpdü nağıl istəyən
Qızın iki gözündən.

27 mart 2013

BİR MEHRİBAN NƏNƏ VAR

Birincidə oxuyur
Bizim balaca Həzi.
Xəbər aldı oğlandan
Bir gün qoca nənəsi.

– Görünmürsən gözümə
Haradasan, ay oğul?
Bu nədir tərləmişən
Gəl bir otur, sakit ol.

– Çöldə uşaqlar ilə
Oynayırdım, ay nənə.
Gəlmişəm ki, su içim,
İndi gedirəm yenə.

– Get dərsinə fikir ver,
Çıxma evdən bir yana.
Yoxsa anan gələndə
Xəbər verərəm ona.

– Ana canı, baxmışam,
Dərslərimə mən bu gün.
Qoy gedim bir qədər də
Oynayım özüm üçün.

– Onda bala, ay Həzi,
Düzünü de gəl mənə,
Kimi çox istəyirsən,
Danış qoy bilsin nənə.

– Mənim ən çox sevdiyim,
İstədiyim həyatda.
Bir mehriban nənə var,
Bəsti nənədir o da.

24 fevral 2013

ŞƏHİD BABA

Bir dəfə qardaşından
Soruşdu kiçik Balaş:
– Divardakı bu şəkil
Kimin şəkli, qardaş?

Babamızın şəkli
Ay Balaş, dedim ona.
Anam mənə danışdı
Haqqında yana-yana.

Xocalının üstünə
Bir gün gələndə düşmən,
Məmilər yağış kimi
Yağanda göy üzündən.

Yandıraraq şəhəri
İnsanları qırmışlar.
Hətta uşaqlara da
Rəhm etməmişlər onlar.

Babamgil Xocalıda
Yaşayırmış o zaman.
Bir güc ilə nənəmi
Çıxartmışdı oradan.

Babam qalmışdı orda
Vuruşurdu düşmənlə.
Bir gün yaralı ikən
Birdən keçmişdi ələ.

Benzin töküb üstünə
Yandırmışlar kişini.
Bircə anın içində
Bitirmişlər işini.

Onda nə mən var idim,
Bu dünyada nə də sən.
Bu gün şəhid babamla
Fəxr edir ana vətən.

1 mart 2013

İKİ MURAD

Baba Murad
Çox istəyir
Muradı,
Özü verib
Nəvəsinə
Bu adı.

Yeddi yaşa
Təzə girib
Oğlan bax.
Bu yaxında
Bir məktəbli
Olacaq.

Baba gördü
Bir dəcəllik
Var onda.
Çağıraraq
Otuzdurdu
Yanında.

Söylədi o:
– Sən ən yaxşı
Nəvəmsən.
İstəyirəm
Xatirini
Xeyli mən.

Ancaq sənə
İstəmirsən
Babanı,
Oynayanda
Səsin tutur
Hər yanı.

Bütün günü
Ora-bura
Qaçırsan,
Heç bilmirəm
Düzü hara
Qaçırsan.

Heç demirsən
Evdə qoca
Baba var.
Səsdən-küydən
Birdən başı
Ağrıyar.

Acıqlanıb
Qulağımı
Çəkər o.
Öz hirsini
Sən Murada
Tökər o.

Doğrusunu
Əgər bilmək
İstəsən

İstəmişəm
Qulağını
Çəkim mən.

Sonra durub
Fikirləşdim
Bir qədər.
Dedim yəqin
Babasını
Eşidər.

Ev-eşikdə
Gəzib rahat
Oynayar.
Səs-küy salmaz
Muradım şad
Oynayar.

Gözü doldu
Elə bu an
Uşağın.
Babasına
Gəldi bir az
O yaxın.

Öpdü onun
Güləmsəyən
Üzündən
Yavaş-yavaş
Uzaqlaşdı
Gözündən.

29 yanvar 2013

SONU BUDUR

Sürüşürdü
Qarın üstə,
Uşaqlarla
Güləbəstə.

Rəfiqəsi
Gözəl Bahar.
Dayanmışdı
Ondan kənar.

Güləbəstə
Dedi: – A qız,
Nə durmusan
Burda yalqız.

Gəl sürüşək
Qoşul bizə.
Qarış bizim
Dəstəmizə.

Qorxma birdən
Sürüşməzsən.
Qar üstünə
Sən düşməzsən.

Qorxaq olma,
Ürəkli ol.
Gəl özünçün
Sürüş bol-bol.

Hələ bir yol,
Bircə kərə
Dəyməyibdir
Arxam yerə.

Boş-boş durma
Burada gəl.
Hərdən sürüş
Arada gəl.

Mənim kimi
Əlli tərپən
Sağ ol desin
Sənə görən.

Dayanmadı
Güləbəstə,
Nəsə dedi
Gedə-gedə.

Sürüşməyə
Başlayan tək.
Deydi yerə
Ah, deyərək.

Ətrafına
Baxa-baxa,
Başladı qız
Ağlamağa.

Bahar dedi:
– Ağlama dur,
Öyünməyin
Sonu budur.

15 fevral 2013

NƏNƏ HƏMİN NƏNƏDİR

Bu gün səhər yuxudan
Oyananda Gülnisə.
Nənəsini görəndə
Tanımadı nədənsə.

Gördü onun saçları
Qaralıb bir gecədə.
Sir-sifəti dəyişib
Gözəlləşib necə də.

Anasına yanaşıb,
Belə söylədi ona:
– Nənəmi görmüsənmi
Səhər-səhər, ay ana?

– Ay qız başıma xeyir,
Nə olubdu nənəyə?
Mətbəxdə çay düzəldir
Nahar eyləyək deyə.

– Onu başqa adama
Oxşatmışam demə mən.
Qaralıbdı saçları,
Cavanlaşıb sifətdən.

– Ağarmış saçlarını
Rəngləyib nənən axşam.
Bir qədər gözəlləşib
Olubdur başqa adam.

Nənə həmin nənədi,
Gələndə öp, qucaqla.
Qara saçlar qoy səni
Çaşdırməsın, ay bala.

27 fevral 2013

XƏBƏR TUTARAM

Babamın bir şəklini
Divardan asıb anam.
Hərdən baxıb üzünə
Ağlayır aram-aram.

Bir gün dedim: - Ay ana,
Babam nə vaxt gələcək?
Tanıyacağımı məni,
Qapımızdan girəntək?

Anam bir ah çəkərək,
Otur, balacan, - dedi.
Qarabağ davasında
Ölübdü baban, - dedi.

Bədnam qonşular bir gün
Üstümü zə gələndə,
Balaca bir uşaqdım
Sənintək o vaxt mən də.

Atam güc-bəla ilə
Bizi çıxartdı ordan.
Özü isə qayıtdı
Xocalıya o zaman.

Bu günədək bilmirəm
Əziz balam, ay Uğur.
Atam hansı şəhərdə,
Hansı yerdə uyuyur.

Uğur dedi: - Ağlama
Anacan, sən bu qədər.
Böyüyəndə babamdan
Gedib tutaram xəbər.

30 Oktyabr 2014

ANASINA SIĞINDI

Ağlayır için-için
Bayaqdan bəri Elmir.
Ana əziz oğlunu
Nəsə kiridə bilmir.

Mənə də verin deyir
Nənə taxan eynəkdən.
Yorulub Elmir bala,
“Eynək-eynək” deməkdən.

Gəldi şokolad ilə
Böyük bacısı Çiçək.
Daha da bərk ağladı
Şokoladı o görəcək.

Samir də gəlib çıxdı
Qardaşının yanına.
Gedək sənə dondurma
Alım, – söylədi ona.

Neynəyirsən eynəyi
Xarab edər gözünü.
Yaxşı hiss eləməzsən
Ay qaqaşım, özünü.

Baxmalıdır gözüne
Bil ki, əvvəlcə həkim.
Sonra gedib eynəyi
Almaq olar, əzizim.

Səsini kəsdi uşaq,
Həkim adı gələn tək.
Sığındı anasının
Qucağına o, bərk-bərk.

26 fevral 2013

İSAK HANUK MƏKTƏBİ

Bir məktəb var Qubada,
İsak Hanuk adına.
Qırmızı qəsəbəyə
Bir gün gəlib bax ona.

Sinifləri genişdir,
Gözəldir, işıqlıdır.
Biri-birindən qəşəng,
Həm də yaraşıqlıdır.

Bu binada oxuyur
Bizim əziz uşaqlar.
Günəş kimi ürəyi,
Qəlbi təmiz uşaqlar.

Xoş günlərə səsləyir
Ana məktəb onları.
Azad, xoşbəxt boy atan
Qızları, oğlanları.

5 iyul 2012

MƏN DƏ AĞLADIM

Səhər şirin yuxudan
Oyananda Qəhrəman.
Anasını çağırırdı
Tez gəl – dedi – hardasan?

Gəldi ana tələsik,
Nə olub, – dedi – oğul?
Neçin həyəcanlısan,
Özünə gəl, sakit ol?

Danışmağa başladı
Qəhrəman aram-aram:
– Gördüm Qarabağdayam
Aşam ilə bu axşam.

Şuşanı azad edib
Azərbaycan əsgəri.
Hər tərəfi bürüyüb
Sevinc, şadlıq səsləri.

– Ah, ay bala, nə yaxşı!
Çin olsun yuxun sənin.
Bax beləcə yox olsun
Görüm azğın düşmənin.

Hə, ana Qarabağdan
Qovulub tamam yağı.
Dalğalanır hər yerdə
Azərbaycan bayrağı.

Qurbanlıqlar kəsilir
Hər həyətdə, hər tində.
Çal-çağırdır Laçında,
Şuşada, Xankəndində.

Qonaq gələnlər də var
Neçə-neçə ölkədən.
Yaxın-uzaq ellərdən:
Şəhərlərdən, bölgədən.

Gələn insan əlindən
Olmurdu ayaq açmaq.
Elə bil bütün Bakı,
Gəncə orda idi bax.

Olduq Xocalıda da
Yatmadıq bütün gecə.
Ana, gəzib-dolaşdıq
Şəhəri küçə-küçə.

Atam tapa bilmədi
Siz yaşayan evləri.
Sonra mindik maşına
Kədərlə döndük geri.

Yol boyu gələ-gələ
Gördüm ağlayır atam.
Mən də qoşulub ona
Ağladım aram-aram.

– Ay sənə qurban olum,
Gəl üzündən öpüm mən.
İnşallah Qarabağ da
Azad olar düşməndən.

Bu gün, sabah dönərik
Doğma yurda, mahala.
Biz sevinclə, fərəhlə
Yaşayırıq, ay bala!

8 mart 2013

ÇILPAQ AĞACLAR

Anası ilə
Çıxmışdı bağa.
Gördü ağaclar
Çılpaqdır Ağa.

Budaqlarında
Nə bir meyvə var.
Tökülüb yerə
Bütün yarpaqlar.

Ağa dilləndi:
– Ay ana, söylə,
Kim qoyub bağı
Bu günə belə?

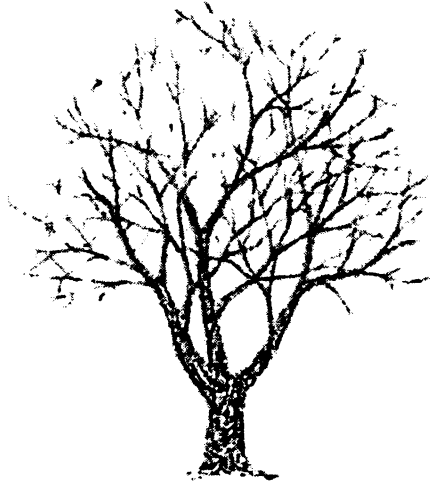
Ana qulaq as,
Ay oğul, – dedi.
Payız fəslidir
Hazırda indi.

Töküb ağaclar
Yarpaqlarını.
Verib qurtarıb
Daha barını.

Bahar gələndə
Ağaclar yenə.
Yaşıl donunu
Geyər əyninə.

Sənə şipşirin
Meyvələr verər.
Dər ye, ay Ağa,
Sağlıqla deyər.

21 fevral 2013

BİZİM KÜÇƏ

Raşbil Zaxaryayevin əziz xatirəsinə

Burda Raşbil küçəsi,
Haradadır ay bala? –
Deyə məndən soruşdu
Yolla gedən bir xala.

Qırmızı qəsəbəmiz
Dəyişib gündən-günə.
Gözəl evlər tikilir
Ucalır göy üzünə.

Çöl-çəmən gülür üzə,
Hər tərəf gül qoxuyur.
Bağ-bağçada bülbüllər,
Torağaylar oxuyur.

Neçə təzə küçəniz,
Gözəl parkınız da var.
Turist kimi olmuşam
Qubada bir zamanlar.

– Düz deyirsiniz, ay xala,
Gözəldir qəsəbəmiz.
Raşbil küçəsində mən
Yaşayıram bilin siz.

Gəlin gedək mənimlə,
Çox da uzaqda deyil.
Atam deyir mehriban
Bir insan olub Raşbil.

O, burda boy atıbdı
Vəfat edib burda da.
Övladları yaşayır
Hazırda Moskvada.

Dərsə gedib – gəlirəm
Həmişə bu küçəylə.
Fəxr edir qəsəbəmiz
Anacan, onun ilə.

Almaniya, Münhen
9 aprel 2013

MƏNİM DOSTUM

Bizim evdə bir it var,
Dostam onun ilə mən.
Qovlamasam heç zaman
Qaçıb getməz gözümdən.

Çox vaxt gəlib oturur
Mənim ilə üz-üzə.
Mat-mat baxar üzümə
Məhəl qoymaz heç kəsə.

Yola salar it məni
Dərsə gedəndə səhər.
Qapıyadək ötürüb
Bir-iki ağız hürər.

Məktəbdən dönəndə də
Qarşılar məni hər gün.
Atılıb düşər bir az
Sevinər özü üçün.

İcazəsiz əl vurmaz
Evdə heç bir şeyə də.
Çağırmasan gəlməz o,
Bircə yol yeməyə də.

Axtaranda, gəzəndə
Dəftər, kitabımı mən.
Gəzib evi-eşiyi
Təpib gətirər həməni.

Yaxın dostam, yoldaşam
Ona görə bu itlə.
Hərdən də gəzintiyə
Çıxıram onun ilə.

16 yanvar 2013

BALIQLAR

Bir hovuz var
Bizim güllü
Bağçada,
Neçə cürə
Baliq desən
Var orda.

Əl vuranda
Həməən saat
Qaçırlar.
Dayanmayıb
Ətrafa su
Saçırlar.

Atam hər gün
Baliqlara
Yem verir.
Onlara
Öz qayğısını
Göstərir.

O deyir ki,
Bu kütümdür,
Bu sazan.
Ağ balıqdır
O qıraqda
Dayanan.

Mən də bir gün
Dedim: – Ata,
Söylə sən,
Çölə çıxmır
Onlar sudan
Bəs nədən?

Yatırlarmı
Gecə vaxtı
Balıqlar?
Donmurlarmı
Su içində
Yazıqlar?

Öpüb məni
Atam dedi:
– Ay Cəmil,
Çölə çıxsa
Əgər onlar
Ölər bil.

Balıqlar da
Yatar suda
Gecələr
Sübhə kimi
Özləriçün
Dincələr.

5 fevral 2013

DANIŞAN KİTAB

Nərgiz dedi bir dəfə,
– Bilirsən, ay Nərgilə.
Hacıda bir kitab var
Danışır adam ilə.

Nə, söylədi Nərgilə
Ola bilməz, ay bacı!
İnanmaram mən buna
Yalan danışır Hacı.

– İnanmırsan inanma,
İnanıram mən isə.
Gündə bir kəşf çıxır
Ola bilər nə desən.

Fransadan gətirib
Qardaşı onun üçün.
Oturub qulaq asır
Dərstdən gələndə hər gün.

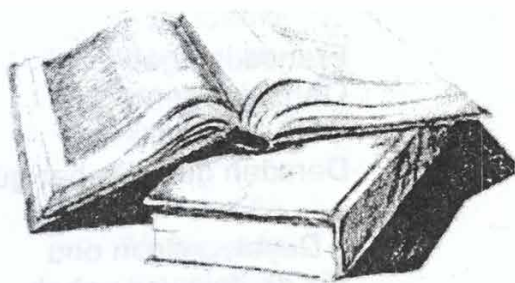
– Deyək gətirsin onu
Biz də dinləyək sabah.
Nələr kəşf olunmayır
Bu dünyada, ay Allah!

Fikrə gedib bir qədər
Belə söylədi Nərgiz.
– Bəlkə elə bu saat
Gedək Hacı ilə biz.

Gizlədə bilmədi bax
Nargilə həvəsini.
Gedək – dedi kitabın
Eşidək biz səsini.

Nərgiz düşüb qabağa
Gülə-gülə yeridi
Ay qız, aprel ayının
Bu gün – dedi biridi.

3 fevral 2013

SAXLASIN YADDA

Qəlyan çəkən nənəmin
Bir gün itdi qəlyanı.
Başladıq axtarmağa
Hər tərəfi, hər yanı.

Gördüm deyən olmadı
Qəlyanı bir nəfər də.
Arvad dilxor gəzirdi
Dayanmırdı bir yerdə.

İtirmişdi elə bil
Dövlətini, varını.
Narahat eyləyirdi
İtgi yaman qarını.

Tapdım, tapdım qışqırdı
Birdən balaca Sevdə.
Məstan pişik onunla
Oynayırdı eyvanda.

Vay səni – dedi nənə
Pişiyə bax, pişiyə.
Tutun onun əlindən
Tullayın siz eşiyə.

Bilsin oğurluq etmək
Ən pis şeydir həyatda.
Unutmasın heç zaman,
Bunu saxlasın yadda.

13 fevral 2013

DURA BİLMƏRƏM

Dənizçidir
Atam mənim
Neçə ildir.
Kapitandır,
Gəmisi var
Görən bilir.

Uzaq-uzaq
Ölkələrə
Edir səfər.
Yük daşıyır
Ölkə-ölkə,
Şəhər-şəhər.

Almaniyada,
Hindistanda
Olubdur o.
Yaponiyada,
Həm İranda
Olubdur o.

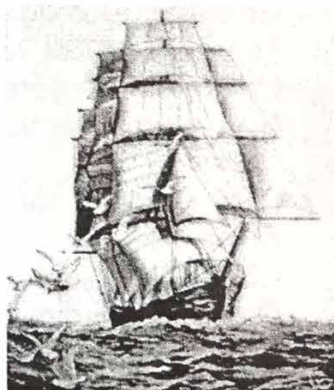
Nəçə dəfə
Duman görüb,
Boran görüb,
Dalğaları
Şahə qalxan
Tufan görüb.

Hər yol nələr
Danışmayır
Bizə atam
Bu işlərə
Lap məəttəl
Qalır adam.

Anam deyir:
– Çıx bu ildən.
Evdə otur
Görürəm ki,
Dəniz səni
Daha yorur.

Dəniz mənim
Həyatımdır
Deyir atam.
Mən Xəzərsiz
Bircə gün də
Durammaram.

18 fevral 2013

RƏSSAM BİLDİ

Anam mənə rəngbərəng
Karandaş aldı bu gün.
Çiçəklərin, güllərin
Şəklini çəkmək üçün.

Bir çiçək şəkli çəkdim,
Anam baxıb sevindi.
İndi qızılgül şəkli
Mənim üçün çək – dedi.

Bilmədim necə çəkim
Qızılgülün şəklini.
Narahat oldum bir az,
Fikir apardı məni.

Gül-çiçəkli bağçamız
Yadıma düşdü birdən.
Tez anamdan xəlvəti
Həyətə çıxdım həmə.

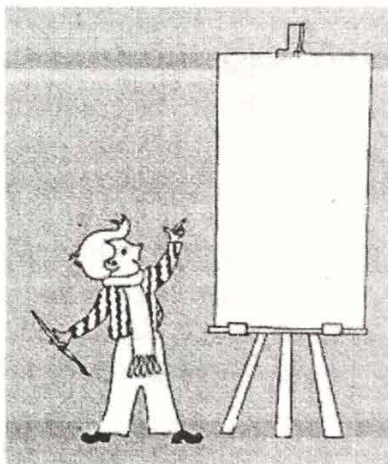
Gördüm bağda üç cürə
Təzə açan güllər var.
Hər tərəfə, hər yerə
Ətir saçan güllər var.

Bunlar qırmızı, sarı
Al qızılgüllər idi.
Dərib gülün birini
Özüm ilə gətirdim.

Başladım yavaş-yavaş
Şəklini çəkdim onun.
Karandaş götürüb
Yaxşı rənglədim onu.

Gözəl bir gül alındı
Baxıb bəyəndi anam.
Gəl səni öpüm dedi,
Ay mənim rəssam balam.

14 fevral 2013

GƏL SƏNİ APARIM

Şirin söhbət edirdi
İki uşaq bayaqdan.
Güloğlan soruşurdu
Yaxın dostu Budaqdan.

Olmusanmı, a dostum,
"Bayraq meydanı"nda sən?
O göylərə ucalan
Al bayrağı görmüsən?

Yer üzünün ən uca
Bayrağıdır bu bayraq.
Baxır bütün dünyaya
Alnı açıq, üzü ağ.

Müstəqil olan gündən
Vətənimiz, yurdumuz.
Göydən həsrətlə baxır
Bizə günəş, ay, ulduz.

Haradadır bu meydan
Olmamışam mən orda?
Xəzər sahilindədir,
Bayıla gedən yolda.

İstəyirsən gəl səni
Aparım o meydana.
Baxıb sən də fərəhlən
Hər tərəfə, hər yana.

14 fevral 2013

SABAH DEYƏRƏM SƏNƏ

Saat bağlayıb
Qoluna Coşğun.
Görən söyləyir
Mübarək olsun.

Atılıb-düşür
Sevinir oğlan.
Böyük bacısı
Soruşur ondan:

– Saat neçədir,
Söylə qardaşım?
Dərs öyrənməyə
Qarışıb başım.

Birdən məktəbə
Gecikərəm mən.
Töhmət alaram
Müəllimimdən.

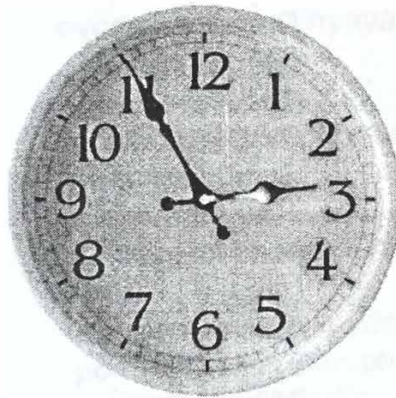
Tutdu Coşğunu
Birdən ağlamaq
Silib gözünün
Yaşını uşaq.

Bu nədir dedi,
Ay bacım Aynur.
Hamı saati
Məndən soruşur?

Öyrənməyibdir
Qoluma hələ.
Qoy işə düşsün
Bir qədər gözlə.

İndisə dur get
Öz məktəbinə.
Sabah deyərəm
Saati sənə.

12 fevral 2013

DÜZ DEYİR ANAN

Bir yaxşı qızıdır
Kiçik Xəyalə.
Yaşı düşməyir
Məktəbə hələ.

Soruşdum ondan
Bilə-bilə mən.
– Neçə alırsan
Söylə dərindən?

Qız dilə gəlib
Belə söylədi:
– Baba, mən dərsə
Getmirəm dedi.

Çatmır məktəbə
Yaşım deyirlər.
Gözləməliyəm
Hələ bir qədər.

Yatıb dururam,
Günlər ötüşür.
Gah səhər olur,
Gah axşam düşür.

Çatmayır yaşım
Bu gün də hələ.
Anam deyir ki,
Bir az da gözlə.

Dəftər-qələmim
"Əlifbam" da var.
Mənim yolumu
Gözləyir onlar.

– Ağillı qızım,
Düz deyir anan.
Sən də gedərsən
Dərsə bir azdan.

Fəxr eyləyərik
Sənin ilə biz.
Sevinclə vurur
Ürəklərimiz.

Münhen şəhəri
24 fevral 2013

GET OYNA

Evimizdə
Bir kəfkiqli
Saat vardı.
Anam deyir
Babamdan bir
Yadigardı.

Dayanmadan
İşləyir o
Rahat-rahat,
Yorulmaq nə
Olduğunu
Bilmir saat.

Yuxu getmir
Gözlərinə
Gecələr də.
Asılaraq
Qalıb elə
Öz yerində.

Zəng də çalır,
Bir də gördün
Səs salaraq
Dayanmayıır,
Bir söz demir
Saat ancaq.

Dedim: – Nənə,
Yorulanda
Görürəm mən,
Bir yer tapıb
Dincəlməkçün
Əyləşirsən.

Saat isə
Hey işləyir
Durmur bir an.
Sənin kimi
Yorulmayır,
Ay nənəcan.

– Görmürsənmi
Qocalmışam, –
Dedi nənəm.
Bu dünyanın
Hər üzünü
Mən görmüşəm.

Böüyəndə
Başın çıxar
Hər bir işdən.
İndi isə
Get özünçün
Oyna şən-şən.

8 fevral 2013

DÜZGÜN ÇAĞIRIM

Ekiz bacıdır
Laləylə Jalə.
Nənə səhv salır
Onları hələ.

Jaləyə daim
Lalədir deyir.
Laləyə isə
Jalə söyləyir.

Saçları qara,
Birdir boyları.
Seçə bilməyir
Nənə onları.

Qocalıb arvad,
Düşmüşdü əldən.
Tez-tez şikayət
Edirdi gözdən.

Çox fikirləşdi
Bir dəfə nənə.
Dedi qızlara:
– Qadanız mənə.

Görürsüz daha
Çox qocalmışam.
Evin küncündə
Düşüb qalmışam.

Seçə bilmirəm
Əzizlərim mən,
Siz bacıları
Biri-birinizdən.

Dursun sağımda
Həmişə Lalə.
Solumda isə
Əzizim Jalə.

Səhv salmayım mən
Görəndə sizi.
Düzgün çağırım
Hər birinizi.

23 yanvar 2013

İSTƏSƏN ƏGƏR

Toyuq-cücə saxlayır
Həyətdə Gülsüm nənə.
Onlara dən verməyi
Sevir kiçik Təranə.

Yaxşı tanıyır onu
Çil toyuqlar, fəxəlar.
Cib-cib edib çağırır
Qız onları hər səhər.

Belinə bağladığı
Güllü-güllü önlükdən.
Dən səpir toyuqlara
Xoruzlara o, şə-n-şən.

Nənə deyir: əlimdən
Çox işləri alıbsan.
İndi də meylini sən
Toyuqlara salıbsan.

Böyüyəndə yəqin ki,
İşləyərsən fermada.
Oxuyarsan bibin tək
Həkim olarsan ya da.

Təranə dedi: – Nənə,
Düz deyirsən büsbütün.
Böyüyəndə fermada
İşə girərəm bir gün.

Xoşum gəlir onların
Atılıb-düşməyindən.
Xoruzların baş-başa
Gəlib döyüşməyindən.

Sən daha qocalmısan
Gəl işləmə bu qədər.
Köməkçin olaram mən,
Nənə, istəsən əgər.

24 yanvar 2013

ÇIXDI YADDAN

Dörd-beş məktəbli uşaq
Deyə-gülə bir səhər.
Böyürtkən yığmaq üçün
Bir çölə getmişdilər.

Günəş vurub onları
Qaraltmışdı qapqara.
“Ay can, ay can” söylədi,
Kolları görüb Qara.

Cəfər dedi Səfərə:
– Gəl sən mənə dur yaxın.
Ancaq çalış tikanlar
Barmağına batmasın.

Girişdilər uşaqlar
Böyürtkən kollarına.
Yığırdılar həvəslə
Baxmırdılar heç yana.

Cəfər birdən gördü ki,
Yanında deyil Səfər.
Dayanıb bir kənardə
Onlara salır nəzər.

Cəfər dedi: – Ay qardaş,
Nə olubdur söylə bir?
Tikan batıb əlinə,
Yoxsa səni incidir?

– Barmağımı tikanlar,
Deşibdir neçə yerdən.
Doldur gedək qabını
Dura bilməyirəm mən.

Cəfər dedi: – Səfərə
Gəlin eyləyək kömək.
Onun da qabını biz
Dolduraq axıradək.

Böyürtkənlə qayıtdı
Evlərinə Səfər də.
Barmağının ağrısı
Çıxdı yaddan get-gedə.

25 fevral 2013

GÖZLƏYƏ BİLMİRƏM

Məndən böyükdür
Qardaşım Qulu.
Sevir, xoşlayır
Oğlan futbolu.

Elə ki, topu
Keçirir ələ.
Gedir irəli
Böyük həvəslə.

Top vura bilir
Oyun zamanı.
Onun tək gözəl
Oyunçu hanı?!

Bir gün sevinclə
Anama dedim:
– Məni də yazdır
Futbola gedim.

Anam söylədi:
– Böyü sən əvvəl,
Məktəbə hər gün
Həvəslə get-gəl.

Sonra futbola
Yazdırım səni.
Sən də Qulu tək
Sevindir məni.

Gəlib ötüşür
Günlər birbəbir.
Anam döz deyir,
Tələsmə deyir.

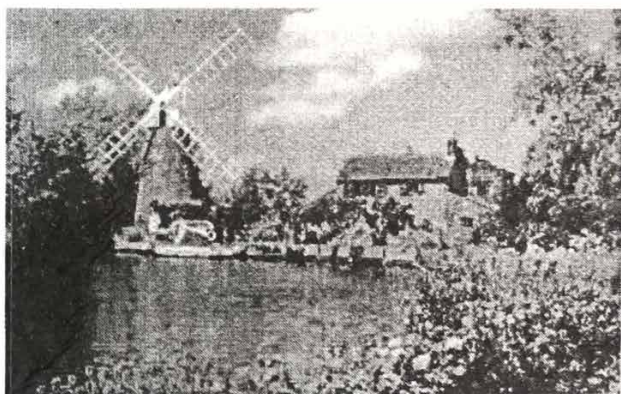
Daha gözləmək
Gəlmir əlimdən.
Futbolçu olmaq
İstəyirəm mən.

14 mart 2013

BAHAR

Qar içindən çıxıb üzə,
Novruzgülü baxır bizə.
Bahar gəlir dedi Sona,
Çöl-çəmənlər gəlir cana.
Bu gün, sabah günəş çıxar,
Yavaş-yavaş əriyər qar.
Çaylarda su aşır-daşar,
Göy ləpələr pıçıl-daşar.
Quşlar şən-şən uçub yenə,
Səs salarlar yer üzünə.
Çox sevirəm baharı mən,
Novruzgülü çıxan gündən.

Dekabr 2010

TƏŞƏKKÜR ETDİ

Evə gedərkən
Balaca Əsgər.
Sürüşüb yerə
Dəydi bu səhər.

Yol ilə gedən
Qoca bir əmi
Gördü uşağı
Yıxılan kimi.

Gəlib yaxına
Qaldırdı yerdən.
Çırpıb üstünü
Soruşdu həməni.

– Ağrımayır ki,
Bala, bir yerin?
Görürəm dolub
Qara gözlərin.

– Yox, yox əmicən,
Daha yaxşıyam.
Yorğan-döşəyə
Düşübdür anam.

Gəlmişdim ona
Dərman almağa
Sağalıb anam
Dursun ayağa.

– Gəl sənə onda
Eyləyim yardım.
Bir maşın tutub
Evə aparım.

– Odur görünür
Burdan evimiz...
Yox, yox, narahat
Olmayın heç siz.

Təşəkkür etdi
Oğlan əmiyə.
Yollandı evə
“Sağ olun” deyə.

31 yanvar 2013

BABALAR DEYİB

Günün günorta çağı
Səs yayıldı hər yana:
Ayı oynadan gəlib
Bazarın qabağına.

Yığışdılar uşaqlar
Tez-tələsik bir yerə.
İnanmıram söylədi
Əsgərsə bu xəbəre.

Ayı cumar insanın
O dəqiqə üstünə.
Qoymaz əl-ayaq açaq
Nə sənə, nə də mənə.

Qurban dedi: – Ay Əsgər,
Ağciyər olma bunca.
Gedək tamaşa edək,
Uzaqda duraq ancaq.

Qurbanın bu sözüne
Uşaqlar gülüşdülər.
Dayanmayıb orada
Dərhal yola düşdülər.

Gördülər ki, bir əmi
Qaval çalır həvəslə.
Ortada da bir ayı
Oynayır sevinc ilə.

Hərdən mayallaq aşır,
Əl-qolunu oynadır.
Tükləri par-par yanır,
Elə bil ki aynadır.

Əsgər gəlib arxadan
İrəliyə soxuldu:
Qəlbindəki qorxusu
Birdən-birə yox oldu.

“Pah, atonnan” söylədi
Necə gözəl ayıdır.
Gör nə qədər böyükdür,
Gərgədanın tayıdır.

Adamın üstə gəlsə
Bircə anda parçalar.
Ya da qorxu-hürküdən
İnsan birdən qocalar.

Bir kişi gördü Əsgər
Düşübdü yaman hala.
Deyən qorxur ayıdan
Yıxılacaq az qala.

Dedi: – Bala, gəl gedək,
Uzaq olaq buradan.
Bu ki, əl ayısıdır
Deyən qorxursan ondan.

Xoş keçməz bil günlərin,
Qorxaq olsan sən əgər.
Babalar yaxşı deyib
Qorxan gözə çöp düşər.

2 fevral 2013

BİR DƏFƏ ARTIR

İndi kiçik deyiləm
Böyümüşəm daha mən.
Altı yaşa keçmişəm
Anam deyir dünəndən.

Evdə kömək edirəm
Ona bəzi işlərdə.
Səliqə yaradıram
Hər tərəfdə, hər yerdə.

Bacısından soruşdu,
Bir gün kiçik Zərifə:
– Bircə yaş gəlir niyə
Yaşım üstə hər dəfə?

Olmazmı iki, üç yaş
Çoxalsın yaşım birdən?
Bu gün, sabah məktəbli
Olacağam axı mən.

Bacısına söylədi,
Gülümseyib Gülyanaq:
– İldə bir dəfə artır
İnsanın yaşı ancaq.

ADLARI YADDAN ÇIXACAQ

Xalam oğlu,
Sinif dostum
Mirqərib
At sürməyi
Babasından
Öyrənib.

Bir atı var
Qırat qoyub
Adını.
Hər gün gəlib
Yemləyir o,
Atını.

Görən kimi
Mirqəribi
Kişnəyir,
Heyvan onun
Qabağında
Baş əyir.

Bir gün dedim:
– Ay xalaoğlu,
Söylə sən,
Ona niyə
Can Qıratım
Deyirsən?

Koroğlunun
Sağ əliydi
Bil Qırat.

Düşmənləri
Qoymayırdı
O, rahat.

Qırat aman
Verməyirdi
Bəy, xana.
Yağları
Gətirirdi
Həyəcana.

Düzdür dedim,
Dediklərin
Çox haqdır.
Bu Qırat da,
O qırat tək
Qoçaqdır.

Verməsələr
Qarabağı
Düşmənlər
Minəcəyəm
Qıratıma
Bir səhər.

Gedəcəyəm
O yerlərə
Birbaşa
Girəcəyəm
Düşmənlərlə
Savaşa.

Qovacağıq
Yurdumuzdan
Yadları.
Çıxacaqdır
Yadlarından
Adları.

23 fevral 2013

SƏN DƏ GÖRƏRSƏN

Həyətdəki təndirdə
Çörək bişirir nənə.
Xumar durub baxırdı
Nənəsinin əlinə.

Yumurtalı, xaşxaşlı,
Gül ətirli çörəklər.
Qıpqırmızı olurdu
Bişən kimi bir qədər.

Nənə alıb onları
Düzürdü tabaqlara,
Bütün bunlara baxmaq
Xoş gəlirdi Xumara.

Dərk eyləyə bilmirdi,
Anlamırdı qız ancaq,
Neçin nənənin əli
Odda bilmirdi yanmaq.

Nənə qızı çağırıb,
Dayanma bekar, – dedi.
Boş qabları götürüb
O yana apar, – dedi.

Sonra gəl dur yanımda,
Yavaşca bax təndirə.
Gör çörək necə bişir
Qızarır birdən-birə.

– Bəs niyə yanmır əlin
İsti təndirdə, nənə?
– Hə, belə de, ay bala,
Eşit qoy deyim sənə.

Qoca nənən çox görüb
Belə odlar, ocaqlar.
Əllərim odda bişib,
Etmir mənə daha kar.

Böüyəndə od-ocaq
Görəcəksən özün də.
Ucalarsan günbəgün
Hamımızın gözündə.

10 mart 2013

BALACA AŞIQ

Bu balaca oğlana
Fikir verin, a dostlar.
Qalifeyi şalvarı
Buxara papağı var.

Uzunboğaz çəkməsi
Qumaşdandır büsbütün.
Əlindəki sazına
Necə yaraşır görün.

Üçüncüdə oxuyur
Balaca Səməd hələ.
Hamının hörmətini
Qazanıb sazi ilə.

Tufarqanlı Abbasi,
Ələsgəri tanıyır.
Aşiq dədə Şəmşiri,
O Əkbəri tanıyır.

Azaflıdan, Daşqından
Vardır onun xəbəri.
Qəlbinə yol tapıbdır
Vaqifin şeirləri.

Bakıda çox olubdur,
Aşıqlar məclisində.
Qəlbi, ruhu oxşayan
Mələhət var səsində.

El-obanın şənliyi
Bir gün keçməz Səmədsiz.
Onu toyda, mağarda
Çox görərsiz hələ siz.

25 yanvar 2013

QAZ VƏ GÜNƏŞ

Həyət-bacada
Bir qaz gəzirdi.
Soyuq dəymişdi,
Tir-tir əsirdi.

Sağa boylandı,
Sola boylandı.
Günəşli bir yer
Tapıb dayandı.

Uzandı sonra
Torpağın üstə.
Onun bədənini
Qızdı get-gedə.

Durdu ayağa,
Baxdı göyə o.
Qaldı gözünü
Döyə-döyə o.

Qanadlarını
Açaraq birdən,
Oynatdı onu
Bir qədər şən-şən.

Sanki günəşə
O, əl edirdi.
Bu kömək üçün
Sağ ol deyirdi.

12 dekabr 2012

FƏSİLLƏR

1

Bir ildə dörd fəsil var
Bilirsənmi, ay Araz.
Hər fəsil də üç aydır
Mən deyim sən qulaq as.

Fəsillərin gözəli
Yaz fəslidir bunu bil.
Yazda güllər açılır,
Quşlar ötürlər dil-dil.

Təbiət gəlir cana,
Gülür hər tərəf üzə.
Gün çıxır, qar əriyir
Səs düşür dağa, düzə.

Buna bahar fəsli də
Deyir çox vaxt adamlar.
Qışa əlvida deyir
Hər gələndə ilk bahar.

2

İsti keçir havalar
Yay fəslində həmişə.
Yaşıl dona bürünür
Başdan-başa çöl, meşə.

Gün dəydikcə qızarır
Meyvələrin yanağı.
Az qalır yerə dəysin
Albalının budağı.

Arandan dağa köçür
Dəyə qurub insanlar.
İsti nədir bilməyir
Bağ-bağatda olanlar.

Saçaq-saçaq sünbüllər,
Döyülür buğda olur.
Sonra elin sərvəti
Anbarlara vurulur.

Çimir çayda, dənizdə
Qız-gəlinlər, uşaqlar.
Uzanıb dincəlirlər
Qum üstə hər gün onlar.

Yayda günlər uzanar,
Qısa olar gecələr.
İş üstünə insanlar
Tez gedərlər bir qədər.

3

Payız fəslində isə
Yarpaq tökər ağaclar.
Yavaş-yavaş saralıb
Solar çöllər, yamaclar.

Soyumağa başlayar
Havalar gündən-günə.
Buludlar yağış olub,
Tökülər yer üzünə.

Köçüb gedər köçəri
Quşlar isti yerlərə.
Dumanlara bürünər
Çayır, çəmən, dağ-dərə.

Çiçəklərin, güllərin
Quruyar ləçəkləri.
Gəzər bağı, bağçanı
Payızın küləkləri.

4

Fəsillərin içində
Qışın da öz yeri var
Ağ geyinər çöl, çəmən,
Düşər soyuq havalar.

Daha gəlməz bağlardan
Quşların cəh-cəh səsi.
Gül üstündə oxuyan
Bülbülün şən nəğməsi.

Qar üstündə uşaqlar
Həvəs ilə ötüşər.
Kimi bir az gedən tək
Sürüşüb yerə düşər.

Nağıl sevən nəvələr
Nənədən nağıl istər.
İsti soba yanında
Kimsi yatar, mürgülər.

AĞ OLSUN

Bir gün Nabatdan
Soruşdu Gülşən.
– De nə yeyirsən
Gizli-gizli sən?

Səhərdən ağzın
Tərpənir elə.
Yemək olarmı
Bacı, bir belə?

Mənə də bir az
Verginən ondan.
Heç kimə bir söz
Demərəm inan.

– Sən nə deyirsən
Söylədi Nabat.
Heç nə yemirəm
Olma narahat.

Görünsün deyə,
Dişim ağappaq.
Bayaqdan saqqız
Çəynəyirəm bax.

Bir də xəlvəti
Şey yeməz adam.
Belələrilə
Yox mənim aram.

Gedək sənə də
Mən saqqız verim.
Çeynə dişlərin
Ağ olsun daim.

***Münhen şəhəri
5 fevral 2013***

SEVİNC BƏXŞ ETDİ

Əli qızıldır
Ağca nənəmin.
Dərzilik edən
Qoca nənəmin.

Ölçüb-biçir o,
Tikir nə desən.
Çox işlər gəlir
Onun əlindən.

Bacım Aynura
Tikibdir paltar.
Kiçik Murada
Qəşəng bir şalvar.

Bu səhər gəlib
Dedim: – Ay nənə,
Bir don tikginən
Kuklam “Çəmən”ə.

Deyirəm bayram
Gəlir qabaqdan.
Qoy o da geyib
Sevinsin bir an.

Nənəm söylədi:
– Gətir qadası.
Tikim onunçün
Bayram libası.

Gedib gətirdi
Sara kuklanı.
Qaşları, saç
Qara kuklanı.

Gözəl don tikdi
Kuklaya nənə.
Sevinc bəxş etdi
Onun qəlbinə.

13 mart 2013

SON SÖZ

Babam küsüb nənəmdən
Qəlyan çəkmək üstündə.
Onların arasında
Söhbət olur bu gün də.

Nənəm deyir, ay kişi, ,
Daha qəlyan çəkmə sən.
Öskürürsən gecələr
Yatammıram səşindən.

Şükür olsun Allaha,
Əlin çatıb hər şeyə.
Yox bir əyər-əksiyin,
Qəlyan çəkirsən niyə?

Gül kimi nəvələrin
Gəzirlər qabağında.
Hamı qibtdə eyləyir
Sənə qoca çağında.

Təmiz havada hər gün
Ye, iç özün üçün gəz.
Tulla getsin qəlyanı,
Ala bilmirsən nəfəs.

Babam isə deyir ki,
Çəkməsəm onu əgər
Günlərim bir-birindən
Daha da qəmli keçər.

Barişdırdım onları,
Babamın güldü üzü.
“Gözəl balasan” oldu
Onun mənə son sözü.

16 fevral 2013

BİLMİRSƏN MƏGƏR

Yeddi yaşa dolmuşam,
Hələ təzə-təzə mən.
Məktəbə getməsəm də,
Baxıram hər sözə mən.

İkincidə oxuyur
Qardaşım Tərən ancaq.
Bilmir nədir yuxudan
Vaxtlı-vaxtında durmaq.

Anam deyir: – Ay bala,
Az qalır dərs vaxtına.
Məktəbə gecikirsən
Yığma məni gəl cana.

Tənbəl-tənbəl oyanır,
O, yuxudan hər səhər.
Tələsik geyinərək
Gedir dərsə birtəhər.

İşi düşəndə mənə
Yaxşı oğlansan – deyir.
Gəl çantamı tap gətir
Qardaşım Aslan – deyir.

Bir gün dedim qardaşın
Olmaq istəmirəm mən.
Birdəfəlik, biryolluq,
Daha küsürəm səndən.

Narahat eləyirsən
Anamı sən hər səhər.
Çox sevirəm onu mən
Bunu bilmirsən məgər?!

16 fevral 2013

QƏHRƏMAN OLACAĞAM

Anam deyir ki,
Ay oğlum, Daşqın.
Qəhrəman olmuş
Sənin qardaşın.

Xocalı üstə
Gələndə düşmən
Nə sən var idin,
Onda nə Gülşən.

Soyuq, şaxtalı
Qarlı qış idi,
Düşmən qəflətən
Şəhərə girdi.

Başladı xalqa
Divan tutmağa,
Qaçanlar qaçdı
Meşəyə, dağa.

Ah, nalə səsi
Qalxırdı göyə.
Fikir vermirdi
Düşmən heç şeyə.

Qardaşın bizi
Çıxartdı ordan.
Qayıtdı geri
Bir gün sonradan.

Xeyli döyüşdü
Ermənilərlə.
Axırda bir gün
O keçdi ələ.

Əzab, əziyyət
Verib bir səhər.
Yağılar onu
Güllələdilər.

Çoxları kimi
Uyuyur o da.
İndi şəhidlər
Xiyabanında.

– Mən də onun tək
Böyüyən zaman
Olacağam bir
Cəsur qəhrəman.

12 fevral 2013

SAĞ OL, QIZIM

Ev-eşiyi
Süpürəndə
Bu səhər,
On manat tapdı
Yerdən
Qızıyetər.

Dərhal pulu
Götürərək
Sevindi.
Süpürgəni
Oynadaraq
O dindi:

– Əvvəl-əvvəl
Bir dondurma
Alaram.
Sonra saqqız,
Şirin xurma
Alaram.

Rəfiqəmlə
Kinoya da
Gedərəm
Bir az gəzib,
Şəhəri seyr
Edərəm.

Öz işini
Bitirdi qız
Dəyandı.

Yatmış idi
Sanki birdən
Oyandı.

Dedi: – Anam
Xəbər tutsa
Bu işdən
Üzü qara
Olmarammı
Onda mən?

Yaxşısı qoy
Xəbər verim
Mən ona.
Durub gəldi
Anasının
Yanına.

Pulu verib
Tapdım – dedi
Otaqdan.
Ana dedi:
– Axtarırdım
Bayaqdan.

Sağ ol qızım,
Mənim əziz,
Gün balam!
Günəş kimi
Qəlbi təmiz,
Gül balam!

9 mart 2013

GEDƏK SƏNİ GƏZDİRİM

Tökə-tökə
Göz yaşını
Qəhrəman
Qarlı bir gün
Girdi evə
Bayırdan.

Ana dedi:
– Ağlama dur,
Yaxın gəl.
Mənim əziz
Balama kim
Vurub əl?

Oğlan dedi:
– Neyləmişəm
Qara mən,
Yıxdı məni
Tərpənəndə
Yerimdən?

Yaxşı-yaxşı
Tapşır ona
Anacan,
Qoy yıxmasın
Bir də məni
Heç zaman

Qar üstündə
Mən də gəzmək
İstərim.

Uşaqlarla
Deyib-gülmək
İstəmə.

Ana sakit
Etdi bir az
Oğlunu,
Qucaqladı
Öpdü-öpdü
Hey onu.

Qışdır – dedi
Qar da yağır
Bütün gün.
Buz bağlayıb
Yerin üzü
Büsbütün.

Gedək səni
Gəzdirim qar
İçində,
Bu oynayan
Gül uşaqlar
İçində.

21 yanvar 2013

BABAN OLMARAM

Əsasını axtarır
Kərim baba bayaqdan.
Çıxmaq istəyir çölə
Oturduğu otaqdan.

Əli ilə qoymuşdu
Onu yanına səhər.
Kim apardı görəsən
Baba gəzir bu qədər?

Fikirləşdi, düşündü
Məlum olmadı yeri.
Birdən əlində əsa
Murad girdi içəri.

– Yaxın gəl – dedi baba,
Şeytanın biri şeytan.
Bunu nə vaxt götürüb
Yanımdan aparmısan?

İcazəsiz olmaz bil,
Bir şeyə də vurmaq əl.
Bir də belə işləri
Eyləmə gəl, etmə gəl.

Yoxsa səndən küsəram
Daha olmaram baban.
Özüm ilə gəzməyə
Aparmaram heç zaman.

30 yanvar 2013

YUXUYA GETDİ

Boğazı ağrıyırdı
Balaca qız Güllünün.
Bir gün həkim çağırırdı
Anası onun üçün.

Həkim baxıb uşağa
Şişib dedi boğazı.
Bir az hərarəti var,
Qoymayın dursun qızı.

Limonlu çay içirtsin
Tez-tez qızına ana.
Götürün bu kağızı
Dərman da alın ona.

Çalışın bir də soyuq
Dəyməsin qoy uşağa.
Təz sağalıb, tez dursun
Gözəl balam ayağa.

Limonlu çay gətirdi
Nəvəsinə nənəsi.
İki qurtum içən tək
Güllünün gəldi səsi:

– Şirin limon gətirin
Çayın içində mənə.
Turş limon istəmirəm
Boğazım yanır, nənə.

– Bu nə sözdür, ay qızım,
Limon şirin olmur ki.
Boğazının ağrısı
Keçər çay içən tək.

Şirin limon istədi
Neçə dəfə qız yenə.
Baxmadı ki, baxmadı
Nənəsinin sözlünə.

Ana gəldi başını
Sığalladı Güllünün.
Balaca bir nağıl da
Danışdı onun üçün.

Arada qurtum-qurtum
Qıza çay da içirdi.
Limon deyə-deyə qız
Şirin yuxuya getdi.

2 mart 2013

YAXŞI Kİ QALIB

Neçə-neçə illərdir
Babamda bir saat var.
Babasından qalıbdır
Onun üçün yadigar.

Qapağı qızıldandır,
Açılan tək zəng çalır.
Hər tərəfə, hər yana
Yavaş-yavaş səs salır.

Zakir dedi: – Ay Aslan,
İnanmıram mən buna.
Necə yəni səs salır,
Səsi düşür hər yana?

Zarafat eyləyirsən
Yoxsa sən mənim ilə.
Belə böyük yalana
İnanmıram mən, lələ.

– İnanmırsan inanma,
Gedək bizə bir yerdə.
Ulu babam bir vaxtlar
Xidmət etmiş Piterdə.

Babam babası haqda
Söhbət eyləmiş mənə.
Həm bax həməən saata,
Həm də ordenlərinə.

Bu saati babama
Nikolay özü vermiş.
Doğulduğu Gəncəyə
Dincəlməyə göndərmiş.

Saatın qapağında
Dəqiq tarixi də var.
Min doqquz yüz on iki
İyirmi yeddi yanvar.

Bağışla dostum məni,
Bildim kim olmuş baban.
Belə bir cib saati
Yaxşı ki, qalıb ondan.

12 mart 2013

**ÖMRÜMÜZÜN GÜLÜ NƏVƏLƏRİMİZ!
ONLARLA GÜLÜRÜK, SEVINİRİK BİZ.**

YUXU GÖRƏN QIZ

Beş yaşı var Aytənin
Balacadır o hələ.
Bağçaya gedib-gəlir
Hər gün böyük həvəslə.

Səhər şirin yuxudan
Uşaq oyanan zaman,
Dedi: – Yuxu görmüşəm,
Bu gecə, ay anacan.

– Sənə də qurban olum,
Ay quzum, yuxuna da.
Yuxu da bilməkdir:
Təki yuxu oxuna.

– Hə, ana, gördüm daha
Bağçaya getmirəm mən.
Məktəbə aparırsan
Tutub mənim əlimdən.

Geyinmişəm tər-təmiz,
Lent vurmusan saçıma.
Arxamca su atmağı
Tapşırmısan bacıma.

Yola salardı bizi
Güllə, çiçəklə nənəm.
Quzumuz mələyirdi,
İt də hürürdü dəm-dəm.

İçəri girən kimi
Məktəb qapısından mən
Kimse çağırıb dedi:
– Oyan yuxudan, Aytən.

– Qızım, yuxun çin olsun!
Az qalır o şən günə, –
Deyib öpdü anası
Aytəni dönə-dönə.

29 iyun 2014

PƏLƏNG PİŞİK

Elə bil ki, pələngdir
Evimizin pişiyi.
Basa-basa yanını,
Gəzir evi-eşiyi.

Pəncələri tüklüdür,
Zorba əli-ayağı,
Evin sahibi kimi
Gəzir bağçanı-bağı.

Özü Pişik olsa da,
“Pələng”dir onun adı.
Gözləri par-par yanır,
Tanıyır hər bir zadı.

Qorxur qaçır pişikdən
Kiçik bacım Səmayə.
Çağırır anasını
Pələng gəlir, gəl, – deyə.

Ana qaçaraq gəlir –
Qızı çağıran zaman.
Ay bala, qorxma, – deyir,
Sənə toxunmaz Məstan.

Pişik pələng deyil, ha
Qorxma bu qədər, qızım!
Dişləməz barmağını,
Yetirməz xətər, qızım!

Dəysə sənə çəkərəm –
Onun qulağını mən.
Dolaş evi-eşiyi
Keyfin istədiyicən!..

***Münhen, Almaniya
May 2014***

YADINDA SAXLA

Qardaşına söylədi
Bir gün balaca Hadı:
– Əlim dəydi, külqabı
Yerə düşdü qırıldı.

Anam işdən gələndə
Danlayacaq üzümü.
Heç bilmirəm nə sayaq
Qoruyum mən özümü.

İstəyirəm deyəm ki,
Məstan pişik qırıbdı.
Atılıb-düşən zaman
O, dəcəl sındırıbdı.

Anam onun üstünə
Qoy töksün öz hirsini.
Bir yaxşıca versin qoy
Bu Məstanın dərşini.

“Miyo – Miyo” edərək
Gəzir evdə, eşikdə.
Bəzən uzanıb yatır
Bacım yatan beşikdə.

Yalan söyləmə, qardaş,
Düzünü de anama.
Sevimli Məstanı da
Heç döydürtmə sən amma!

Yalan danışmaq olmaz
Yaxşı saxla yadında.
Yalan demə heç zaman
Heç kimə həyatında.

***Münhen, Almaniya
04 iyun 2014***

MEHRİBAN NƏNƏ

Musiqisi Oqtay Zülfüqarovundur.

Bir mehriban
Nənəmiz var
Hamımızın,
Ay uşaqlar.

Qayğımıza
Qalır daim
Bu mehriban
Nənə bizim.

Çox sevirik
Onu biz də.
Hörməti var
Qəlbimizdə.

Tez-tez bizi
Salır yada.
Pay gətirir
Hər bayramda.

Ay Mehriban,
Əziz nənə,
Uşaqlardan
Salam sənə.

İyun, 2014

RƏSSAM QIZIM

Ana dedi qızına
– Əziz balam, Səmayə.
Görürəm həvəsin var
Sənin şəkil çəkməyə.

Yəqin ki, rəssam olmaq
İstəyirsən həyatda.
Sonra şəkil çəkməyi
Məstana öyrət həтта.

Bağçada bu gülün də
Çək şəklini mənimçün.
Çalışmaqdan yorulma
Üstündə bir-iki gün.

Əvvəlcə bir gülqabı
Çəkdi qız gözəl-göyçək.
İncə naxışlar vurdu,
Bacarıqlı rəssam tək.

Sonra ağ gülə baxdı,
Ələ alıb iylədi.
– Necə gözəl ətri var,
İyi vardır, söylədi.

Qız çəkməyə başladı
Gülləri birər-birər.
Baxdı qızın işinə
Anə gəlib bir səhər.

Dedi: – Çəkdiyin güllər
Gözəldir sənin kimi.
Rəssam qızım, şad etdin
Doğrudan, ürəyimi.

***Münhen, Almaniya
06 iyun 2014***

OĞUZ SUYU

*Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə
Oğuzdan Bakıya su xətti çəkilir.*

Baş götürüb dağlardan,
Səfalı yaylaqlardan
Meşələrdən, bağlardan,
Ax Bakıya buz suyum,
Ay mənim Oğuz suyum!

Məlhəm ol ürəklərə,
Qanad ver diləklərə!
Gülüb-sevinsin hərə,
Ax Bakıya buz suyum,
Ay mənim Oğuz suyum!

Çeşmələr harayısan;
Sən "Zəm-zəm" in tayısan
Dağların nur payısan!
Ax Bakıya buz suyum,
Ay mənim Oğuz suyum!

Alqış səni çəkənə,
Alın təri tökənə,
Şan-şöhrət ol Vətənə,
Ax Bakıya, buz suyum,
Ay mənim Oğuz suyum!

İyun, 2008

YAĞLI İKİ

Məktəbdən evə
Qayıtdı şən-şən;
– Anacan, – dedi
Balaca Gülşən.

Hesabdan cavab
Verdiyim üçün,
Yağlı bir iki
Almışam bu gün.

– Qızım, nə dedin,
Yağlı bir iki?
Buna sevinmək
Lazım deyil ki.

Ağlamaq gerek
Bu hala ancaq.
Olmaz şagirdə
Pis qiymət almaq.

– Danladı bir az
Müəllim məni.
Dedi: – Bilmirsən
Yaxşı dərşini.

Yağlı bir iki
Verirəm sənə.
Sabah hazır gəl,
Qızım, dərşinə.

Ana dedi: – Dur,
Bəsdir, az ağla.
Olmaz ikinin
Yağlısı, bala.

Get, yu üzünü
Bir qədər dincəl.
Sonra çalışaq
Biz birlikdə gəl.

***Münhen, Almaniya
03 iyun 2014***

UŞAQLARIN DOSTLARI

Müstəqil bir ölkəyik!
Hamı bilir indi biz.
Gözəlləşir günbəgün
Sevimli Vətənimiz.

Qəlbimizdə sevgi var,
Hörmət var ana yurda.
Bəxtiyar yaşayırıq
İllərdir ki biz burda.

Gedirik baxçalara,
Məktəblərə hər səhər.
Yolumuzu gözləyir
Sevimli müəllimlər.

Böyük qayğı göstərir
Bizə İlham babamız.
Yaxşı oxuyun deyir,
Sevinsin el-obamız.

Uşaqların dostudur
Mehriban nənəmiz də.
Ona sevgi, məhəbbət
Doludur sinəmizdə.

İyun 2014

QOYMARAM İYNƏ VURA

Konfet Murad deyirlər
Evdə hamı Murada.
Hətta belə çağırır
Onu ana, ata da.

Hələ kiçik yaşından
Konfeti çox xoşlayır.
Verməyəndə oturub,
Ağlamağa başlayır.

Nənə deyir: – Ay bala,
Konfet yemə bu qədər.
Çox çəkməz ki, görərsən
Dışın çürüyüb gedər.

Alıb aparar atan
Səni həkimə yenə.
Həkim də iynə vurur
O ağrıyan dişinə.

Fikrə gedib bir qədər,
Murad dedi bu ara:
– Konfet verib həkimə;
Qoymaram iynə vura.

May 2014

FƏXR EDİR VƏTƏN

*Azərbaycanın milli qəhrəmanı
Albert Aqarunova ithaf edirəm.*

Qarabağ göylərini
Tüstü, duman alanda,
Ağır toplar, mərmilər
Hər yana səs salanda.

Cavan Albert könüllü
Cəbhəyə getdi bir gün.
Vətəninə, xalqını
Xilas eyləmək üçün.

Vuruşurdu düşmənlə
Əsil qəhrəman kimi.
Qorxutmurdu əsgəri
Nə top-tüfəng, nə mərmə.

Düşməni onun əlindən
Hər gün cana gəlirdi.
Böyük itki verirdi,
Həyəcana gəlirdi.

– Azərbaycan mənim də,
Vətənimdir deyirdi!
Baş qaldıran yağıya
O, nifrət bəsləyirdi.

Canı kimi sevirdi,
Bu torpağı, bu yurdu.
Vətəni qorumaqdan
Sevinc, qürur duyurdu.

Nagahan bir gülləyə
O tuş gəldi bir səhər.
Keçdi Şuşa yolunda
Canından igid əsgər.

Şəhidlər Xiyabanı
Oldu Albertə məskən.
Öz qəhrəman oğluyla
Fəxr edir bu gün Vətən.

ATARAM ONU

Top-top oyunu
Oynayan zaman,
Yıxıldı yerə
Ağladı Mehman.

Gəldi anası
Ağlama, – dedi.
Nə olub gözəl
Balama, – dedi?

– Top yıxdı məni
Yerə, ay ana.
Tapşır yıxmasın
Bir daha, ona.

Ana uşağın
Güldü sözünə.
Get oyna, – dedi
Toxunmaz sənə.

Alaram topu
Yoxsa əlindən.
Ataram onu
Bağçaya həməən...

04 iyun 2014

GÜL NƏVƏM

Nəriman Həsənzadənin Nəriman nəvəsi üçün

– Nərimanıq sən də, mən də, babacan;
Kim böyükdür evimizdə, babacan?

Baba getdi bircə anlıq xəyala,
Sonra dedi: – Əlbəttə, sən, ay bala.

Səndən böyük evimizdə kim var ki?
Kim eyləyib bir sözünü de iki?

– Onda baba, bilirsənmi de özün,
Kim qoyubdur bu adları bizimçün?

– Nazimimin ay mehriban övladı,
Atam, anam verib mənə bu adı.

Ağılını, kamalını duymuşam,
Özüm sənə öz adımlı qoymuşam.

Sözə baxan olacaqsan, bilirəm,
Qayğımıza qalacaqsan, bilirəm.

Di get oyna, Nərimanım, gül nəvəm,
Xoşbəxt yaşa, danış, sevin, gül, nəvəm.

30 may 2014

ÇOX ŞEY BİLƏRSƏN

Anası ilə
Balaca Sevdə,
Gəzirdi bir gün
Sabir bağında.

– Bu əmi kimdir? –
Xəbər aldı qız.
Bağın içində
Dayanıb yalqız.

– Böyük Sabirdir,
Bu əmi, qızım.
Gəzir şöhrəti
Aləmi, qızım.

Şairdir, gözəl
Şeirləri var.
Səs salıb bütün
Dünyaya onlar.

Şeirlər yazıb
Uşaqlara da.
Buz üstə çıxan
Qoçaqlara da.

– Gəl, gəl – deyibdir
“A yaz günləri”
İlin sevimli
“Əziz günləri”

Qızım, məktəbli
Olan zaman sən,
Şair babandan
Çox şey bilərsən.

Münhen, Almaniya
27 iyun 2014

BAKI – ŞUŞA QATARI

Bu gün ana, dükandan
Qatar aldı Azada.
Bakı-Şuşa qatarı
Qoydu adını ata.

– Vaqonları qoş, – dedi,
Becid tərپən bir qədər.
Keçib otursun bir-bir
Yerində sərnışinlər.

Bələdçisi ol sən də,
Bu qatarın, ay bala.
Yandır yaşıl işığı:
Fit ver düzəlsin yola.

Keç Ucardan, Ləkidən
Seyr et ana Vətəni.
Bərdənin gözəlliği
Heyran eyləsin səni.

Xocalıya, Şuşaya
Səhər vaxtı çatanda,
Salam yetir atandan
Göz açdığım o yurda.

Deki bu illər boyu
Sizdən ayrı düşsəm də,
Həmişə dərd-qəminiz
Qövr eyləyir sinəmdə.

Qayıdaraq o yurda!
Sevinməsin qoy yağı.
Dalğalanar Şuşada
Azərbaycan bayrağı!

***Münhen, Almaniya
May 2014***

NOVRUZ BAYRAMI

Yaza verir
Öz yerini
Şaxta, qar.
Yenə gəlir
El-obaya
İlk bahar.

Təbiət qış
Yuxusundan
Oyanır,
Günəş çıxır
Ətraf nura
Boyanır.

Gəlir elin
Əziz Novruz
Bayramı,
Gül-çiçəkli,
Lalə, nərgiz
Bayramı.

Uçub gəlir
Qaranquşlar,
Durnalar.
Üzür suda
Dəstə-dəstə
Sonalar.

Çöl, çəmənlər
Yaşıl dona
Bürünür.

Boşqablarda
Səmənilər
Görünür.

Qız-gəlinlər
Ev işində
Çalışır
Küsülülər
Bayramlaşıb
Barışır.

Üzə gülür
Nemət dolu
Süfrələr.
Şəkərbura
Paxlavalər
Təzə-tər.

Evlərdən tar,
Kaman səsi
Ucalır.
Bülbüllərin
Şən nəğməsi
Ucalır.

Novruz yenə
Min toy-düyün
Gətirir.
Ei-obaya
İşıqlı gün
Gətirir.

Mart 2014

GƏNCƏ ÇAYI

Neçə ildir düşmüşəm mən
Səndən uzaq, Gəncə çayı.
Çıxmır bir an xatirimdən
Bu od-ocaq, Gəncə çayı.

Səninləyəm harda olsam,
Toy-mağarda, darda olsam.
Yağış altda, qarda olsam,
Mən saçı ağ, Gəncə çayı.

Uşaqlığım səndə qalıb,
Sularında lövbər salıb.
Bel bükülüb, can qocalıb,
Tutmur ayaq, Gəncə çayı.

Sahilində boy atmışam,
Orda ərşəyə çatmışam.
Daim yazıb-yaratmışam:
Qalıb oyaq, Gəncə çayı.

Hər gələndə elə bahar,
Sel-suların coşub-çağlar.
Uşaq kimi anıb ağlar
Hər gün Simax, Gəncə çayı.

30 iyun 2014

CEYRAN VƏ PİŞİK

Səhər duranda
Hər gün yuxudan.
Öyrənibdi süd
İçməyə Ceyran.

Gəzəndə bir gün
Evi-eşiyi,
Dağıtdı südü
Məstan pişiyi.

Ağladı Ceyran
Görəndə bunu.
Dedi: – Tez tutun,
Gətirin onu.

Qoyun bir küncə
Sakit otursun.
Qoymayın onu
Ayağa dursun.

Bilsin ki, nədir
Südü dağıtmaq.
Su, yemək verin
Yazıqdır ancaq.

Yoxsa ki, ölər
Dəcəl pişiyim.
Tükləri ipək
Gözəl pişiyim.

15 oktyabr 2014

FƏRHAD BABA

Bir baba var
Babaların
İçində.
Bu ellərin,
Obaların
İçində.

Ürəyində
Uşaqlara
Sevgi var.
İgidlərə,
Qoçaqlara
Sevgi var.

Fərhad baba
Çox ölkələr
Görübdü.
Yaxın-uzaq
Çox bölgələr
Görübdü.

Deyir bizim
Yurdumuzdan
Harda var.
Azad, xoşbəxt
Boy atırlar
Uşaqlar.

Siz də yaxşı
Oxumağa
Çalışın.
Adət edin
Hər zəhmətə
Alışın.

Oxumaqla,
Zəhmət ilə
Dost olan,
Üzü gülər,
Şən yaşayar
Hər zaman.

Mənim gözəl
Bir ağıllı
Nəvəm var,
Onun ilə
Eyləyirik
İftixar.

Mehribanım,
Əla alır
Dərslərdən
Anaya da
Kömək edir
O, hərdən.

Atasını
Əziz nəvəm
Çox istər.

Gec gələndə
Harda qaldı
Söyləyər.

Öz qızını
Sevir İlqar
Ata da.
Gəzir onla
Bağ-bağçada,
Bulvarda.

Elə mən də
Çox istəyəm
Nəvəmi.
De, nəvəsi olan
Kəsin
Nə qəmi?!

Bir-biriylə
Həmişə dost
Olun siz.
Qoy şad olsun,
Ay uşaqlar,
Qəlbiniz.

16 iyul 2014

BİR SAATLIQ VERƏRSƏN

Kompüter var əlində
Məktəbli Səlimxanın.
Ürəyinin sevinci
Aşib-daşır oğlanın.

Özü ilə gəzdirir
Onu evdə, eşikdə.
Dalınca düşür bəzən
Gəzir Məstan pişik də.

Onun ilə keçirir
Vaxtın çoxunu oğlan.
Hərdən nəse oxuyur,
Nəse köçürür ordan.

Ana deyir: – Ay bala,
Gəl incitmə özünü.
Otur, dərslərini oxu,
Çox da yorma gözünü.

Atan onu əlindən,
Alacaqdır görəntək.
Bilirəm ki, bir daha
Qaytarıb verməyəcək.

Səlimxan götür, – dedi
Ana, saxla özündə.
Ancaq bircə saatlıq
Mənim olsun o gündə.

22 oktyabr 2014

ÇIXA BİLMƏZLƏR

Anası ilə
Balaca Gülşən.
Heyvanxanaya
Getmişdi dünən.

Gördü qəfəsdə
İki Pələng var.
Nərildəyərək
Gəzirlər onlar.

Gülşən qorxaraq
Dedi bu zaman:
– Gəl qaçaq burdan
Gedək, anacan.

Pələnglər ilə
Gəlsək üz-üzə.
Dərhal cumarlar
Vəhşilər bizə.

Ana qızını
Sakit edərək
Basdı Gülşəni
Bağrına bərk-bərk.

– Qorxma, çəkinmə, –
Yaxın gəlməzlər
Onlar qəfəsdən
Çıxa bilməzlər.

May, 2014

YAT DEDİ

Bir dəfə Orxan bala
Gecə durdu yuxudan.
Gözünü açıb-yumdu,
Sakit dayandı bir an.

Sonra durub oturdu,
Ağladı yavaş-yavaş.
Mənə də verin, – deyir
Dondurma yeyir Dadaş.

Ana sakit eylədi,
Bu zaman öz oğlunu.
Qucağına götürüb
Öpüb-oxşadı onu.

Dedi: – Gecədir yatır
Qardaşın şirin-şirin.
Yuxu görmüsən, bala
Yat, yumulur gözlərin.

Gecə yarıdır indi,
Yoxdur bir oyaq qalan.
Qoy bir səhər açılısın,
Nə desən, alar anan.

Uzandırıb uşağı
Laylay oxudu ana.
Yum gözünü yat, – dedi
O körpəcə oğluna.

20 oktyabr 2014

BALIQSIZ QAYIDAQ

Babası ilə
Balaca Həsən,
Balıq tutmağa
Getmişdi dünən.

Suya tulladı
Baba tilovu,
Ancaq qarmağa
Düşmürdü ovu.

Bir xeyli sonra
Dilləndi oğlan.
– Hanı bəs balıq
De, ay babacan?

– Balığı məndən
Alırsan xəbər?
Suyun içində
Onlar üzürlər.

Nə vaxt, nə zaman
Düşsə tilova,
Balığı sənə
Göstərər baba.

Tilov tərpendi
Elə bu zaman,
Çıxartdı baba
Balığı sudan.

Həsən gördü ki,
Kiçik bir balıq,
Torpağın üstə
Çırpınır artıq.

Dedi: – Yazıqdır,
At suya, üzsün.
Evə balıqsız
Qayıdaq bu gün.

23 oktyabr 2014

CƏSUR OLACAQ

Ana dedi qızına:
– Ay mənim Ceyran qızım,
Təbrik edirəm səni,
Ana olmusan, qızım.

Xeyir-duva verməkçün,
Yanına gəlmişəm mən.
Xoşbəxt yaşasın oğlun,
Qayğısına qalginən.

İndi neçə yuxusuz
Gecələrin olacaq.
Bəzən səhərə kimi
Qalacaqsan sən oyaq.

Şirin-şəkər qatginən
Laylasına uşağın.
Kaş igid oğlu olsun
Bu yurdun, bu ocağın.

Sənin də bir övladın
Əsgəri bu Vətənin.
Gözlərin aydın olsun,
Ay qızım, görüm sənin!

Vətənin keşiyində
Duracaq o, bir zaman.
Olacaqdır, bilirəm,
İgid, cəsur qəhrəman!

20 iyul 2014

BAXA BİLMƏDİ

İki almışdı
Səlim hesabdan.
Gündəliyini
Gizlətdi oğlan.

Dedi, qoy baxan
Olmasın ona.
Xəbər tutmasın
"İkidən" ana.

Ev işlərini
Qurtaran kimi,
Çağırdı ana
Oğlu Səlimi.

Gündəliyini
Mənə ver, – dedi,
Məşğul olaq gəl
Bir qədər, – dedi.

Səlimin rəngi
Dəyişdi bu an,
Dedi: – Gəzirəm
Onu bayaqdan.

Bilmirəm ancaq,
Qoymuşam hara.
Bu zaman dindi
Qardaşı Qara:

– Görmüşəm onu
Gizlədəndə sən.
Anama nə üçün
Yalan deyirsən?

Səlim ananı
Aldatdığın.
Üzünə baxa
Bilmədi o gün.

10 oktyabr 2014

Simax Şeydanın uşaqlar üçün yazdığı şeir kitabları

Quba, Qırmızı qəsəbə
Şair Simax Şeydanın 75 illik yubileyi qeyd olunur
2011-ci il

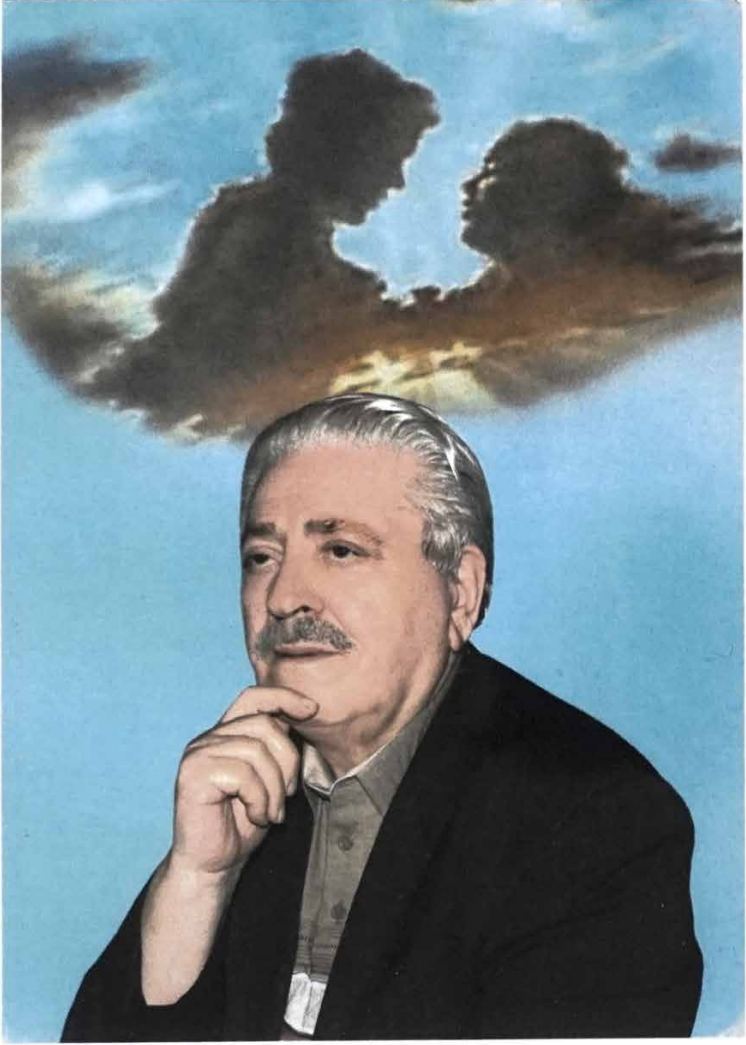

Simax Şeyda balaca oxucuları ilə

Simax Şeyda

Simax Şeyda

Simax Şeyda

Simax Şeyda

BOĞAZI GƏLDİYİ ÜÇÜN

Ana İlqarı
Yedizdirirdi.
– Böyük oğlansan,
Ona deyirdi.

Süfrə başında
Gəl otur sən də.
Çay-çörəyini
Ye, biz yeyəndə.

Yoxsa lağ edər
Sənə uşaqlar.
Deyərlər: tənbel
Oğlandır İlqar.

Gəldi bu zaman
Balaca Rövşən.
Baxıb İlqara
Güldü ürəkdən.

Qışqırdı: – Tez gəl,
Bacım Gülyanaq,
Anam İlqarı
Yedizdirir, bax.

Böyük qardaşım
Tənbelmiş demə.
Onun halını
Söyləyim kimə?!

Təpindi bu vaxt,
Rövşənə ana:
Söylədi belə:
– İlqara baxma,
Oyununu oyna!

Onun boğazı
Gəldiyi üçün,
Yedizdirirəm
Mən onu bu gün.

18 oktyabr 2014

SƏRDAR BABA

Bir atı var babamın,
Mənim Sərdar babamın.

Bilmir qorxu, nə hürkü,
İpək kimidir tükü.

Oxşayır hər gün onu,
Qucaqlayır boynunu.

Yem qoyur qabağına,
Nal vurur dırnağına.

Yəhər vurur belinə,
Qamçı alır əlinə.

Gah günorta, gah səhər
İş-güc dalınca gedər.

Vermişəm ona fikir,
Arabir babam deyir:

– At, at deyil, bir quşdur,
Bilməz eniş, yoxuşdur...

Daim irəli cumur,
O qaçmaqdan yorulmur.

Bəzən görürəm ancaq,
Nənəm səs-küy salaraq,

Deyir: – Yorma heyvanı,
Minib gəzmə hər yanı.

Çərleyib ölsə əgər,
Əl çəkməz səndən kədər.

Babam geyib-kecinir;
Öz atını o minir:

– Qıratımdır o mənim!
Həyatımdır o mənim!

Deyib qalxır əlbəəl,
Nənəmə qoymur məhəl.

Atlanır Koroğlutək!
At varsa, minən gərək!..

11 oktyabr 2014

TUTA BİLMƏZSƏN

Səhər yuxudan
Duranda Duman,
Gördü dumanı
Hər tərəf, hər yan.

Tutmaq istədi
Duman dumanı.
Tuta bilmədi
Qaraldı qanı.

Bir kişi gördü
Dedi: – Ay bala,
Dəymişdin yerə
İndi az qala.

Yoxsa dumanı
Tutmaq istərsən.
Onu tutmağa
Səy göstərmə sən.

Heç kəs dumanı
Bil tuta bilməz.
Günəş doğunca
Gözə görünməz.

28 sentyabr 2014

XOCALIDAN SÜR ATINI

Sürücüdür atam mənim,
Gedir uzaq şəhərlərə.
Bilməm hansı el-obaya,
Bilməm hansı uzaq yerə.

Qucaqlayıb atamı mən,
Öpüb dedim: – Dinlə bir an.
Sür maşını bir zamanlar
Doğulduğun Xocalıdan.

Atam fikrə gedib bir az,
Sonra dedi: – Oğlum Fuad,
Apararam bir gün səni,
Bir qədər də böyü, boy at.

O vaxtadək düşmənlərdən,
Azad olar yurdum-yuvam.
O torpaqda uyuyurlar
İndi mənim atam, anam.

Bu gün, sabah Qarabağda
Ucalacaq bayrağımız.
Şuşada da, Laçında da
Yanar onda çirağımız.

Onda köçüb gedəcəyik
Ata-baba torpağına.
Düşmənimiz qalacaqdır
Öz içindən yana-yana.

18 sentyabr 2014

**NƏVƏLƏR DÜNYAYA GƏLƏNDƏN BƏRİ,
NƏNƏLƏR ÇOX SEVİR GÜL NƏVƏLƏRİ**

NƏNƏM İŞƏ GİRİB

Önlük taxıbdı nənəm,
Çirməyib əl-qolunu.
Belə qıvraq görkəmdə
Görməmişəm mən onu.

Dedim: – Nənə, ay nənə
Mübarəkdir onlüyün.
Niyə belə geyinib –
Kecinmisən sən bu gün?

Nənəm öpüb üzümdən
Dedi: – Yoxdur xəbərin.
Mən də işə girmişəm,
Aydın olsun gözlərin!

İş tapıbdı mənimçün
Əziz atan, ay bala.
Anan görən işləri
Verməliyəm mən yola.

Anan daha bu gündən
Çalışacaq şəhərdə.
Sizə dadlı xörəklər
Gərək bişirəm mən də.

Atan, anan, ay oğul,
İşdən qayıdanadək,
Həm evdə, həm mətbəxdə
Mən də çalışım gərək.

Ura! – Dedim – nə yaxşı,
Nənəm düzəlib işə.
Gəldi qardaşım Zaur,
Kiçik bacım Bənövşə.

Təbrik etdik nənəni
Birlikdə üçümüz də.
Sonra şəkil çəkdirdik
Yadigar qalsın bizdə.

30 sentyabr 2014

ŞAD EYLƏ MƏNİ DƏ

Nənəsinin yanına
Gəldi bir gün Qəhrəman.
Dedi: – Söylə mən kimə
Oxşayıram, nənəcan?

Nənə güldü bir qədər
Nəvəsinin sözlünə.
Sonra dedi: – Ay bala,
Kim nə deyir de sənə?

Anam deyir: – Qaş-gözdən
Mən ona bənzəyirəm.
Onun kimi oturur,
Onun kimi gəzirəm.

Atam isə deyir ki,
Oxşayırsan sən mənə.
Kim düz deyir, kim yalan
Özün söylə ay, nənə?

– Əziz balam, yaşa sən,
Həmişə şən, bəxtiyar.
Böyükklərə oxşayar,
Ailədə uşaqlar.

Sənə məhəbbətləri,
Sevgisi olduğundan,
Onunçün belə deyir,
Həm atan, həm də anan.

Özün də sev onları,
Onlar sevdiyi kimi.
Şad eylə gəl mənim də
Oğul bala, qəlbimi!

06 oktyabr 2014

BAŞINI ƏYDİ

Gördü güzgüdə
Özünü İlqar.
Döydü bir qədər
Gözünü İlqar.

Gördü qarşında
Durub bir oğlan.
Üst-başı onun
Batıbdı yaman.

Qışqırdı İlqar:
– Tez gəl, ay ana!
Bax bu qarşıda
Duran oğlana.

Başdan ayağa
Pinti yeriynən...
Qov getsin onu
Evimizdən sən.

Ana qımışıb,
Güldü bu ara.
– Onumu qovum, –
Dədi, bayıra?!

Canım, gözümdür,
Bir dənəmdir o!
Şirin sözümdür,
Dürdanəmdir o!

Güzgüdə sənin
Gördüyün şəkil:
Sənin özünsən,
Əziz balam, bil.

Dediklərindən
Utandı oğlan,
Başını yerə
Əydi bu zaman.

15 oktyabr 2014

NAHAQ QAÇMISAN

Evə arı girmişdi
Pəncərədən içəri.
Anar görəndə onu,
Yaşla doldu gözləri.

Qışqırdı: – Gəl, ay ana,
Otağımda arı var.
Başım üstə dolanır,
Gəlməsən, məni sancar.

Ana gəldi otaqda
Görmədi öz oğlunu.
Baxdı o yan, bu yana
Tapa bilmədi onu.

Anar dedi: – Pərdənin
Dalındayam, ay ana.
Qovla getsin arını
Sonra gəlim yanına.

Ana dedi: Sevmirlər
Qorxaqları arılar.
Nahaq yerə qaçmısan
Sən onlardan, ay Anar.

26 avqust 2014

NƏNƏ BİLMƏSİN

Dəlləyə aparmışdı
Ata Azəri bir gün.
Dəllək əmi bir gözəl
Tel qoymuşdu onunçün.

Fərəhləndi ürəyi –
Ana baxanda ona.
Nə qiyamət telin var,
Söylədi öz oğluna.

Nənə də gəlib çıxdı,
Söhbətin bu çağında.
Sevincindən oynadı,
Uşağın qabağında.

Təbrik eylədi onu
Candan, ürəkdən nənə.
Dedi: – Telin nə yaxşı
Bala, yaraşır sənə.

Gəlib çıxdı bacım da
Qoşuldu təbriklərə.
Gözəlləşib qardaşım,
Telli dedi Azərə.

Mən də kiçik Azərin
Sığalladım telini.
Bir dəstə gül də verdim,
Sıxdım bərk-bərk əlini.

Dedim ki, bu tel sənə,
Gör necə də yaraşır.
Baxdıqca sifətinə
Sevincim aşib-daşır.

Çıxardıb o, bu zaman
Bir konfet verdi mənə.
Al xəlvətcə ye, – dedi,
Bax, bilməsin ha, nənə.

05 oktyabr 2014

ƏMZİK ƏMƏN QIZ

Böyük qızıdır Təranə
Əmzik üçün ağlayır.
Verməyəndə ananı
İşdən-gücdən saxlayır.

Əmziyi əmən kimi
Sakit olub kiriyir.
Gah oturur, gah durur
Yavaş-yavaş yeriyir.

Üzü gülür uşağın
Əmziyini görəntək.
Yatanda da onunla
Yuxuya getsin gərək.

Boynundakı göy ipdən
İki əmzik sallanır.
Bütün günü Təranə
Evdə belə dolanır.

Əmzik əmən bu qızı
Çox istər ata-ana.
Sevinc, fərəh duyurlar
Hər gün baxanda ona.

19 sentyabr 2014

SÖYÜD AĞACI

Neçün əyib başını
Yerə söyüd ağacı?
Bilirsənsə, de mənə
Vüqar, – dedi, ay Hacı.

Hacı getdi sorğudan
Dərin fikrə, xəyala.
Dedi: – Yəqin dalaşıb,
Düşüb belə bir hala.

Ona görə qaldırmır
Söyüd yerdən başını.
İstəmir ki görsünlər
Gözdən axan yaşını.

31 avqust 2014

OLSUN SƏNİNÇÜN

Futbol köynəyi
Geyib əyninə.
Gəldi İbrahim,
Dedi: – Ay nənə.

Dur gəl ikimiz
Futbol oynayaq.
Ayıq-sayıq dur,
Qapıda ancaq.

Çalış vurduğum
Topları tut sən.
Uduzacaqsan,
Tuta bilməsən.

Onda əlini
Salıb cibinə.
Dadlı bir konfet
Verərsən mənə.

Nənə gülərək
Dedi: – Ay oğul,
Bayaq yemisən
Sən konfet, noğul.

Yenə ürəyin
Konfetmi istər?
Küsər iştahan
Çox yesən əgər.

Onu da bil ki,
Ay sənə qurban,
Məndən futbolçu
Çıxmaz heç zaman.

Gəl əyləş, nənə
Danışsın nağıl.
Olsun səninçün
Konfet, həm noğul.

12 oktyabr 2014

ANAMA DEMƏ

Qonşusunun bağından
Bir gün gül dərən zaman.

Uf, uf, – dedi Səlimə
Tikan batdı əlimə.

Gördü qonşu qadını
Barmaqdan gələn qanı.

Dedi: – Gəl bizə gedək,
Sənə eyləyim kömək.

Qızı evə gətirdi,
Uşağa əl yetirdi.

Nə vaxt istəsən, – dedi,
Gəl yanıma sən, – dedi.

Gül verim dəstə-dəstə,
Apar get, gözüm üstə.

Ancaq bir qız, bir oğlan
İcazəsi olmadan

Girsə özgə bağına
Oğru deyərlər ona.

Bildim, – dedi Səlimə,
Xala, anama demə.

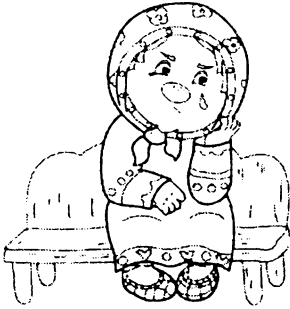
Qız salladı başını,
Axıtdı göz yaşını.

3 oktyabr 2014

QORXUR NƏNƏM

Ağrıyır dişi
Nənəmin bu gün.
Dəyişib halı
Onun büsbütün.

Dura bilməyir
Bir yerdə arvad.
Gəzib dolaşır,
Olmayır rahat.

Anam deyir ki,
Tərslik etmə.
Gedək göstərim:
İstərsən kimə.

Nənəm iynədən
Qorxur deyəsən.
Dişini çəkən
Həkimə əhsən!

Yəqin çox konfet
Yediyi üçün.
Nənəmin dişi
Ağrıyır bu gün.

30 avqust 2014

MƏNSİZ DEYƏRSƏN

Bir gün anaya
Dedi Dürdanə:
– Yalançı deyir
Qardaşım mənə.

Bilirəm uşaq
Yalan danışmaz.
Belə deməsin
Qoy mənə Qorxmaz.

Ana qızının
Üzündən öpdü.
Bir az oxşayıb,
Gözündən öpdü.

Sən mənim gözəl,
Qızımsan, – dedi.
Onun qulağın
Çəkərəm, indi.

Bilirəm yalan
Çıxmaz dilindən.
Get çağır gəlsin
Qardaşını sən.

Dürdanə dedi:
– Ana, ay ana,
Yanımda heç nə
Demə sən ona.

Düşər üstümə
Vallah yenə o.
"Xəbərçi" deyər
İndi mənə o.

Demək istəsən
Ana, əyər sən.
Ona sözünü
Mənsiz deyərsən.

21 sentyabr 2014

GÜLDÜ GÖZLƏRİ

Bayaqdan bəri
Ağlayır Pəri.

Anası gəldi
Onu kiritsin.
– Ağlama, dedi, –
Gəl için-için.

Nə istəyirsən,
De, verim sənə.
Bəlkə dəyiblər,
Qızım, xətrinə?

İncidib səni
Yoxsa qardaşın.
Ağlama, quzum,
Ağrıyar başın.

Başı ilə: yox,
Yox, – dedi uşaq.
Nənə də gəldi
Nəsə duyaraq:

– Qurban olaram
Balama, – dedi.
Gəl öpüm səni
Ağlama, – dedi.

Sonra əl atdı
Cibinə nənə.
Bir konfet verdi
Gül nəvəsinə.

Aldı konfeti
Pəri bu zaman.
Dedi: – hardadır
Baba, nənəcan?

Gəzin, axtarın
İndi hər yanı.
Tapın bu saat
Mənə babanı.

Söz verib: nağıl
Danışsın mənə.
Qovlasın qurdu
Nağıldan yenə.

Yoxsa Məngülü
Tutub yeyəcək.
Yazıq Şəngülü,
Udub yeyəcək.

Nənə gülərək
Çatdı qaşını.
Dedi: – Üzərəm
Qurdun başını!

Qoymaram yesin
Boz qurd onları.
Artsın keçinin
Dərdi, qubarı.

Bilirəm mən də
Çox nağıl, şeir.
Otur danışım,
Nəvəcan, bir-bir.

Girdi bu zaman
Baba içəri.
Bilsəniz necə
Sevindi Pəri!..

17 sentyabr 2014

SAĞ OL DEYİRDİ

Suda üzürdü
Bir ana ördək.
Baxırdı o yan, –
Bu yana ördək.

Gördü balası
Yoxdur yanında.
Bir qorxu-hürkü
Duydu canında.

Düşündü: axı
Nə oldu ona?
Üzüb yanından
Getdi hayana?!

Bəlkə tülkünün
Keçdi əlinə.
Böyük iştahla
Vurnuxurdu o
Bu yanda yenə.

Dərd, qəm içində
Qayıtdı geri.
Birdən ördəyin
Güldü gözləri.

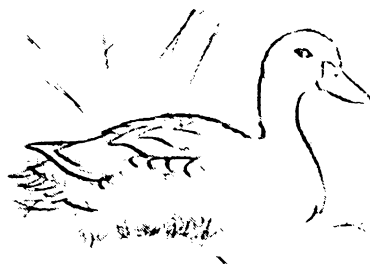
Gördü balası
Yerə uzanıb,
Onun yanında
Bir qız dayanıb.

Bala ördəyin
Silir qanını.
Gizlədə bilmir
Həyəcanını.

Ördək sahile
Fırlandı dərhal:
Balacasından
Öyrəndi əhval.

Qanadlarını
Geniş açaraq,
"Sağ ol" deyirdi
Qıza bu sayaq.

20 sentyabr 2014

OĞUZUM

Bir tərəfin uca dağdır,
Bir tərəfin bağça-bağdır.
Xalq içində üzün ağdır,
Vüqarımız, fəxrimizsən,
Oğuzum, sən; Oğuzum, sən!

Məhəbbətin qəlbə dərin,
Havan təmiz, suyun sərin.
Üzə gülür zirvələrin!
Vüqarımız, fəxrimizsən,
Oğuzum, sən; Oğuzum, sən!

Qoz, fındıqlı bağların var,
Toy-büsatlı çağların var,
Qoynun olub bir laləzar,
Vüqarımız, fəxrimizsən,
Oğuzum, sən; Oğuzum, sən!

Gözəlləşir Padar, Sincan,
Xalxal, Qumlaq olub bir can!
Fərəhlənir baxan insan,
Vüqarımız, fəxrimizsən,
Oğuzum, sən; Oğuzum, sən!

Qürbət eldə Simax Şeyda,
Hər gün səni salır yada,
Mənimsəsən, olsam harda –
Vüqarımız, fəxrimizsən,
Oğuzum sən, Oğuzum sən!

25 dekabr 2013

BABALAR

Dünyagörmüş
Bir dünyadır
Babalar.
Qəlbimizdə
Ululara
Hörmət var.

Nəvələrə
Qayğı, hörmət
Bəslərlər.
Hamımızı
Şən günlərə
Səslərlər.

Danışarlar
Bizə hərdən
Nağıllar.
Şələquyruq
Tülkülərdən
Nağıllar.

Deyirlər ki,
Oxuyun siz,
Boy atın.
Olun layiq
Övladları
Həyatın.

29 may 2014

PAYINI SAXLARLAR

Göz yaşı tökür
Araz bayaqdən.
Eşidib nənə
Gəldi uzaqdan.

– Qurban olaram,
Balama, – dedi.
Göz yaşı tökmə,
Ağlama, – dedi.

Öpdü nəvənin
Üzündən nənə.
Kim dəyib, – dedi, –
Sənin xətrinə.

Hamıdan dəcəl
Qardaşın Azad,
Eyləyib səni
Yoxsa narahat?

Qulaqlarını
Çəkərəm indi.
Bilər qardaşı
İncitmək nədi.

– Məni ağladan
Qardaşım deyil.
Uçan quşlardır,
Ay nənəcan, bil.

Gedək, onları
Biz qovaq, nənə!
Yoxsa ağacda
Tut qalmaz mənə.

– Nə qədər desən,
Ağacda tut var.
Sənin payına
Toxunmaz quşlar.

07 iyun 2014

ÇOX SEVƏCƏK

Anasının yanına
Gəldi məktəbli Araz,
Dedi: – Ana, dərsimi
Mən danışım, qulaq as.

Oxuyub öyrənmişəm,
Hər sözü, hər kəlməni.
Bir daha müəllimim
Danlamaz yəqin məni.

Bir saatın içində
Əzbərləmişəm tamam.
Sən kitaba bax, ana,
Danışım aram-aram.

– Dərsi əzbərləmək yox,
Dərk etsin şagird gərək.
Onda müəllim onu
Daha da çox sevəcək.

26 iyun 2014

ATIB GEDƏRLƏR SƏNİ

Kibrit ilə oynayırdı
Evdə kiçik Fəridə.
Acıqlandı anası
Onu belə görəndə.

Dedi: – Apar yerinə
Qoyginən sən kibriti.
Od ilə oynayırsan,
Qızım, neçin sən indi?

Bir gör evdə nə qədər
Oyuncağın var sənin.
Kibriti çalsan əgər,
Əllərin yanar sənin.

Alışıb yana bilər
Hətta evimiz belə.
Qorxuludur oynamaq,
Od ilə, alov ilə.

İndi kuklan Gülyanaq
Darıxır sənin üçün.
Get gör necədir halı,
Qayğısına qal özün.

Bəlkə elə xəstədir,
Tək-tənhadır otaqda.
Həkim çağır qoy gəlsin
Baxsın ona yataqda.

Gözəl qızım, kibritə
Əlini vurma daha!
Yoxsa oyuncaqların
Səndən küsüb gedər ha!

23 sentyabr 2014

BAHAR

Hər çiçəyin, hər gülün
Öz ətri, öz rəngi var.
Yamyaşıl don geyinir,
Bahar gələndə dağlar.

Fərəhlənir ürəklər
Baxanda çöl, çəmənə.
Kol dibində bənövşə
Nəgmə oxuyur mənə.

Gün dəydikcə açılır
Nərgizin də gözləri.
Seyr eyləyir dağları,
Dərələri, düzləri.

Çöldə bitən lalələr
Dönür əlvan xalıya.
Elə bil uçub göyə:
Çatsın Günəşə, Aya.

Əsən küləklər döyür
Ərklə qapını yenə.
Quşların şən nəğməsi
Yayılır yer üzünə.

Hara baxsan sevinir,
Şadlıq edir insanlar.
Gözəlliyin anadan
Olan gündür bahar.

1 sentyabr 2014

NƏNƏYLƏ GETDİ

Bəsti ana oğlunu
Dilə tutur bayaqdan:
– Səhər çoxdan açılıb,
Dur, Muradım, yataqdan.

Geyindirim gəl səni,
Yusana əl-üzünü.
Onda hiss eləyərsən
Əziz balam, özünü.

İndi durmasan əgər
Gecikərsən baxçana.
– Getmək istəmirəm mən
Daha baxçaya, ana.

– Bıy, bıy, başıma xeyir,
Bu nə sözdür deyirsən?
Tez, dur canım-ciyərim
Ananı incitmə sən.

Nənə də gəlib çıxdı,
Dur, Muradım, dur, – dedi.
Ay gözəlim, qəşəngim,
Ay həyatım, dur, – dedi.

Mənim də ürəyimdən
Keçir baxçaya getmək.
Ay anası geyindir,
Tez ol uşağı görək!

Ura! Qışqırdı Murad,
Nənəm bizlə bərabər!
Yaxşı oldu onunla
Gedərəm mən hər səhər.

Geyindirdi oğlunu
Sevinc içində ana.
Bir fincan isti süd də
İçirdi övladına,

Bir az sonra nənəylə
Qapıdan çıxdı Murad.
Bağçaya yola düşdü
Üzü gülər, qəlbi şad.

26 oktyabr 2014

İSTƏRƏM

Cəfər dedi Səfərə:

– Bir bax, bura kim gəlir!

Yoldaşımız, dostumuz

Xəbərçi Səlim gəlir.

Səlim gəlib görüşdü,

Məktəb dostları ilə.

Cəfər dedi: – Gəlmisən

Hansı təzə xəbərlə?

– Təzə xəbər eşitmək,

İstəyirsən, ay Cəfər?

Yeni hərarət ölçən

Kəşf eyləyib alimlər.

– Yox, canım, nə deyirsən

Dilə gəldi Səfər də.

– Heç nədən xəbərin yox,

Yaşayırsan şəhərdə.

Yalan xəbər nə zaman

Eşitmisən Səlimdən?

Yalnız doğru, düzgün söz

Çıxar mənim dilimdən.

Körpələrçün bir köynək

İcad edib alimlər,

Geyindirсэн uşağın

Əyninə onu əgər;

Hərərəti olanda
Köynək başqa rəng alır.
Ana onda xəstənin
Dərhal qeydinə qalır.

Cəfər dedi Səlimə
Elə bu zaman, bu dəm:
– Mən də elm öyrənib
Alim olmaq istərəm.

1 oktyabr 2014

TƏŞƏKKÜR ETDİ

Bir payız günü idi,
Möhkəm külək əsirdi.
Bağçalarda, bağlarda
Səs salaraq gəzirdi.

Küçədə idi Elxan,
Kürrük edirdi xəzan.
Külək alıb apardı
Papağını başından.

Papağının dalınca
Oğlan qaçdı bir qədər.
Bir də gördü yeriyr
Ona sarı bir nəfər.

Al, – dedi, qoy başına,
Hava küləkdir, oğul.
Gözlə soyuq dəyməsin,
Özündən muğayat ol.

Niyə belə arıqsan
Sən də mənim oğlum tək?
Yoxsa anan verməyir
Hər gün sənə çay-çörək?

Külək aparar səni
Gəl gedək mənim ilə.
Dayanana oxşamır
Xeyli əsəcək hələ.

O mehriban əmiyə
Elxan təşəkkür etdi.
Hələ yaxşı var deyə:
Allaha şükür etdi.

23 sentyabr 2014

KÜSƏYƏN QIZ

Bir gözəl qızıdır Süsən,
Mən gördüm, sən görəsən!

Boy atır gündən-günə,
Oxşayır Aya, Günə.

Küsəyən qızıdır bir az, '
Küsmədiyi tapılmaz...

Küsür qardaş-bacıdan,
Dava salır ucadan.

Quyruğunu tutub dik,
Gəzəndə evdə pişik,

"Miyo-miyo" edəndə,
Yolu ilə gedəndə,

Süsən deyir: – Ey Məstan,
Keçmə mənim yanımdan.

Bir də keçsən, küsərim;
Nəfəsini kəsərim.

"Civ-civ" etsə cücələr,
Kaş əlinə keçələr!..

Deyər: – Sakit ötün siz,
Çıxmasın ha səsiniz.

Yoxsa sizdən küsərim,
Dəninizi kəsərim!

İt hürəndə dur, – deyər,
Farağat otur! – deyər.

Hürmə gəlib-gedənə,
Səsin xoş gəlmir mənə.

Acığımı tutdursan,
Küsəram səndən, inan.

Susqun qalır dərhal it,
Ləhləyir sakit-sakit.

Xoş gəlir bu Süsənə,
Hər canlıdan küsənə.

Ana deyir: – Ay qızım,
Ay baharım, ay nazım,

Gah itdən, gah Məstandan,
Hey küsürsən bir yandan.

Küsmək olmaz bu qədər,
Küsmək səni dəng edər.

Hürküdürsən cücəni,
Fərələri, beçəni.

Gəl otur, südünü iç,
Xoşuma gəlmirsən heç.

Küsməyi boşla daha,
Bax, səndən küsəram, ha!

28 avqust 2014

SƏNİN KİMİ

– Söz-söhbətli adama
Oxşayırsan, ay Həsən.
– De: sən öl, xəbərim yox,
Kənddə gəzən xəbərdən.

– Sən öl, yoxdur xəbərim,
İndi çıxıram çölə.
Kim kiminən döyüşüb,
Savaşıb kim kiminlə?

– Yox ey, qonşumuz Badam,
Şuşaya gedib gecə.
Səhər tezdən qayıdıb,
Yenə kəndə gizlicə.

– Nə deyirsən, a dostum,
Ola bilməz belə iş.
Yoxsa arvad vəhşi şir,
Pələng ürəyi yemiş?

Yaxşı ki, düşmən onu,
Bölməyib iki yerə.
Ah-naləsi qalxmayıb,
Ucalmayıb göylərə.

Badam deyir: Şuşanı
Tanımadım görəndə.
Düşmənlərə min nifrət,
Qəzəb oyandı məndə.

Xocalıda gəzəndə,
Yaman dəyişib halı.
Ürəyi qana dönüb,
Artıb dərdi, mələli.

– Böyük hünər göstərib,
Cürət əyləyib Badam.
Ancaq dediyin sözə, –
Söhbətə inanmıram.

– Gecə yuxuda görüb,
Arvad dediklərimi.
Dilbilməz görməmişəm
Mən hələ sənin kimi.

31 avqust 2014

ADIM QALAR

Laylay çalır
Balam Sona.
Səhər-səhər
Kuklasına.

Yum gözünü
Yat, yat, – deyir.
İndi gələr
Murad, – deyir.

O, səs-küylü
Dəcəl oğlan,
Qoymaz səni
Dinc yatasan.

Qucağına
Alar səni,
Yaman hala
Salar səni.

Dartar, yolar
Bil saçını.
İncik salar
Mən bacını.

Murad gəlib
Çıxdı bu an.
Dedi: – Sən nə
Danışırsan?

Bir də mənə
Dəcəl demə.
Aç gözünü,
Bax üzümə.

Qardaşını
Pisləmə gəl.
Demə mənə
Daha dəcəl.

Yoxsa məndən
Küsər kuklan,
Adım qalar
Dəcəl oğlan.

15 iyun 2014

QARABAĞ

Sən qəlbimin sevincisən,
Bir dənəsən, bir incisən,
Yad əllərə düşdün nədən?
Mənim gözəl Qarabağım,
Torpağı ləl Qarabağım!

Neçə ildir gülmür üzün,
Bülbül ötmür düzün-düzün
Bu dərdi kimsə görməsin!
Mənim gözəl Qarabağım,
Torpağı ləl Qarabağım.

Dahilərin saya gəlməz!
Salıb bütün dünyaya səs,
Yox Bülbülə, Xana əvəz
Mənim gözəl Qarabağım,
Torpağı ləl Qarabağım.

Xocalının günü qara,
Füzulinin qəlbi yara,
Şuşa, Laçın düşüb dara,
Mənim gözəl Qarabağım,
Torpağı ləl Qarabağım.

İnşallah ki gələr zaman,
Azadlığa qovuşarsan,
Gözlərində gülər cahan,
Mənim gözəl Qarabağım,
Torpağı ləl Qarabağım.

***Münhen şəhəri
Sentyabr, 2014***

DƏYİŞMƏRƏM HEÇ BİR ŞEYƏ

Bir ağacın kölgəsində
Dincəldirdi iki uşaq.
Biri dedi o birinə:
– Olmur bu gün nəfəs almaq.

Elə bil ki, od tökülür,
Göydən yerə yavaş-yavaş.
Yaxşı ki, bu ağac vardır
Dincəldirdik burda, qardaş.

Bəşir dedi: – Düz deyirsən,
Yaşılığın yox əvəzi.
Ağacların kölgəsi də
İstilərdən saxlar bizi.

Yoxsa çölə çıxmaq olmaz,
Belə isti bir havada.
Ona görə yazda hamı
Ağac əkir el-obada.

İməcilik tədbirində
Çox iş gördü məktəbimiz,
Yollar boyu cərgə ilə
Ağac əkdik, ay Nadir, biz.

Ancaq o gün o tədbirə
Gəlməmişdin deyəsən sən.
– Düz deyirsən, yatıb qaldım,
Durammadım səhər tezdən.

Məni sinif rəhbərimiz
Çox danladı səhəri gün.
Peşmançılıq çəkərəm mən
Düzü hərəkətim üçün.

Eylədiyim səhvə görə,
Bağışla, gəl, sən də məni.
Heç bir şeyə dəyişməyəm,
Mən bu ağac kölgəsini.

24 oktyabr 2014

SEVİRƏM SƏNİ

Xəstələnmişdi
Xoşqədəm nənə.
Gələ bilmirdi
Yazıq özünə.

Həkim də gəlib
Baş çəkdi ona.
Hərərəti var,
Dedi, qızına.

Qoymayın dursun
Yorğan – döşəkdən.
İsti çay verin,
Qoy içsin hərdən.

Alın aptekdən
Bu dərmanı da.
Gündə üç dəfə
İçsin vaxtında.

Şəhriyar dedi:
– Nənə, ay nənə,
Qoyma güc gəlsin
Xəstəlik sənə.

Qulağını çək,
Qov çıxıb getsin.
Qıymıram səni
Belə incitsin!

Axı, sən mənim
Nağıl nənəmsən.
Qəşəng nənəmsən,
Ağıl nənəmsən.

Nağılsız qoyma
Heç zaman məni.
Hər kəsdən artıq
Sevirəm səni.

1 noyabr 2014

NƏNƏM KİMİ

– Aşıqdır nənəm,
Telli sazı var.
Çalıb-oxuyur,
Xoş avazı var.

Çıxış eyləyir
Şənliklərdə o.
Toyda-mağarda,
Neçə yerdə o.

Xalqın içində
Var adı-sanı.
Valeh eyləyir
Səsi insanı.

Dilindən düşmür
Aşıq Ələsgər.
İmran, Qurbani,
Zülfiyə, Əkbər.

Gəlir Misirdən,
Parisdən səsi.
Gözəl Londondan,
Tiflisdən səsi.

Aşıq nənəmi
Sevirəm mən də.
Saza məhəbbət
Oyadıb məndə.

Çalib oxumaq
Bilirəm artıq.
Olacağam mən
Onuntək aşıq.

29 oktyabr 2014

MEHRİBAN BALA

*Fərhad müəllimin nəvəsi
Mehribana həsr edirəm.*

Evdə hamı çox sevir
Balaca Mehribanı.
Onun kimi ağıllı,
Sevimli bir qız hanı?!

Babası Fərhad baba
Çox sevir nəvəsini.
Qəlbi fərəhlə dolur
Eşidəndə səsini.

Nənə də sevib – oxşar,
Nəvəsinə deyər can.
Gəl bir öpüm üzündən,
Sən nə şirin balasan.

İlqarın əziz qızı
Ata dönəndə işdən.
Yüyürür qabağına,
Atılıb-düşür şən-şən.

Kaş ki, bütün uşaqlar,
Mehribantək boy atsın.
Bir qəm-qüssə bilmədən,
Gözəl günlərə çatsın.

NƏNƏ VƏ NƏVƏ

Öz adını verib nənə
Balaca qız nəvəsinə.

Şipşirindir gülüşləri,
Parıldayır ağ dişləri.

Ağıllıdır Bəsti bala,
Nəgmə deyir bala-bala.

Bu gün dərsə gedəcəkdir,
Arzusuna yetəcəkdir.

Geyindirir qızı ana,
Sığal çəkir saçlarına.

Baxıb-baxıb nəvəsinə
Fərəhlənir Bəsti nənə.

Bir dəstə gül verdi qıza, –
Gülümsəyən ərkinaza.

Öpdü sonra nənə şən-şən
Nəvəsinin üz-gözündən.

Dedi, qızım, get yaxşı yol,
Dərslərində əlaçı ol.

Fəxr eləyək səninlə biz,
Nurla dolsun ürəyimiz.

12 iyul 2014

YAXŞI Kİ, VARSIZ

Mehribanam mən
Bacım Nərgizlə.
Dalaşmırıq biz
Bir-birimizlə.

Gah şəkil çəkir,
Evcik qururuq.
Sakit oturub,
Sakit dururuq.

Razıdır bizdən
Ata-ana da.
Bizi çox sevən
Nənəm Sona da

Deyir: – Nə gözəl
Şən bacılarsız,
Dünya gözəldi,
Çünki siz varsız.

***Münhen şəhəri
May, 2014***

UŞAQLAR

Ömrümüzün
Bəzəyidir
Uşaqlar.
Həm gülüdür,
Çiçəyidir
Uşaqlar.

Yuxudan tez
Oyanırlar
Hər səhər.
Baxçalara,
Məktəblərə
Gedirlər.

Bu sevimli
Balaları
Vətənin:
Həm onundur,
Həm mənimdir,
Həm sənin.

Azad, gözəl
Bir ölkədə
Yaşarlar
Hamısı şən,
Üzügülər,
Bəxtiyar.

1 iyun 2014

SİZİNLƏ DƏ FƏXR ETSİNLƏR

Öz soyadları ilə
Fəxr edirdi üç oğlan.
Məktəbli Qara ilə,
Kiçik Nicatla Orxan.

Nicat dedi: – Bilirsiniz,
Mənim babam kim olub?
Ulduzları öyrənən
Böyük münəccim olub.

Teleskopla baxıb o,
Onların hər birinə.
Elmə töhvələr verib,
Nənəm danışib mənə.

Qalın-qalın kitablar
Həsr edib ulduzlara.
Fəxr edirəm babamla
Mən ay Orxan, ay Qara.

Oddan-alovdan keçib,
Orxan dedi ki, atam.
Tərifləmə babanı,
Sən bu qədər, ay balam.

Mənim atam vuruşub,
Xarkovdan Berlinədək.
Neçə yara alıbdı
Uzun yollar keçərək.

Aldığı ordenlərin,
Medalların yox sayı.
Yurdumuzu qoruyub,
Vuruşmayıb havayı.

Mən belə ata ilə
Fəxr edirəm hər zaman.
Nəhayət dilə gəlib
Qara dedi: – Bir dayan!

Bu gün, sabah kosmosa
Uçacaqdır qardaşım.
Məni təbrik edəcək
Neçə dostum, sirdaşım.

Yerdə gəzib dolaşmaq
Mən biləni nədir ki.
Göydə hünər göstərib,
Ad-san qazan sən təki.

Nə gizlədim, a dostlar,
Sizdən bu həqiqəti,
Evimizdə hamının
Fərhada var hörməti.

Eşitdi bu söhbəti
Yolla gedən bir dayı.
Mübahisə etməyin
Gəlin dedi havayı.

Balalarım, oxuyun
Çatın böyük ad-sana.
Sizinlə də fəxr etsin
Qoy hər ata, hər ana.

30 iyun 2014

BUNDAN BELƏ

Gəncə çayın sahilində
Oynayırdı iki uşaq.
Biri bir az böyük idi,
Üzügülər, saçı qıvraq.

Birdən-birə dəydi yerə,
Qaçan zaman kiçik oğlan.
Ağlamağa başladı o,
Ayaq üstə durub bu an.

Qaçıb gəldi dərhal ana
Sildi onun göz yaşını.
Sığalladı "can, can" deyə
Balasının üst-başını.

Sonra alıb qucağına
Öpdü iki üzündən də.
Yaşı hələ qurumamış
Doluqsunmuş gözündən də.

Dedi: – Kişi qırığısan,
Ağlamanın kişi gərək.
Asta-asta oyna bir az,
Allah olsun sənə kömək.

Anasının qucağından
Yerə düşüb bir an Əziz,
Dedi: – Murad, oturma gəl
Yenə gedək oynayaq biz.

Anam deyir sakit-sakit:
Oynasam mən sənin ilə,
Böyük Allah köməyimə
Gələcəkdir bundan belə.

08 iyun 2014

BELƏ ŞEY EYLƏMƏ

Ana sözüne
Baxmayıb Əskər.
Tut ağacına
Çıxdı bir səhər.

Dərib tutlardan
Bir-bir yeyirdi.
Baldan şirindir
“Bunlar” deyirdi.

Ancaq o yerə
Düşmək istərkən.
Halı dəyişdi
Qəflətən birdən.

Qışqırdı: – Ana,
Çağır nənəni,
Gəlin ağacdən
Düşürdün məni.

Gəldilər tezəcə
Nənəylə ana,
Çatmadı kömək
Bizim oğlana.

Bir azdan sonra
Ata da gəldi.
Bir an içində
Ağaca dikəldi.

Çıxarıb onu,
Düşürdü yerə.
Bir söz demədi
Ona bu kərə.

06 may 2014

DƏCƏLƏ BAX, DƏCƏLƏ

Murad dəcəl oğlandı,
Nə qandırdı, nə qandı.

Bir yerdə dinc oturmaz,
Əlləri sakit durmaz.

Hərdən çəkib saçını,
İncidir də bacını.

Gizləyir dəftərini,
Kimsə tapmır yerini.

Çağırır onu ana,
Bir az təpinir ona.

– Dayan, deyir, dayan bir;
Bu saat atan gəlir.

Tənbeh eyləyər səni,
Yaxşı verər dərşini.

Deyər: ağ etmə belə,
Dəcələ bax, dəcələ.

Murad düşür həyətə,
Daş alıb atır itə.

İt vurnuxur yerində,
Hürüb durur yerində.

Oğlan gülüb bir qədər,
Ayrılıb ordan gedər.

Görür gəzir toyuqlar,
Hərdən su içib onlar.

Baxıb göyün üzünə,
Qaçıb gedirlər yenə.

"Cip, cip" çağırır dəcəl,
Toyuqlardan çəkmir əl.

Nənə gəlir bu zaman,
Deyir, ay bala, dayan.

Toyuqları ürkütmə,
Belə işləri etmə.

Gəl özünü al ələ,
Dəcələ bax, dəcələ.

Qonşu qızı Nargilə
Oynayır dəcəl ilə.

Cırnayır ancaq oğlan,
Qız razı qalmır ondan.

Küsüb getmək istərkən,
Əlini atıb birdən,

Saçını çəkir onun,
Başına açır oyun.

Qız qışqırıb yaş tökür,
Ağlayır hönkür-hönkür.

Eşidib gəlir ana,
Gedək deyir qızına.

Bir daha Murad ilə,
Oynama, gəl, Nargilə!

Görürsən ki, bu nadinc,
Dinc dura bilməyir heç.

Yəqin bir gün, bir səhər
Nadinclikdən əl çəkər.

Görən gətirər dilə:
Dəcələ bax, dəcələ.

1 iyun 2014

ÇOX SAĞ OL DESİN

Bağın içində
Balaca Nurtən
Sərçələrə dən
Verirdi şən-şən.

Qurtaran kimi
Quşların dəni,
Qız dedi: – Ana,
Eşit, gəl, məni.

Bir az da dən ver:
Sərçələr üçün,
Ac qalmasınlar
Quşlar qoy bu gün.

Ana söylədi:
– Qızım, yaxın gəl.
Qoy öpüm səni
Mən əvvəl-əvvəl.

Sənin nə qədər,
Gözəl qəlbin var.
Qorxma, ölməzlər
Acından quşlar.

Al bu dəni də,
Səp, quşlar yesin.
Hamısı sənə
Çox sağ ol, desin.

12 iyul 2014

*Stalinqrada döyüşlərində qəhrəmanlıqla
vuruşan atam Yuşvayev Barux Yaqub
oğlunun əziz xatirəsinə ithaf edirəm.*

Müəllif

TOPÇU HƏSƏN
(poema)

MÜƏLLİFDƏN

Əziz oxucum! Əlinə götürdüyn bu kitab, “Topçu Həsən” poeması mənim müharibə dövrünə düşən ağır uşaqlıq həyatımın təəssüratları əsasında indiki ahıl çağımızda qələmə alınıb. Mən bu əsəri yazmaq üçün düz bir ömür yol keçib gəlmişəm. Həmişə də ürəyimdə müharibəyə, onu törədənlərə kükrəyib daşib nifrətim, qəzəbim. Atam düz iki dəfə müharibədə olub. Birinci dəfə tərxis olunandan sonra evimizə qayıdıb, arxa cəbhədə çalışıb.

Yadımdadır səhər açılmamışdan gecə saat 3-4-dən çörək növbəsinə durardıq. Bir dəfə atamla birgə getmişdik çörək almağa. Bizi tutub milisə apardılar, əməlli-başlı tənbeh etdilər, sən demə gecə ikən növbədə dayanmaqla kimlərinə rahatlığını pozmuşuq, yuxusuna haram qatmışıq...

O zamanlar Kirovabad adlanan qədim Gəncə şəhərində müharibə illəri – mən çox ağrılı səhnələrlə qarşılaşmışam. Müharibədən şikəst qayıdanları, əlini, ayağını mərmə aparanları, qoltuq ağacları ilə dükanabazara qaçıb yaşamaq uğrunda çarpışan, mücadilə eləyən, sifətindən ağrı-acı yağan köməksiz, əlacsız adamları çox görmüşəm.

Bir müddət keçdi, atamı təzədən müharibəyə apardılar, dedilər döyüşə bilməsən də səngər ki qaza bilsən.

Atamın müharibədən elədiyi ağır, üzücü söhbətlər hələ də yadımdadır. Bax o, söhbətlərin bir də arxa cəbhədə gözümle gördüyüm hadisələrin əsasında araya-ərsəyə gəldi bu poema. Atam qələbədə sonra ikinci dəfə evimizə gələndə tanınmaz dərəcədə arıqlamış, gözləri çuxura düşmüşdü. Səbəbini soruşanda o gün-

lərlə ac-susuz qaldıqlarından, gecəli-gündüzlü külüng vurub səngər qazdıqlarından danışardı.

Bu söhbətlər mənim uşaq qəlbimə silinməz yaralar vururdu, dağılan şəhərlərə, yanıb külə döənən kənd və qəsəbələrə, günahsız yerə həlak olan milyonlarla insanlara – qocalara, cavanlara, uşaqlara və körpələrə ağı deyib ürəyimdə için-için ağlayırdım.

Müharibəyə nifrət edirdim, mənim dəcəl, şən, qayğısız uşaqlığımı əlimdən aldığı üçün! “Topçu Həsən” poemamı atam Barux Yaqub oğluna ünvanlamağım da təsadüfi deyil. Bu əsərdə nəql olunan müharibə səhnələrinin bir çoxu atamın yaddaşımda özünə iz salmış xatirələrindən götürülmüşdür.

Topçu Həsən mənim sevdiyim, əzizlədiyim, ağır döyüşlərdən çıxardığım qəhrəmandır. Əziz oxucular, mənə elə gəlir ki, siz də onu sevecək, keçdiyi döyüş yolunu maraqla izləyəcəksiniz! Bu əsəri ona görə yazdım ki, sizin görmədiyiniz Böyük Vətən müharibəsi haqqında təəssüratınız olsun, qəlbinizdə bütün müharibələrə nifrət oyansın.

Hörmətlə: Simax Şeyda

MÜƏLLİFDƏN

Topçu Həsən, –
Topçu Həsən,
Mehribanım,
Xoş gördük.
Təzə-təzə
Üzə çıxan
Qəhrəmanım,
Xoş gördük!
Heç bilmirəm
Harda, haçan
Biz üz-üzə
Gəlmişik.
Sənin ilə
Söhbət edib
Danışmışıq,
Gülmüşük.
Bəlkə, elə
Görüşmüşük
Uşaqların
İçində.
Bir-birini
Qovub-tutan
Qoçaqların
İçində.
Bəlkə elə
İş üstündə
Cəlb etmişən
Fikrimi.

Bir mehriban
İnsan kimi,
Bir işgüzar
Dost kimi.
Nə fərqi var,
Görüşmüşük.
Harada biz,
Nə vaxt biz?
Bircə onu
Bilirəm ki,
Yaşasaq da
Xoşbəxt biz,
İllər keçir
Ömrümüzdən,
Yaş üstünə
Gəlir yaş,
Nə səni bir
Tanıyan var,
Nə də məni,
A qardaş!
Qoy bu kiçik
Əsərimdə
Səndən söhbət
Açım mən.
Bəlkə adın
Düşmədi heç
Uşaqların dilindən.

MÜHARİBƏ BAŞLADI

Bir səs gəzdi hər yanı
Müharibə başladı.
Bir səs gəzdi dünyanı,
Müharibə başladı.

Azğın faşist ordusu
Ölkəmizə soxuldu.
Xalqımızın qəlbində
Sevinc, fərəh yox oldu.

Dindi toplar, tufənglər,
Tanklar da düşdü işə.
Təyyarələr şığıdı,
Yer, göy gəldi təşvişə.

Doğma vətən mülkünü
Bürüdü tüstü, duman.
Yandı kəndlər, şəhərlər
Külə döndü anbaan.

Azğınlaşan düşməne
Ölüm deyə, qan deyə,
Bıgıburma oğullar
Yola düşdü cəbhəyə.

Qorumaqçün vətənin
Şöhrətini, şanını
Getdi gənc də, qoca da
Qurban versin canını.

Düzdür əvvəl çəkildik,
Məğlub olduq, basıldıq.
Əsirlikdə can verdik,
Yüz-yüz, min-min asıldıq.

Neçə qorxunc düşmənin
Tuş gəldik gülləsinə.
Mərmə kimi qoyulduq
Topların lüləsinə.

Yandıq qaz sobasında,
Göyə çıxdı tüstümüz.
Bəzən sındı qolumuz,
Bəzən çıxdı gözümüz.

Dözdük min əziyyətə,
Əzaba, işgəncəyə.
Gah da Tyorkin kimi
Gəldik pəncə-pəncəyə.

Zəbt etsə də yağılar
Minskini, Tallini,
Qoruyurdu igidlər
Vətəninə, elini.

Ayaqyalın, dəlisov
Bir uşaqdım onda mən.
Minib qarğı atımı,
Gəzirdim hər yanda mən.

Bilmirdim dava nədir,
Top nədir, tüfəng nədir.
Ana vətən yolunda
Canından keçmək nədir.

Bilmirdim silahlanıb,
Hara gedir əsgərlər.
Qatar ilə, maşınla,
At belində hər səhər.

Müharibə... Müharibə...
Kim unudar, kim səni?
Bir zamanlar viran qoydun
Doğma, əziz Vətəni!

Neçə şəhər, neçə kənd
Silindi yer üzündən.
Yanıb-yanıb yoxa çıxdı
İnsanların gözündən.

Elə bil ki, Xatın kəndi
Olmamışdı dünyada.
Bundan sonra düşməyəcək,
Belə bir yer heç yada.

Ağlagəlməz haray-həşir
Qoparırdı faşistlər.
Özlərini ağa kimi
Aparırdı faşistlər.

Deyirdilər tezlik ilə
Bizim olar Moskva.
Görərsiniz ayağımız
Altda qalar Moskva.

Qafqazı da keçirərik
Bir azdan əlimizə.
Bakı nefti bizim olar,
Bir kimsə batmaz bizə.

Ali irqin qarşısında
Diz çökəcək Rusiya.
Kommunistsiz olmalıdır
Bundan sonra bu dünya.

Halva-halva demək ilə
Səhv edirdi almanlar.
Ancaq daim irəliyə
Yeriyirdi almanlar.

Onlar getsin irəliyə,
Biz də tapaq Həsəni.
Görək necə qoruyacaq
Ana yurdu, Vətəni.

TANIŞLIQ

Balaca bir rayondur,
Bu Qoçoğlan rayonu
Xəritədə axtarsan
Tapa bilməzsən onu.

Bir tərəfi dağlardır,
Bir tərəfi çay, meşə.
Çöllərində bitərdi
Lalə, nərgiz, bənövşə.

Tanınırdı bu rayon
İgid ərləri ilə.
Yayılmışdı onların
Şan-şöhrəti hər elə.

Bolşeviklər Gəncəni
Ələ keçirən zaman,
Qaçaq yuvası olmuş
Bu gül-çiçəkli məkan.

Vuruşmuşdu babalar
Burda neçə bahar, qış.
Qoçoğlanın çox qanlı
Keçən günləri varmış.

Keçən əsrin iyirmi
Beşinci illərində,
Bu yerin adı xalqın
Gəzirdi dillərində.

Nəhayət qaçaqların
Üstə düşdü sovetlər.
Yazdı o vaxt jurnallar,
Neçə-neçə qəzetlər.

Meşələrdə, dağlarda
Gedən bu döyüşlərdən,
Ah-amanlar içində
Açılan hər səhərdən.

O illər Azərbaycan
Təzəcə dincəlirdi.
Bakı nefti Rusiyanın
Çox karına gəlirdi.

Çalışırdı insanlar
Toz-torpaqlar içində.
Tikintidə, dəzgahda,
Bağ-bağatda, biçində.

Dünyaya gəldi Həsən
Belə ağır zamanda.
Bıgıburma gənc idi
O, dava başlayanda.

Atasının üzünü
Görməmiş bizim Həsən.
Meşədə vurmuşdular
Bir gün onu qəflətən.

Anası Nərgiz xala
Tərbiyə vermiş ona.
Atana oxşamısan
Deyərdi öz oğluna.

Onun kimi necə də
İtisən əl-ayaqdan.
Maşallah, göz dəyməsin
Pəhləvansa, pəhləvan.

O, bir vaxtlar kolxozun
Sürüsünü otardı.
Daim qabaqcıl oldu,
Dillərə düşdü adı.

Aşiq oldu ürəkdən
Bir günsə qonşu qıza.
Ana toy da eylədi
Həsən ilə Ulduza.

Qoşa nəvə sahibi
Oldu tezliklə Nərgiz.
Oxucum, gəl davadan
Söhbət salaq yenə biz.

SƏFƏRBƏRLİK

Qoçoğlanlar rayonu
İyun... Qırx birinci il.
Dava təzə başlayıb,
Qüssə içindədir el.

Kişilər əsgər gedir,
Başlayıb səfərbərlik.
Gecə-gündüz işləyir
Otağında rəhbərlik.

Kolxozun qabağında
Bir canlanma var bu gün.
Axışır dəstə-dəstə
Bura adamlar bu gün.

Davaya gedənləri
Yola salacaq onlar.
Döyüş meydanlarında
Zəfər çalacaq onlar.

Yəqin kimi öləcək,
Kimi dönəcək geri.
Sağ qalanlar anacaq
O dəhşətli günləri.

Təyyarələr irəli
Şığıyanda havadan,
Ölüm bombalarını
Atanda zaman-zaman,

Səsdən-küydən hissini
İtirəndə qulaqlar,
Sözünə baxmayanda
Gücdən düşən ayaqlar,

Tüstü-duman gözlərin
Örtəndə qabağını,
Çırpanda üst-başının
Tozunu, torpağını,

Dur ayağa cürətlə
İrəliyə get yenə.
Bərk-bərk sıxım əlini,
Sağ ol söyləyim sənə.

Ya da tanklar – yeriyan
O dəhşətli pələnglər,
Mərmilər yağıdıranda
Üstünə axşam-səhər,

Dayanmadan dinəndə
Topların lülələri,
Yağış tək axan zaman
Avtomat güllələri,

Dur ayağa cürətlə,
İrəliyə get yenə.
Bərk-bərk sıxım əlini,
Sağ ol, söyləyim sənə.

Cəbhədə bir firislə
Üz-üzə gələndə də,
Ona aman verməyib,
Torpağa sərəndə də,

Yaxud odun içindən
Aslan kimi çıxaraq,
Güllələri düşmənin
Kəlləsinə sıxaraq,

Vətən uğrunda daim
İrəli gedəndə sən,
Yağları hər yerdə
Tarimar edəndə sən,

Əsgər qardaş, izin ver,
Qabağına çıxım mən.
İftixar hissi ilə
Əllərini sıxım mən.

Mehriban oxucum, bil
Bu bir haşiyə idi.
Kolxozun qabağına
Gəlin qayıdaq indi.

Elə ki, ayrılmağın
Gəlib çatdı zamanı.
Çoxaldı ürəklərin,
Könüllərin həyəcanı.

Qız-gəlinlər gözlərin
Axıtdılar yaşını.
Analar qucaqladı
Oğlunu, qardaşını.

"Düzlənin"! Səsi gəldi,
Soy adlar da oxundu.
Baxışlara, üzlərə
Kədər qondu, qəm qondu.

Əsgərlər düşdü yola
Tar, qaval səsi ilə.
Müğənninin "Yaxşı yol",
Titrək kəlməsi ilə.

Döyüşə gedənlərin
İçindəydi Həsən də.
Düşməyə qarşı nifrət
Var idi ürəyində.

BİRİNCİ MƏKTUB

Əziz, mehriban
Anam, sevgilim!
Səbinəm ilə,
Əzizim Kərim!

Salamlayıram
Hər birinizi.
Bağrıma basıb
Öpürəm sizi.

Ana Vətəndən
Çıxdıq əsgər tək.
Beş gün yol gəldik,
Biz Xarkovadək.

Sonra üç gün də
Yollarda olduq.
Tuladan keçib,
Oryolda olduq.

Moskva oldu
Ən son yerimiz.
Dedilər burda
Qalacağıq biz.

Ana, hərbi and
İçəndən sonra,
İki ay təlim
Keçəndən sonra,

Düşməne nifrət,
Ölüm, qan deyə.
Getməliyik biz
Birbaş cəbhəyə.

Topçu olacam
Dava zamanı,
Yağıya vermək
Olmaz amanı.

Bir gör yadımdan
Çıxmışdı tamam,
Xalama söylə
Sən məndən salam.

Yaman xoşuma
Gəlib Moskva.
Başlamaydı
Kaş ki, bu dava.

Gələrdik bura
Hamımız bir gün.
Gəzərdik şən-şən,
Özümüz üçün.

Nağıla bənzər
Sanki bu yerlər.
Qızıl Meydanı
Gördüm bir səhər.

Qurusun görüm
Əli Hitlerin.
Qalxıb üstünə,
SSRİ-nin.

Mən bilən, vallah
Çəkməz çox uzun.
Verər payını
Xalqımız onun.

Hitler dünyanı
Zəbt etmək istər.
Qalib gələcək
Guya xeyrə şər.

Boş xəyallardır
Bunlar hamısı.
Əlbət onun da
Qurular yası.

Bir də sən allah,
Fikir-zad etmə.
Batma, anacan
Qüssəyə, qəmə.

Bir az canımı
Alıbdı soyuq.
Məni yorğana
Salıbdı soyuq.

Tezliklə durub
Ayaq üstünə,
Öz iş-gücümə
Başlaram yenə.

Qoyun-quzular
Necədir orda?
İtib-batmır ki,
Axar-baxarda?

Vüqara de ki,
Tapşırıram mən,
Heç vaxt sürünü
Qoymasın gözdən.

Artsa nə qədər
Varı kolxozun,
Qələbəmizə
Xeyri var onun.

Məndən narahat
Olmayın heç vaxt.
Anıram sizi
Hər an, hər saat.

Muğayat olun
Uşaqlarımdan.
Öpün onların
Yanaqlarından.

Ruhu şad olsun
Topçu Həsənin.
Tezliklə sonu
Çatsın düşmənin.

CƏBHƏDƏ

Topçu Həsən cəbhədədir,
Neçə gündür, neçə vaxtdır.
Gah qar yağır, gah da yağış,
Bütün günü ataatdır.

Sıx dumandan görmək olmur,
İrəliyə gedənləri.
Olub-qalan adamları,
Orda-burda itənləri.

Təyyarələr gurultuyla
Gəlib-keçir göy üzündən.
Tökür bir–bir bombaları
Yanır səhra, yanır düzən.

Tankların da gurultusu
Batırır lap qulaqları.
Topların da uğultusu
Səsə salır uzaqları.

Üst-başına əsgərlərin
Yağış kimi yağır mərmə.
Nə yaşlıya, nə cavana
Fikir vermir, baxmır mərmə.

Allahtala etsə əgər
Belə yerdə sənə kömək,
Bu döyüşdən sağ qurtarsan,
Gedərsən düz Berlinədək.

Topçu Həsən atır, atır
Düşmən üstə mərmiləri.
Cəlb eyləyir öz işiylə
Özünə o, komandiri.

Komandir də əsgərinə
İftixarla salır nəzər.
Deyir yəqin Qafqazdandır
Bu qoçaq ər, bu cəngədvər.

Belə qolu qüvvətliyə
O yerlərdə deyildir az.
Mərd igidlər yuvasıdır
Hamı bilir qoca Qafqaz.

Azərbaycan, Bakı, Gəncə
Qədim odlar torpağıdır.
Qazan xanlar, qoç Beyrəklər,
Koroğlular oylağıdır.

Oxumuşam var onların
Nizamisi, Nəsimisi,
Əsrlərin arxasından
Fizulinin gəlir səsi.

Birdən gəlib komandirin
Nəsə düşdü yaxınına.
Dərhal ordan uzaqlaşdı,
Dəymədi bir xətər ona.

Belə hallar tez-tez olur
Qızğın döyüş anlarında.
Təki bir şey duymayasan
Əsgər qardaş, sən canında.

Yaralansan ya başından,
Ya qarnından, ayağından.
Qospitalda yatmalısən
Neçə müddət, neçə zaman.

Qayıdanda öz hissənə,
O əvvəlki vızvoduna.
Köhnə əsgər dostlarını
Gətirəndə sən yadına.

Ola bilsin görməyəsen
Onların heç birini sən.
Arayasan, axtarasan
Dostlarının yerini sən.

Hava soyuq, külək əsir
Getmək olmur irəliyə.
Lopa-lopa qar da yağır,
Durmaq olmur bir saniyə.

Döyüşçülər öz yerində
Tapdalayır yağın qarını.
Yaman üzgün hala düşüb
Şanlı vətən oğulları.

Eşmə bıqlı bir əsgər də
“İvan, davay, davay” deyir.
Elə bil ki, komandirdir,
Döyüşçüyə əmr eyləyir.

Topçu Həsən aram-aram
Nəzər salır dörd yanına.
Deyir yoxsa İvan mənəm,
Eh, nə deyim indi ona.

Sağ-salamat çıxsaq əgər
Bu döyüşdən hər ikimiz,
Bildirəmə ona bir gün
Öz adımı inan şəksiz.

Döyüş gedir, hər millətin
Övladları vardır burda.
Tibb bacısı sürünərək
Göydən yağan od altında.

Yaralanmış əsgərlərə
Canla-başla edir kömək.
Güllə dəymiş bir topçu da
Dəyir yerə ah çəkərək.

Aman güllə, aman mərmə,
Yaxın düşmə Həsənimə.
Yaralama üreyimi,
Qoyma batım dərdə, qəmə.

Çox cavandır hələ mənim
Qara gözlü qəhrəmanım.
Sarı saçlı, enlikürək,
Şirin sözlü qəhrəmanım.

Qoçoğlanda əziz ana,
Bir oğlan, qız gözlər onu.
Sevgilisi, o çatmaqas
Gözəl Ulduz gözlər onu.

Gözlər onu, o gəzdiyi,
Dolaşdığı düzlər, çöllər.
Sıx meşələr, uca dağlar,
Coşqun çaylar, yaşıl göllər.

Gözlər onu axşam-səhər
Zümzüməli buz bulaqlar.
Qoyun-quzu otardığı
Səsli-küylü o yaylaqlar.

Ən nəhayət gözlər onu
Neçə-neçə dost, tanışlar.
Qucağında böyüdüyü,
Boy atdığı doğma diyar.

Qan-qan deyir azğın düşmən,
Gedir daim irəliyə.
Mənim olsun bütün cahan,
Bütün dünya deyə-deyə.

Az qalır ki, allahın da
Hakim olsun varlığına.
“Ali irqin” hər əmrini
Diqtə etsin bir-bir ona.

Şanlı Brest qalasını
Götürsə də əzəl düşmən,
Sonra aldı Minskini
Sovetlərin əllərindən.

Kievi də, Xarkovu da
Bayram etdi alan zaman.
Oryolu da, Tulanı da
Öz əlinə salan zaman.

Tarix bilir doymaz gözü
Heç bir zaman cahangirin.
Deyər mənəm hökmdarı
Bu dünyada göyün, yerin.

Ukrayna, Tallin, Riqa,
Kırım mənə baxsın gərək.
Bakı nefti səhər-axşam
Almaniyaya əxsın gərək.

Allah bilən yaxşı olar,
Nə deyəsən beləsinə.
Zəlil olsun, mil çəkilsin
Gözlərinin giləsinə.

Bir az sonra susur toplar,
Gəlmir səsi tankların da.
Polk dayanır bir meşənin
Tüstülənən kənarında.

Odun tapıb, ocaq çatır
Qarın üstə döyüşçülər.
Yaxın gəlir Həsənimə
Bayaq İvan deyən əsgər.

– Görürəm ki, İvan qardaş,
Əl-ayaqdan cəldsən yaman.
Hey gedirsən irəliyə
Dayanmaqla yoxdur aran.

– İvan sənsən, mən deyiləm,
Dilə gəldi topçu Həsən.
Danışanda sözünü bil,
Kənara dur gözlərimdən.

Kimsə dedi mübahisə
Eyləməyin vaxtı deyil.
Qoy qızınaq yaxşı-yaxşı,
Bir az oddan geri çəkil.

Bir başqası asta-asta
Ətrafına nəzər saldı.
– Canım, kişi doğru deyir,
İvan deyil onun adı.

Ata-ana verən adı
Gərək eşqlə daşıyasan.
Bu ad ilə ömür boyu
Şərəf ilə yaşayasan.

İvan adı qoymaz heç vaxt
Övladına bir azəri.
Deyib yenə dindi Həsən
Süzə-süzə o əsgəri.

Vardır bizdə Əhməd kimi,
Cavid kimi gözəl adlar.
Mən Həsənəm bu adıma
Məndə hörmət, məhəbbət var.

Həsən kimi düşdüm yola
Qorumaqçün vətənim.
Ölsəm, qalsam Həsənəm mən,
Döyüşürəm Həsən kimi.

Bir əsgər də qəlyanının
Tüstüsünü sovuran tək.
Dedi: – Gəlin uzatmayaq,
Söz-söhbətə ara verək.

Bu topçular hissəsində
Əziz dostlar, təzəyik biz.
Ona görə tanımayır
Birimizi o birimiz.

– Mən Saşayam,
– Mən də Kolya.
– Moskvalı Sergeyəm mən,
İstəyirsiz Mitya deyin.
Çıxan deyləm heç özümdən.

Döyüşçülər birər-birər
Öz adını çağırdılar.
Elə bu vaxt ara verdi
Çölə, düzə tökülən qar.

Harda isə uzaqlarda
Hürdü kəndin küçükləri.
İsti vurdu Həsənin də
Qızdı bir az sümükləri.

Qar üstündə uzanaraq
Yatanlar da oldu bu an.
Kimin isə xorultusu
Eşidildi lap yaxından.

Yer eylədi yanan odun
Yaxınında özünə o.
Bir az dinclik vermək üçün
Ürəyinə, gözüne o.

Yatan yatır, oyadan yox
Yuxusundan yatanları.
Biz də gəlin, dinc buraxaq
Rahat qoyaq tam onları.

Günlər gəlib keçir bir-bir,
Ay üstünə ay gəlir.
Kimsə çalır aram-aram,
Mahnı səsi yüksəlir.

Köhnə ilin son axşamı,
Şadlıq edir əsgərlər.
Unudub hər qəm, qüssəni
Hər kədəri bir qədər.

Həsənin də sifətində
Bir az sevinc duyulur.
Bayırdasa əsən külək,
Ac qurd kimi uluyur.

Kimsə deyir, Həsən qardaş,
Şadlıq olmaz nəğməsiz.
İstəyirik oxuyasız
Bizim üçün bir az siz.

Bilirik ki, sənin gözəl,
Ürək açan səsin var.
Oxu, dilə gətirsin qoy,
Ruhumuzu mahnılar.

Sabah döyüş meydanıdır
Ölüm, itim olacaq.
Allah bilir kim öləcək,
Kim burda sağ qalacaq.

"Vot eta da" deyib Həsən
Əl apardı bığına.
Nəzər saldı yavaş-yavaş
O, soluna, sağına.

Sağ əlini cəld qoyaraq
Birdən-birə üzünə,
Əvvəl baxdı yoldaşının
Mavi rəngli gözünə.

Sonra isə ağız açıb
Oxudu yavaş-yavaş.
Bir topçu da dilə gəlib,
Sağ ol dedi, a qardaş.

Bilməsəm də "ay bəri bax"
Mahnısının sözünü,
İmanımı yandırmaram
Gərək deyəm düzünü.

Mənə böyük sevinc, fərəh
Bəxş eylədin bilginən.
Bilirsənsə bir mahnı da
Rus dilində oxu sən.

Rus dostunun bu sözünə
Həsən əməl eylədi.
Yesenindən əvvəl-əvvəl
O, bir şeir söylədi.

Sonra keçdi Vətən haqda
İfa etdi bir mahnı.
Tutdu birdən alqış səsi
Hər tərəfi, hər yanı.

Durub topçu qardaşları
Sıxdı onun əlini.
Həsən isə əl apardı,
Tumarladı telini.

Dedi: – Sağlıq olsa əgər,
Oxuyaram mən yenə.
Təki bütün döyüşlərdə
Qalib gələk düşməmə.

Qızıl dişli bir əsgər də
İçə-içə çayını,
Dedi: – Sözsüz verməliyik
Faşistlərin payını.

Onun üçün irəliyə
Getməliyik hər zaman.
Gərək heç vaxt qorxmayaq biz
Nə ölümdən, nə qandan.

Həsən dedi: – Düz deyirsən
Dönüm sənənin başına.
Yağını məhv etməlisən
Çıxan kimi qarşına.

Qorxu, hürkü bilməməli
Döyüşçünün ürəyi.
Gərək yerə dəyməsin heç
Mərd igidin kürəyi.

Bilirsiniz el deyir ki,
Çöp düşər qorxan gözə.
Qoçoğlanda dostum vardı
Gedib-gələrdi bizə.

Əl-ayaqdan çox cəld idi,
Zarafatı xoşlardı.
Qorxaqların arxasınca
Danışmağa başlardı.

Bir gün odun yığan zaman
Meşədən qorxmaz lələ,
Üzə gəlir birdən-birə
Bir yekə ayı ilə.

Heç qorxmadan, çəkinmədən
Yaxınlaşır heyvana.
Paya kimi bir ağacı
Soxur onun qarnına.

Yıxılaraq ayı orda
Həmən saat can verir.
Sürütləyib Qorxmaz onu
Güclə evə gətirir.

Pah, atonnan, – dedi biri
Qolundakı gücə bax.
Zalım oğlu öhdəsindən
Gəlib onun necə bax.

Bir başqası dedi: – Həsən
Zarafat edir yəqin.
– Doğru sözü yalan bilmə,
– Şahidin varmı sənin?

– Dava günü hardan tapım
Sənin üçün şahid mən.
Onu yerdən çıxardımı
Bu saat, ay igid mən?

Bəlkə o da bu şaxtalı,
Bu çovğunlu havada
Düşmən ilə vuruşaraq
İgidliklə davada,

Qoymur onlar ayaq alsın,
Xalqımızın üstünə.
Hər atanın, hər ananın,
Hər bir qızın üstünə.

Kaş gələydim Qorxmaz ilə
Bu yerlərdə üz-üzə.
Onda onun mərdliyini
Göstərərdim mən sizə.

Ah, a dostlar, düşdü yada
Doğma yurd-yuvam yenə.
O sevimli uşaqlarım,
Mehriban anam yenə.

Səhər-səhər bal-qaymaqla
Eyləyərdim naharı.
Sonra işə gedərdim mən
Öpüb gül üzlü yarı.

– Bil arvadın öz yeri var,
Övladın da öz yeri.
Ancaq olmaz Qafqazlı dost,
Ananın bərabəri.

Hərəmizi bu dünyaya
Gətiribdir bir ana.
Qurban olum mən anamın
Ağarmış saçlarına.

Deyə Sergey Sergeyeviç
Dindi məhəbbət ilə.
İndi yəqin xiffətimi
Çəkir bütün ailə.

Bir Tambovlu əsgər isə
Ağlayaraq söylədi:
– Müharibə hamımızı
Yurd-yuvadan eylədi.

Mənim anam olmasa da,
Vətən anadır mənə.
Necə verə bilərəm de,
Onu azğın düşməne?

Onda gərək yer üzündə
Yaşamayaq bir an da.
Haram olsun yeyib-içmək,
Gəzmək bizə cahanda.

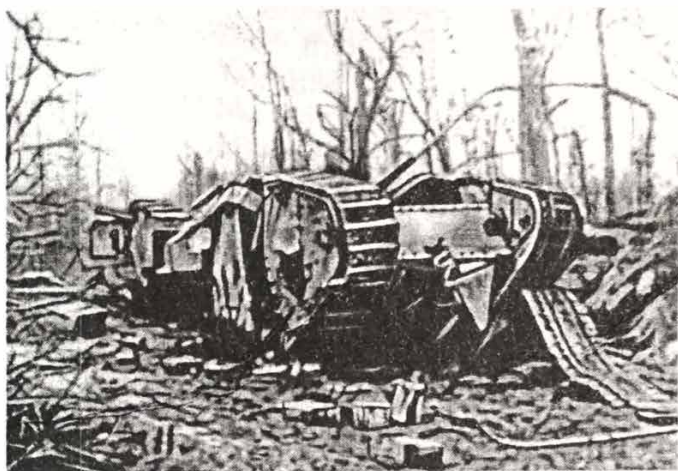
Gülümsəyə-gülümsəyə
Həsən dedi: – Baxın bir:
Sözün düzü ana-Vətən,
Vətən-ana deməkdir.

Gəncəbasar mahalında
Tanıyırdım bir şair.
Ana haqda, Vətən haqda
Yazmışdı gözəl şeir.

Elə bil ki, Müşfiq idi,
Cabbarlıydı o cavan.
Ləl, cəvahir tökülürdü,
Ana deyən ağzından.

Bir neçə il bundan əvvəl
Tutdular o şairi.
Bu günədək bilinməyir,
Hələ də onun yeri.

Analara hörmət, izzət
Vətənə məhəbbət.
Lənət hərbə... Səslər gəldi
– Hərbə lənət...
– Hərbə lənət...
– Min lənət!

İKİNCİ MƏKTUB

Aldım bu gün
Məktubunu
Anacan!
Sevincimin
Yoxdur sonu,
Anacan!

Öpüb onu
Gözüm üstə
Saxladım,
Sonra alıb
Çiçək kimi
Qoxladım.

Ətrinizi
Aldım ondan
Elə bil.
Gözlərimdə
Güldü cahan
Elə bil.

Nə var, nə yox,
Ana, indi
Rayonda?
İşləriniz
Yəqin pisdi,
Rayonda?

Çörək tapa
Bilirsizmi
Yeməkçün?

Sizi yada
Gətirirəm
Bütün gün.

Yəqin indi
Yoldaşım da
Çalışır.
Hər zəhmətə,
Hər əməyə
Alışır.

Uşaqlardan
Yaxşı olun
Muğayat.
Məndən isə
Siz olmayın
Narahat.

Düşmən ilə
Vuruşuram
Topçu tək.
Mərmilərim
Yağı üstə
Düşərək,

Canlarına
Salır böyük
Vəlvələ,
Bilmirlər ki,
Vuruşurlar
Kim ilə.

Moskvanı
Almağa can
Atdılar.
Hər tərəfi
Bir-birinə
Qatdılar.

Xalq qoymadı
Onlar çatsın
Murada.
İndi geri
Çəkirlər
Hər yanda.

Burunları
Yavaş-yavaş
Oyulur.
Döyüslərdə
Məğlubiyyət
Duyulur.

Volqa çayı
Tərəfdədir
Hissəmiş.
Dayanmışıq
Düşmənlə üz-
Üzə biz.

Hücum əmri
Verilən tək,
Ay, ana,
Toplarımız
Gələcəkdir
Tüğyana.

Deyirsən ki,
Cəbhədədir
Qorxmaz da.
Novqoroddan
Məktub yazıb
Yaxında.

Nə olaydı
Bir hissədə
Olaydıq.
Bir-birinin
Qayğısına
Qalardıq.

Anasından
Ünvanı al
Bir gün sən,
Göndər mənə
Məktublaşım
Özüynən.

Belələri
Çox lazımdır
Vətənə,
Tez qələbə
Çalmaq üçün
Düşməne.

Kaş görəydim
O günləri
Gözümlə,
Vəsf edəydim
Söhbətimlə,
Sözümlə.

Berlinədək
Gedib çıxa
Bilsəydim,
Uf, deməzdim
Bir gün əgər
Ölsəydim.

Heç bilmirəm
Ana, daha
Nə yazım.
Çox böyükdür
Ürəyimdə
Murazım.

Sağlıq olsun
Qaydaram
Rayona,
Sığınaram
Sənin isti
Qoynuna,

Bir-bir olub –
Keçənlərdən
Deyərəm,
İnsan qanı
İçənlərdən
Deyərəm.

Dayanmırıq
Heç bir yerdə
Daha biz.
Daim gedir
İrəliyə
Hissəməiz.

Hamınızı
Məhəbbətlə
Öpürəm.
Böyük hörmət,
İzzət ilə
Öpürəm.

Allah qoysa
Görüşərik
Yaxında,
Ya bir payız,
Ya bir bahar
Çağında.

Bir qara qoç
Alıb onda
Kəsərsən,
Əl götürüb
Sona kimi
Süzərsən.

Aha, deyən
Hücum əmri
Verildi.
Döyüşçülər
İrəliyə
Yeridi.

İşə düşər
Toplarımız
Bu saat,
Cəbhə boyu
Başlar yenə
Athaat.

Həvəs verir
Topçuluğum
Bil mənə.
Mərmilərim
Aman verməz
Düşməmə.

Sənsə bol-bol
Dua eylə,
Anacan!
Uzaq olsun
Məndən hər bir
Qada, qan.

* * *

İki ildir davada
Gəlib-keçir günlərim.
Od-alovlar içində
Ötür bir-bir günlərim.

Bəzən düşür mərmilər
Bir-birinin yanına.
Az qalır ki, adamın
Lərzə düşsün canına.

Güllələrsə solundan,
Gah sağından keçəndə,
Gəlib sənin yanından
Qabağından keçəndə.

Almayasan eyninə
Gərək qorxu-hürkünü.
Qoruyasan onlardan
Bacardıqca bərkünü.

Ölüm isə baxmayır
Nə qoca, nə cavana.
Bir topçu tanıyırdım
Rəhmət olsun qoy ona.

Mərmi düşüb üstünə,
Ayırmışdı başını.
Hər salanda yadıma
Bu topçu yoldaşımı.

Artır hərbə nifrətim,
Olmayıram özümdə.
Vəhşiləşir faşistlər,
Quduzlaşır gözümdə.

Görürəm ki, çoxunuz
Hissəmizdə təzəsiz.
Vuruşun can-baş ilə,
Gəlməyəsiz gözə siz.

Döyüşçü dostlarımdan
İvan da yox, Sergey də.
Zarafatcıl Qurami,
Mərəkəçi Matvey də.

Yeddi uşaq atası
Vasya da dəymir gözə.
Deyirdi ki, artistəm,
Qulp qoyurdu hər sözə.

Onların heç birindən
Yoxdur mənim xəbərim.
Neçə gündür axtarır
O dostları gözlərim.

Bəlkə qospitaldadır,
Yaralıdır o nərlər.
Müalicə olunub
Gələcəklər bir səhər.

Ah, nə deyim, a dostlar,
Köçüb onlar bəlkə də.
Rəhmətliklər dincəlir
Hərəsi bir bölgədə.

Mənim adım Həsəndir,
Qafqazdanam doğrusu.
Azərbaycan oğluyam,
Yox gözümün qorxusu.

İki ildən artıqdır,
Döyüşürəm topçu tək.
Təzə gələn bir əsgər
Dedi: – Yaxşı, de görək,

Çox ağır döyüslərdə
Vuruşmusan sən birbaş,
Neçə ordenin vardır,
Neçə medalın, qardaş?

– Orden, medal üçün mən,
Döyüşürəm cəbhədə.
Onu ala bilərəm
Çalışdığım işdə də.

Qorumağa gəlmişəm,
Bura Ana Vətəni.
Düzü maraqlandırmır
Onlar heç zaman məni.

– Mən isə çox istərəm, –
Dindi bayaqkı əsgər
Bu davada qələbə
Qazansın bizimkilər.

Döşümdə cərgə-cərgə
Orden, medallar olsun.
Gül üzlü nazlı qızlar
Baxıb mənə vurulsun.

Kisəsini çıxardıb
Tənbəki dolduraraq,
Dindi başqa bir əsgər
Səsini qaldıraraq.

– Pis olmazdı qəhrəman
Adı da alsa idin.
Yan qoyub papağını,
Lovğa-lovğa gəzərdin.

Gəlib çıxdı komandir
Bir müxbirlə bu zaman.
Hamı durub ayağa,
Sakit dayandı haman.

Komandir İvan Kuzmin
Süzərək əsgərləri,
Sonra tanış eylədi
Onlar ilə müxbiri.

“Pravda”dan gəlibdir,
Dedi: Yoldaş kapitan.
Sanballı bir məqalə
Yazacaq topçulardan.

Əvvəlcə danışacaq
Həsən Qafqazlı ilə.
O mərdliklə döyüşən
Hissəmizin fəxriylə.

Moskvadan buracan
Gəlib çıxıbdı Həsən.
Kim bilir neçə alman
Vurub-yıxıbdı Həsən.

Həmişə hörmət ilə
Çəkilir adı onun.
Siz də onun tək qoçaq,
Onun tək qorxmaz olun.

Mərd igiddən güllələr
Uzaq düşər, yan keçər.
Qorxaq ürəkdən gündə
Min bir həyəcan keçər.

Təzə olduğunuzçün
Deyirəm mən bunları.
Görüm yar olsun sizə
Hər zaman böyük tanrı.

İndi şəkiliniz də
Çəkiləcək qəzetçün.
Yəqinki "Pravda"da
Çıxacaqdır o bir gün.

Xeyli müddət Həsənlə
Müxbir söhbət eylədi.
Üç-dörd cür şəkil çəkdi,
"Di sağ olun" söylədi.

Həsənə də əl edib,
Müxbir çıxdı çadırdan.
Göy gurladı, şimşək də
Çaxdı elə bu zaman.

Yağış yağdı, sel axdı,
Gölməçələr yarandı.
Həsən dedi: – Allahım,
Bu yağışı dayandır.

Hər tərəf palçıq idi,
Palçıq oldu daha da.
Topla çətin olacaq,
Getmək belə havada.

Aha, atır almanlar,
Dava qızışar indi.
Şığıyar təyyarələr,
Toplar da coşar indi.

Hücum əmri verildi,
Tutdu yerini hər kəs.
Atdı bizimkilər də
Hər tərəfə düşdü səs.

Çətinliklə gedirdi
İrəliyə əsgərlər.
Yağış da təzə-təzə
Səngimişdi bir qədər.

Yaranmış vəziyyəti
Görüb yoldaş komandır.
Dedi deyin Həsənə
Hüzuruma gəlsin bir.

Komandir dedi: – Həsən,
Çox ağırdır vəziyyət.
Topları aparmağa
Çəkirsiniz əziyyət.

Əmr edirəm ətrafı
Keçirəsən nəzərdən.
Bir-iki at taparaq,
Gətirəsən bura sən.

Yoxsa çətindir, qardaş
Bu topları aparmaq.
Saqqız kimi torpaqdan
Təkərləri qoparmaq.

İstəyirsən özünlə
Bir nəfər də götür gəl.
Ancaq bu tapşırığa
Can-başla eylə əməl.

Gözlərimə görünmə,
Atsız qayıtsan əgər.
Dİ get, tezliklə qayıt,
Ləngimə, qızıl əsgər.

“Oldu” deyə söyləyib,
Həsən yola düzəldi.
Həsən Aleksey ilə
Geniş bir düzə gəldi.

Hər tərəfə çökürdü
Yavaş-yavaş qaranlıq.
Nəzər yetirdi Həsən
Ətrafına bir anlıq.

Heç nə seçə bilmədi,
Getdi fikrə, dumuta.
Bir ot tayası vardı
Onların yaxınında.

Dostlar ora yönəldi
Sel, suların içiyə.
Gəlib çatdı əsgərlər
Həməni yerə güc ilə.

Gördülər ki, bir alman
Xor-xor yatır tayada.
O qədər içibdir ki,
Ayılmaz bir aya da.

Həsən girib içəri
Əl-qolunu bağladı.
Silahını götürüb,
Üst-başını yoxladı.

Dedi qalsın burada,
Götürərik dönəndə.
Nə olaydı bir at da
Tapaydıq bu çəməndə.

Almanı qoyub orda
Aleksy ilə Həsən.
İrəliyə getdilər,
Keçib palçıqdan, gildən.

Bir at kişnəməsini
Eşitdilər bu ara.
Kimsə "Şəhnell, Şəhnell" dedi,
Söyüş də söydü sonra.

Aleksey ilə Həsən
Tez uzandı torpağa.
Süründülər bir qədər,
Ətrafa baxa-baxa.

Gördülər almanların
Gəlmir səsi-səmiri.
Yaxında da üç at var,
Sahibsizdir hər biri.

Həsən işarə etdi
Yoldaşına əliylə.
Tez birinə minib çap,
Fürsət varkən tez eylə.

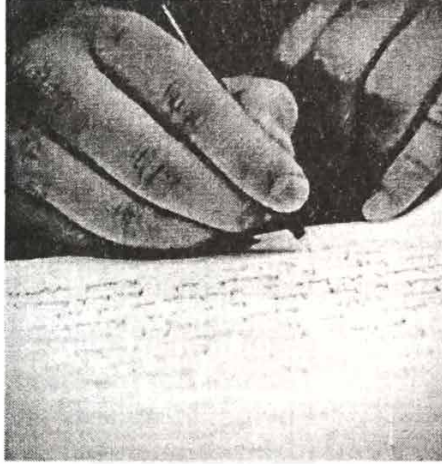
Tutub atı astaca
Mindi Aleksey həməni.
Bir başqa ata isə
Oturub qaçdı Həsən.

Duyuq düşüb almanlar
Atdılar xeyli müddət,
Cavab atəşi ilə
Susdu onlar nəhayət.

Zil qaranlıq gecədə
İki qoçaq, mərd əsgər,
Əsiri də götürüb,
Dərhal yola düşdülər.

Qarşıladı komandir
Gülər üzlə onları.
Aparıb bağladılar
Bir tərəfə atları.

Bir az sonra özünə
Gəldi alman əsgəri.
Sığışmadı köksünə
Sevinci komandirin.

ƏSGƏR MƏKTUBLARI

Məktublardan danışaq
Bir az da gəlin indi.
Müharibə dövründə
O hər evə gəlirdi.

Bu üçkünc məktubları
Çox görmüşdüm mən onda.
Gətirirəm onları
Hərdən xəyala, yada.

Oxuya bilməsəm də
Götürərdim əlimə.
Anam oxutdurardı
Onu qonşu Səlimə.

Atam mənim adıma
Yazardı hər məktubu.
Sevinc, fərəh verirdi
Bizim ailəyə bu.

Bir vaxtlar vuruşmuş o,
Volqa sahillərində.
Davanın ən dəhşətli,
Ən qızgın yerlərində.

İki dəfə yaralı
Yatmışdı qospitalda.
Bilməm hansı obada,
Bilməm hansı mahalda.

Olmusunuz qəlblərin
Sevinci, iftixarı.
Oddan, alovdan keçən
Ay əsgər məktubları.

Məktubdan söz düşəndə
Sergey dedi Həsənə:
– Ala gözlü Mariyam,
Məktub yazıbdır mənə.

Deyir dava qurtarsın,
Qayıt gəl kəndimizə.
Gözəl bir toy çaldırsın
Ata-anamız bizə.

Gözlərimin önündə
Hər gün gəlib durursan.
Şirin-şirin gülərək,
Əhvalımı sorursan.

Vuruşuram cəbhədə
Bir ildən artıqdır ki.
Hər ay məktub alıram
Sevgilimdən bir, iki.

Ah, a dostum, nə deyim,
Kaş görəsən nəvə sən.
Gərək yar sevəndə də
Belə bir yar sevəsən.

– Bir oğlum, bir qızım var,
Kiçikdir onlar hələ.
Dava qurtarsa idi
Dönərdim doğma elə.

Özüm bildiyim kimi
Böyüdərdim onları.
Lənətə gəlsin görüm,
Bu azğın almanları.

Bir də Sergey, əzizim,
Tapşırıram indidən.
Qardaşını toyuna
Çağırمامış olma sən.'

Xonça tutub gələrəm,
Hörmət, məhəbbət ilə.
Olub keçənləri də
Gətirərək biz dilə.

Nə olaydı görəydik
Sergeycan, o günləri.
O günəşli, işıqlı,
Ürəkaçan səhəri.

Dəvət edəydim səni
Gələydin Qoçoğlana.
Baxardın Bakımıza,
Gəncəmizə, Şirvana.

Bizim yaşıl dağların
Qoynunda da gəzərdik.
Əlvan-əlvan güllərdən,
Çiçəklərdən üzərdik.

Hacıkəndi, Göygölü
Göstərərdim sənə mən.
O səfalı yerlərdən,
Ötüşərdim yenə mən.

– Bizdə də gözəl yerlər
Vardır nə qədər desən.
Kırım bir əfsanədir,
Bir nağıldır, ay Həsən.

Livadanın, Misxorun
Yox tayı, bərabəri.
Vallah başqa aləmdir
Gözəl Yalta şəhəri.

Məlhəmdir ürəklərə
Qara dəniz havası.
Sən də gələrsən bir gün
Bu yerlərə qadası.

Qulluğunda Mariyam
Dayanar bir əsgər tək.
Biş-düşünə anamın
Yaxından eylər kömək.

Yaş səngərin içində
Həsən var-gəl edərək,
Bir balaca fikirə,
Düşüncəyə gedərək,

Bir əzik məktub tapıb
Ciblərinin birindən,
Öpüb gözü üstündə
Bir az saxladı həməni.

Dedi dostum, yoldaşım
Həmyerlim Qorxmaz Cavan,
Novqoroddan düşməni
Qovub çıxardan zaman,

Göndərib o dünyaya
Altmış, yetmiş almanı.
İndi qospitaldadır
Bir az ağrıyır canı.

Anam yazıb yaxında
Bu məktubu mənimçün.
Fəxr edirəm onunla,
Əziz dostlar mən bu gün.

Üzü tüklü bir əsgər
Düzəldib papağını.
Dedi: – Qurban olduğum,
Nə qırıbdı yağını.

Gəlin afərin deyək
Kişinin bu işinə.
Qızıl Ulduz yaraşır
Beləsinin döşünə.

Gürcüstanlı Şota da,
Birdən “vayme” eylədi.
Bir papiros bükərək
Sonra belə söylədi:

“Doğrudan da bu Qorxmaz
Çox igidlik göstərib.
Bir bölük faşistləri
O dünyaya göndərib.

Məndən də salam yetir
Məktub yazanda ona.
Bu qəhrəman, bu cəsur
Azərbaycan oğluna”

İftixar hissi duydu
Həsən özündə bu an.
Təbrik etmişəm, dedi
Hamınızın adından.

Məktublar olmasaydı
Bilməm nə edərdik biz.
Hardan xəbər tutardı
Bir-birindən qəlbimiz.

Onlardır verən bizə,
Dostdan, yoldaşdan xəbər.
Həm atadan, anadan,
Həm də qardaşdan xəbər.

Gətirir bu kağızlar
Könülləri rıqqətə.
Layiqdir hər birisi
Hörmətə, məhəbbətə.

İtib-batmayın yolda,
Vaxtında çatın barı,
Ay əsgər məktubları,
Ay əsgər məktubları.

DÖYÜŞDƏN SONRA

Səhərdən gedən döyüş
Yavaş-yavaş səngiyir.
Küləksə ara vermir,
Get-gedə hey bərkiyir.

Daha düşmür bombalar,
Partlamayır mərmilər.
Ölüləri meydandan
Çıxarırlar əmilər.

Tibb bacısı Nataşa
Hey qaçır ora-bura.
İlkin yardım göstərir
Yaralı olanlara.

Kimsə dedi hardadır,
Görünmür Topçu Həsən?
Məzhəkəçi, nağılçı,
Gop edən, gopçu Həsən.

Bir gözü çaş döyüşçü
Bəlkə əkilib, – dedi.
Yaxındakı meşəyə
Xəlvət çəkilib, – dedi.

Aleksey dedi gəlin
Lağ etməyin kişiyyə.
Büralarda olacaq,
Uçub getməz ki göyə.

Hər tərəfi axtarıb,
Hər tərəfi gəzdilər.
Lakin onlar Həsəndən
Bilmədilər bir xəbər.

Tapılmadı Həsənin
Nə ölü, nə dirisi.
Möcüzədir söylədi
Topçulardan birisi.

Köhnə döyüşçü dostu
Sergey dedi bu dəfə:
– Topçu gərək topunu
Düz tuşlasın hədəfə.

Ağzınıza gələn
Danışmayın gəlin siz.
Gedək bir də axtaraq,
Nə edərək Həsənsiz?

Sergey ilə Aleksey
Gəzdilər səngərləri,
Bir müddət axtardılar,
Dolaşdılar çox yeri.

Əsgərlərin yanına,
Geriyə dönən zaman,
Bir inilti duydular,
Birdən topçular bu an.

İnilti gələn yerə
Gəlib çatanda onlar,
Gördülər bomba düşmüş
Burada bir çala var.

Torpaq altında isə
Bir əsgər çəkir nalə.
Çəkib onu çaladan,
Çıxartdılar tez çölə.

Gördülər Həsəndir bu,
Əl-ayağa düşdülər.
Gəldi tibb bacısı da
Gözlərində qəm, kədər.

Neçə yerdən qız onun
Yarasını bağladı.
Gözlərindən yaş gəldi,
Xısın-xısın ağladı.

Yaralanmış topçunu
Bir az gətirib hala
Göndərdilər cəbhədən
Təcili qospitala.

Sergey dedi: – Yaxşı ki,
Gəzib tapdıq Həsəni.
Narahat eyləyirdi
Onun yoxluğu məni.

Oxucum, dava vaxtı
Çox olur belə şeylər.
İtgin düşür İvanlar,
Vasililər, Sergeylər.

Ürəkləri yandırır
Gələn qara məktublar.
İnsanları ağladır,
Çəkir dara məktublar.

Tanıyırdım Gəncədə,
Müharibə zamanı,
Qonşuluqda yaşayan
Ağ saçlı bir cavanı.

Qollarının birini
Kəsmişdilər dirsəkdən.
Həm də yara almışdı
Yazıq oğlan ürəkdən.

Xəndəklərin birinə
Bomba atmışdı onu.
Qalıb torpaq altında
İtirmişdi huşunu.

Ağarmışdı saçları,
Birdən-birə qorxudan.
Moskvanın özündə
Yatmışdı xeyli zaman.

Topçuların yanına
Qayıdaq gəlin yenə.
Qulaq asın Sergeyin,
Alekseyin sözüne.

Sergey dedi: – Yaxşı ki,
Axtardıq biz hər yeri.
Aldıq vaxtsız ölümün
Əlindən bu əsgəri.

Söyləyirdi bizimçün
O, nağıllar, şeirlər.
Geniş idi ürəyi,
Əngin üfüqlər qədər.

Davada belə dostla
Kim olmaq istəmər ki?
Belələri çox olsun
Hər bir hissədə tərki.

Amma öz aramızdı
Oxşayır çoxbilmişə.
Molla lətifələri
Açır mənə həmişə.

Hələ söhbət açmıram
Söylədiyi goplardan.
Adam bilmir görəsən,
Bu doğrudur, ya yalan.

Yesenini, Puşkini
Oxumuşdu deyəsən.
Onlardan da deyirdi
Söhbət zamanı bəzən.

O, hər bə gəlməsəydi
Bəlkə şair olardı.
Gözəl şeirlərilə
Aləmə səs salardı.

Qəlyanını doldurub
Aleksy tütün ilə,
Bir, iki yol ah çəkdi,
Aldı özünü ələ.

Gəl Allaha yalvaraq,
Kaş o gəlsin özünə.
Tez sağalıb qayıtsın
Bizim hissəyə yenə.

Sergey dedi: – Sözüne
Şəkki-şübhəm yox mənim.
Tezlik ilə yox olsun
Görüm belə düşmənin.

Soxulub ölkəmizə,
Çox yeri qoyub viran.
Asır-kəsir özüçün,
Su yerinə axır qan.

Nə günahı var idi
Yazıq Həsənin indi?
Qanına qəltan olub
Arxaya göndərildi.

Tökülən qanlar yerdə
Qalmayacaq heç vədə.
Almanlar ölkəmizdən
Qovulacaq, əlbəttə.

Onlar qalsın cəbhədə
Üz-üzə düşmənlə.
Biz də dönək arxaya
Görüşək Həsən ilə.

ŞAD XƏBƏR

Od tutur yerlər, göylər
Atılan bombalardan.
Ah, nalə səsi gəlir
Ellərdən, obalardan.

Kəndlərin, şəhərlərin
Daş üstə qalmır daşı.
Görməyibdir yer üzü
Hələ belə savaşı.

Hara baxırsan ölüm,
Hara baxırsan qandır.
Vurur, yıxır, dağıdır
Alman həmənlər almandır.

Aparırlar ağa tək,
Hökmdar tək özünü.
Çəkmirlər ölkəmizdən,
Yurdumuzdan gözünü.

Axır zamanlar ancaq
Düz getmirdi işləri.
Yox olmuşdu, itmişdi
Əvvəlki yerləşləri.

Burunları get-gedə
Ovulurdu onların.
Ordusu ölkəmizdən
Qovulurdu onların.

Minskidən, Kiyevdən
Düşməni çıxıb getmişdi.
Xalqımızın gözündən
Uzaqlara itmişdi.

Cəbhələrdən günbəgün
Gəlirdi xoş xəbərlər.
Ancaq yenə kədərlə
Açılırdı səhərlər.

Dağılan şəhərlərə,
Rayonlara baxanda,
Hərbə daha da nifrət
Oyanırdı insanda.

Yandırmışlar Xatını,
Bütün kənd kül olmuşdu.
Çöllər, düzlər, çəmənlər
Saralmışdı, solmuşdu.

Yerlə yeksan edildi
Min-min şəhər, qəsəbə.
Yer tapmırdı uşaqlar,
Getmək üçün məktəbə.

Dağılmışdı körpülər,
Yollar, izlər hər yerdə.
Bir sağ bina yox idi
Kəndlərdə, şəhərlərdə.

Alışırıdı-yanırdı
Meşələr axşam-səhər
Hər tərəfə, hər yerə
Yayılırdı tüstülər.

Yaralılar gəlirdi
Maşın-maşın cəbhədən.
Göz yaşı axıdırdı
Qızlar, gəlinlər bəzən.

Arxada işsiz duran,
İşləməyən yox idi.
Camaat bir qarın ac,
Bir qarın da tox idi.

Çalışırdı zavodlar,
Fabriklər dava üçün.
Tər tökürdü çöllərdə
Qocalar da bütün gün.

Bir-birinin dalınca
Günlər gəlib-keçirdi.
Ancaq topçu Həsəndən
Xəbər-əter yox idi.

Topçuları başına
Toplayaraq bir əsgər,
Danışdı görüb o,
Həsən adlı bir nəfər.

Qospitalda onunla
Yatırmış bir otaqda.
Neçə həftə, neçə ay
Olub ağır ayaqda.

Otaqda yavaş-yavaş
Artıq gəzə bilirmiş.
Qoşulub əsgərlərə
Danışmış, gülürmüş.

Aleksey dedi "Ura"!
Sağ imiş bizim Həsən.
Qucaqlayıb Sergeyin
Öpdü iki üzündən.

Boyu xeyli balaca,
Mırıq dişli bir topçu,
Süzərək Sergey ilə
Alekseyi gözücu.

Dedi: – Qardaş, davada
Nə çoxdur Həsən indi.
Yaxşı, hardan bilək ki,
O, biz deyən Həsəndi?

Sergey dedi: – Düz deyir,
O qədər Həsən var ki.
Necəydi boy-buxunu,
Çəkmirdi ki, tənbəki?

– Mən gördüyüm Həsənin
Eynək vardı gözündə.
Bir təbəssüm gəzirdi
Dodağında, üzündə.

Sir-sifətdən mənim tək
Arıq idi bir qədər.
Deyəsən Aşqabaddan
Olmuş idi səfərbər.

Evdə ata-anası,
Arvadı, qızı vardı.
Tez-tez tibb bacısına
Məktub da yazdırardı.

Bir ah çəkdi Aleksey
Yox, bu o deyil, – dedi.
Həsən Azərbaycandan,
Qafqazdandı, bil, – dedi.

Enlikürək, gülürüz,
Danışıb gülən idi.
Hər sözün, söhbətin də
Yerini bilən idi.

Şeir, lətifə ilə,
Dolu idi sinəsi.
Bir az da gopu vardı
Güldürürdü hər kəsi.

Qoçaq idi, mərd idi,
Bilirdi öz işini.
Az qaldı bir döyüşdə
İtirək biz kişini.

Bomba atmışdı onu
Xəndəklərin birinə.
Ağır idi yarası,
Ah, nə deyim sizə, nə.

Köks ötürüb Sergey də
Süzdü yoldaşlarını.
Tərpədərək söylədi
Yavaş-yavaş başını.

– Adama ağır gəlir,
Beləsini itirmək.
Harada olsa onun
Yerini bilək gərək.

Çox sevirdi Həsəni,
Komandirin özü də.
İçin-için ağladı,
Onu huşsuz görəndə.

Bu günədək bilmirik
Haradadır o, əsgər.
Aldığı yaraları
Sağalımı bir qədər.

Komandir İvan Kuzmin
Gəlib çıxdı bu ara.
Salam verdi əvvəlcə
Danışan topçulara.

Sonrasa əlindəki
Bir qəzeti açaraq,
Uzadı Alekseyə
Al, – dedi oxu, qoçaq.

Orden veriblər bizim
İgid topçu Həsənə.
Bəlkə qayıdıb gəldi
Hissəmizə o, yenə.

Alekseyin sevinci
Sığmadı göyə, yerə.
“Sizi şad xəbər olun”,
Söylədi komandirə.

Ay Allah, nə yaxşı ki,
Çıxdı Həsəndən xəbər.
Ürəyimiz yerinə
Gəldi bu gün bir qədər.

Yüz qıram olsa idi
Vurardım bu şərəfə.
Papağı yan qoyardım,
Bir az baxardım keyfə.

Birdən döndü baxdı o,
Üzünə komandirin.
Oçen vinovat, – dedi
Tovariş İvan Kuzmin.

“Nu” - “Nu” deyib oradan,
Çıxıb getdi kapitan.
Bu sevincə son qoydu,
Atılan toplar bu an.

* * *

Almaniya torpağı...
Balaca bir qəsəbə.
Yaxşı viran qoymuşdu
Bu yeri müharibə.

Dayanmadan, durmadan
Atırdılar almanlar.
Aləmi bir-birinə
Qatırdılar almanlar.

Ancaq sovet ordusu
Hey qovurdu onları.
Kəsilirdi günbəgün
Ahları, amanları.

Yaralanıb yatırdı
Topçuların çoxusu.
Hər tərəfi tutmuşdu
Tüstü, barıt qoxusu.

Aleksey də, Sergey də
Düşmüşdü qospitala.
Həlak olmuşdu onlar
Son döyüşdə az qala.

Yüngül idi yarası
Bircə İvan Kuzminin.
Rəhbərlik edləyirdi
Yenə əvvəlki təkin.

Topçuların əksəri
Yeni topçular idi.
Bəzisinin medalı,
Ordeni də var idi.

Atışmanın səs-küyü
Sübhə yaxın dayandı.
Sonra da günəş çıxdı,
Aləm nura boyandı.

İvan Kuzmin də getdi
Bu döyüşdə həyatdan.
Ana Vətən uğrunda
İgidliklə verdi can.

İgid bir rus əsgəri
Yeriyərək yol ilə.
İki alman əsiri
Aparırdı özüylə.

Bağlamışdı onların
Möhkəm-möhkəm qolunu.
“Şneyll”, “şneyll” deyərək
Gedirdi hey yolunu.

Qərargahda general,
Qarşıladı əsgəri.
Təriflədi bir qədər
Dedi: – Oğlum, afərin.

Hardan tutub bunları
Gətirmisən bura sən?
Yaxşı yerdə gəlmisən,
Köməyə sən, kara sən.

Bir gün dincəl burada,
Sonra get öz hissənə.
Sənin kimi igidlər
Çox lazımdır vətənə.

“Oldu” – deyə söyləyib,
Əsgər çıxdı oradan.
Kimsə dedi bir orden
Gəldi ona buradan.

Yatdı əsgər bir gecə,
Səhər yola düzəldi.
Əvvəlki hissəsinə
Böyük həvəslə gəldi.

Gördü İvan Kuzmin yox,
Bir mayordur komandır.
Aleksey də, Sergey də
Görünmür, gözə dəymir.

Kədərləndi bir qədər,
Qəlbi alışıb yandı.
Papağını çıxardıb,
Sakit-sakit dayandı.

Bir də gördü bir nəfər
Yaxınlaşır düz ona,
Qasan, Qasan deyərək
Basdı onu bağrına.

Həsən kövrəldi bir az,
Gözləri yaşla doldu.
İlk sözü İvan Kuzmin,
Sergey, Aleksey oldu.

Vasili köks ötürüb,
Komandir getdi, – dedi.
Cəmi bir neçə gündür
Bizi tərk etdi, – dedi.

Aleksey də, Sergey də
Düşüblər qospitala.
İnşallah ki, sağalıb,
Bir gün dönərlər dala.

Yaxşı, de almanları
Necə əsir almısan?
Qollarını bağlayıb,
Qabağına qatmısan.

– Pay-piyada gəlirdim,
Hissəmizə bu səhər.
Gördüm ki, xoruldayır
Kolluqda iki nəfər.

Aha, alman əsgəri, –
Deyib çəkildim geri.
Diqqət ilə yoxladım
Hər tərəfi, hər yeri.

Başqa kol dibində də
Bir insan yoxdur gördüm.
Əvvəl-əvvəl onların
Silahını götürdüm.

Sonra da tez birinin
Əllərini bağladım.
Fürsət tapıb tələsik
Ciblərini yoxladım.

İkinci almanı da
Çevirib üzü üstə,
Bağladım qollarını
Yavaş-yavaş ahəstə.

Onların hər ikisi
Fəraridir bəlkə də.
Şirin-şirin uzanıb
Yatırdılar kölgədə.

Ordenin də mübarək, –
Dedi sonra Vasili.
Kaş qəhəman adı da
Alasan sən, ay elli.

Dərbənddənəm mən özüm,
Doğulmuşam orada.
Bakı-Dərbənd yaxındır,
Nə yol vardır arada.

Olmuşam o yerlərdə
Davadan xeyli qabaq.
Atam Mərdəkanlıdır,
Anam Dərbənddən ancaq.

Müharibə qoymadı
Yaşayaq adam kimi.
Əriyirik günbəgün,
Yox oluruq şam kimi.

Tez-gec bizim olacaq
Bilirəm bu qələbə.
Qurtarsaydı, əziz dost,
Bu qanlı müharibə.

Toplayardım, yığardım
Başıma uşaqları.
Özüm bildiyim kimi
Böyüdərdim onları.

– Eh Vasili, mənim də
İki övladım vardı.
Anamla, sevgilimlə
Çox mehriban yaşardım.

Qoyun, quzu, mal-qara
Otarardım bütün gün.
Lermontovu, Puşkini
Oxuyardım özümçün.

Vaqifin şeirləri,
Düşməz idi dilimdən.
Hərdən telli sazda da
Çalıb çağırardım mən.

Nə edim ki, çox gördü
Tale mənə bunları.
Yuxularda görürəm
İndi bəzən onları.

Bir yol məktub almışam
Xəstələnib yatandan.
Ailəmdən xeyli var
Nigaranam, nigaran.

Bir serjant gəlib dedi:
– Mayor istər Həsəni.
Tapşırıb özüm ilə
Götürüb gəlim səni.

Üst-başını düzəldib
Əsgər ilə getdi o.
Özünü komandirə
Dərhal təqdim etdi o.

Mayor dedi: – Şadam ki,
Qayıtmısan hissənə.
Hamımızın hörməti,
Məhəbbəti var sənə.

Bir də istərəm sənə
Yetirim bir şad xəbər:
Yaman kara gəlibdir
Gətirdiyin əsirlər.

Generalın yanına
Getməlisən sabah sən.
Maşın da göndərəcək,
Minib ona gedərsən.

Viran qalmış yollara
Baxmaq necə ağırdır.
İnsanların qəlbini,
Ürəyini ağırdır.

Haradasa səs-səsə
Verib hürürlər itlər.
Əsən külək tərpedir
Ağacları sərasər.

Yavaş-yavaş çəkilir
Qatı duman yollardan.
Uçur quşlar da bəzən
Oturduğu kollardan.

Şimşək çaxır arabir,
Guruldayır göy üzü.
Aramla yağan yağış
İsladır çölü, düzü.

Ot aparan bir baba
Arabanı saxlayır.
Yol boyu cırıldayan
Təkərləri yoxlayır.

"Tfu" dedi yağış da,
Tutdu məni gör harda.
Qaldım uçub-dağılmış
Bu xaraba yollarda.

Həsən dedi şoferə:
– Saxla, saxla maşını.
Görək baba nə üçün
Yerə dikib başını.

Yaxınlaşıb qocaya,
“Quten morken”^{*} söylədi.
Arabana nə olub,
Danış görək söylədi.

Təkərlər cırıldayır,
Getmək istəmir, – dedi.
Lazımdır ki, eyləyim
Onları təmir, – dedi.

Yağ da yoxdur yağlayım,
Yola düşüm birtəhər.
Yağış da burdan yağır,
Edir məni dəngəsər.

Lənət olsun bu hərbə,
Salıb bizi məlala.
İki oğlum davada
Həlak olub, ay bala.

Yoxdur otu-ələfi,
İki baş mal-qaram var.
Dolandırır qarıyla,
Ay oğul, məni onlar.

Çırmalayıb qolunu,
Həsən dedi: – Ay, baba,
Getməyəcək irəli
Yağlanmasa araba.

---

^{*} Quten Morken – Sabahın xeyir.

Yağdan-zaddan nəyin var,
Dayanma tez ver bəri.
Yağlayım sənin üçün
Bu saat təkərləri.

Qoca dedi: – Həyətdə
Qalıbdı yağ balacan.
Qaldım ki, qaldım burda
Sən get qalma nigaran.

– Nuhun dövründən qalıb
Görünür bu araba.
Satsan müştərilərin
Gəlməz saya-hesaba.

Sonra Həsən bir azca
Fikir, xəyal eylədi.
Bəlkə də maşın yağı
Gələr kara söylədi.

Sürücü yağ gətirdi,
Güldü qocanın üzü.
Əsgər xeyli çalışdı,
Xeyli işlədi, düzü.

Otur dedi, ay baba,
Arabaya, otur sən.
Sür get evdə qarına
Bizdən salam yetir sən.

Yolum bu tərəflərə
Düşərsə bir gün yenə,
Məni qonaq eylərsən
Qatığına, südüne.

Gəldi qocanın səsi:
Gözləyəyəm yolunu.
Unutmaram ömrümdə
Heç bir zaman mən bunu.

Maşın keçdi dağların,
Yamacların yanından.
Yollar boyu yıxılmış
Ağacların yanından.

Görünür sağda, solda
Sıra-sıra səngərlər.
Burda keçmiş canından
Neçə-neçə əsgərlər.

Anaların göz yaşı
Axmış ölənlər üçün.
Vətəni öz canından
Əziz bilənlər üçün.

Gəlinlər qara geymiş,
Bacılar saç yolmuşlar.
Qüssə, kədər çəkməkdən
Saralmışlar, solmuşlar.

Yağış kəsir. İslatmır
Daha torpağı, daşı.
Elə bil ki, tükənib
Göylərin də göz yaşı.

Maşın gəlib dayanır
Qərargahın yanında.
Xoş bir duyğu hiss edir
Həsən bu an canında.

General gülər üzlə
Qarşılayır əsgəri.
Ancaq bir an çəkməyir
Döyüşçüdən nəzəri.

– Bu nədir üstün-başın
İslanıbdır deyəsən?
Piyadamı gəlmisən
De bu qədər yolu sən?

Yoldaş, General, – dedi,
Günahkaram olduqca.
Dayanmışdı yol üstə
Ot aparan bir qoca.

Arabası sınımışdı,
Kömək eylədim ona.
Kişi davam eylədi,
Yenə də öz yoluna.

– Hə, belə de, belə de,
Qəlbin yumuşaq imiş.
Yaxşı igid əsgərsən,
Şərqlilər qoçaq imiş.

Sizin Babək, Cavanşir,
Koroğlunuz olubdur.
Qaçaq Nəbilər kimi
Mərd oğlunuz olubdur.

İşimizə yaradı,
Gətirdiyin əsirlər.
Bir də sağ ol deyirəm,
Bunun üçün, ay əsgər.

Əsgərlərə mədəni
Xidmət göstərmək üçün,
Gəlmişdilər artistlər
Bizim cəbhəyə bir gün.

Qafqaz tərəfdən imiş
Çalanlar, oxuyanlar.
Birdən-birə hücumla
Keçmiş bu vaxt almanlar.

Çox əsgərlər canından
Keçmiş bu vuruşmada.
Od-alovun içində
Həlak olmuş onlar da.

İki çalğı aləti
Qalıbdı artistlərdən.
Biri rus qarmonudur,
Deşilib neçə yerdən.

Ancaq ki, o birsinin
Bilmədim nədir adı.
Gətirim bir baxginən,
Bəlkə işə yaradı.

Keçdi o yan otağa
Tez də qayıtdı həməni.
Gətirdiyi aləti
Çıxartdı köynəyindən.

Sazdır, – deyə sevincək,
Həsən durdu ayağa.
Elə bil ki, ürəyi
Döndü böyük bir dağa.

– Bizdə aşıqlar çalır,
Onu yoldaş general.
Mən də çala bilərəm.
– Götür, – dedi. Götür çal.

Alan kimi əlinə
Döyüşçü telli sazı,
Əvvəl köklədi onu
Özündən razı-razı.

“Yanıq Kərəmi” üstə
Sonra bir hava çaldı.
Həsənin xoş avazı,
Pərdə-pərdə ucaldı.

Düşmən gəlib vətənimin üstünə,
Qoymaq üçün məni ağır, pis günə.
Silah alıb dayanmışam qəsdinə,
Vuruşuram bir nər kimi davada,
Yerdə, suda, həm quruda, havada.

Yağı, çalış qabağımda dayanma,
Bağ-bağçamda, oylağımda dayanma,
Od püskürən torpağımda dayanma,
Vuruşuram bir nər kimi davada,
Yerdə, suda, həm quruda, havada.

Mən Babəklər, Cavanşirlər oğluyam,
Üreyi kin, nifrət ilə doluyam.
Alacağam faşistlərdən intiqam,
Vuruşuram bir nər kimi davada,
Yerdə, suda, həm quruda, davada.

Topçu Həsən, sərrast tuşla topunu,
Berlinə at, viran eylə gəl onu,
Reystaqın çatsın daha qoy sonu,
Vuruşuram bir nər kimi davada,
Yerdə, suda, həm quruda, havada.

General xoşhal oldu
Mahnı qurtaran kimi.
Otur dedi Həsənə,
Lap açdın ürəyimi.

Əsgər qardaş, gözəldir
Olduqca səsin, gözəl.
Müğənnimi olmusan
Yoxsa davadan əvvəl?

– Heç də yox. Çoban idim,
Otarardım mal-qara.
Hərdən mahnı oxuyub,
Səs salardım dağlara.

Deyirlər ki, babam da
Şair və aşiq imiş.
Bədahətən özündən
Şeirilər də deyərmiş.

Oxuyarmış, çalarmış
Toyda, mağarda babam.
Xalqın əzizi olub,
Olubsa harda babam.

– Çox gözəl, topçu qardaş,
Sazdan danışmaq indi.
Götür köynəyinə qoy,
O bu gündən sənindi.

Generaldan yadigar
Saxla qalsın özündə.
Qoyma ki, itib-batsın,
Gözün olsun üstündə.

İstəyəndə çalarsan
Boş vaxtın olsa əgər.
Sənə böyük sevinclə
Qulaq asar əsgərlər.

Məni də yad edərsən,
Xatırlarsan onda sən.
Bir general var idi
Qərargahda deyərsən.

Musiqidən, mahnıdan
Doymaz idi ürəyi.
İndi top, mermi səsi
Olub duzu, çörəyi.

Hələ nə qədər yol var,
Berlinə çatmaq üçün.
Qələbə bayrağını
Orda ucaltmaq üçün.

Keçməliyik hələ biz
Neçə kənddən, şəhərdən.
Meşələrdən, dağlardan,
Dərələrdən, çöllərdən.

Ölənlərin ruhuna
Dualar oxuyaraq,
Atılan bombalardan
Qorxu, hürkü duyaraq.

Bataraq qanımıza
Yıxılıb durmalıyıq.
Topla, tankla, tüfənglə
Düşməni vurmalıyıq. '

Buna nail olmaqçün,
Bir yolumuz var ancaq.
O da irəli getmək,
Qəhrəman tək vuruşmaq.

Qəhrəman olmuş bizim
Ulu babalarımız.
Qəlbi vətən eşqilə
Dolu babalarımız.

Çalış hər dərd, bəladan
Qoruyasan özünü.
Görməliyik, əziz dost,
Qələbənin üzünü.

Onda o bayram günü
Alıb sazı çalarsan.
Bu gözəl səsin ilə
Aləmə səs salarsan.

Bir-birindən soruşan,
Soran olarsa əgər,
Kimdir çalıb-oxuyan,
Bu gözəl səslə əsgər?

Göstərərək barmaqla
Deyəcəklər bu zaman.
Topçu Həsən budur, bu
Tanış olun yaxından.

Qürur hissi duyarsan,
Sən də bu vaxt özündə.
Daha da ucalarsan,
El-obanın gözündə.

Elə bu vaxt general
Fikrə getdi bir qədər.
Saçına əl apardı,
Möhkəm dur dedi, – əsgər.

Sonra telefon ilə
Kiməsə əmr eylədi.
Ön xəttə tək maşınla
Yola salın söylədi.

Əl verərək görüşdü,
Qucaqladı boynunu.
Qapıya tək ötürdü
Böyük hörmətlə onu.

Qayıdıb gəldi Həsən
Yenə də öz yerinə.
Baxmaq üçün ölümün, –
İtimin gözlərinə.

ÜÇÜNCÜ MƏKTUB

Məktubunu aldım, ana,
Öpüb qoydum gözüüm üstə.
Cavabını yazıram mən
Yaş səngərdə dizim üstə.

Kərim ilə Səbinənin
Şəkli məni sevindirdi.
Öpdüm o gül balaları,
Böyüüblər onlar indi.

Ulduzu da qucaqla sən,
Öp yerimə gəl anacan.
Xəyalımdan çıxmırsınız,
Axır vaxtlar heç bir zaman.

Bişirdiyin xörəklərin
Ağzımdadır hələ tamı.
Pitin ilə çığırtnanı
Təriflərdi kənddə hamı.

Qaymaq ilə bal verərdin
Hər gün mənə səhər-səhər.
Deyərdin ki, ye balacan,
Qoluna güc, qüvvət gələr.

Ulduzun da bişirdiyi
Şorqoğallar düşür yada.
Eh, eh bir də əzizlərim,
Siz hardasız, mən harada.

Yazırsan ki, Qorxmaz dönüb
Qoçoğlana qəhrəman tək.
Bir qolunu itiribdi,
Daha hər bə getməyəcək.

Təbrikimi alıb yəqin
Mənə məktub yazar o da.
Bir iş tapıb işləyəcək,
Boş-boş gəzməz ortalıqda.

Mənim də pis getmir işim,
Guruldayır topum daim.
Divan tutur düşmənlərə,
Artır hər gün sevinc payım.

Çağırmışdı bir gün məni
General da öz yanına.
Hörmət ilə qarşıladı,
Heyran qaldım düzü ona.

Otur-dedi
Oturdum mən,
Onun ilə lap üz bəüz.
Nə qalıbdır qələbəyə,
Topçu Həsən, döz, – dedi, döz.

Bu vurhavur, bu athaat
Bugün-sabah dayanacaq.
Allah qoysa sancacağam
Reystaqa mən də bayraq.

Kimsə dedi: – Topçu Həsən,
Hüzuruna komandirin.
Tez qatlayıb məktubunu,
Əsgər getdi yeyin-yeyin.

Aman Allah! Elə bu vaxt
Sakitliyi pozdu düşmən.
Avtomatlar düşdü işə,
Mərmilər də yağdı göydən.

Təyyarələr tökə-tökə
Geniş düzə bombaları,
Dönüb bir-bir uçurdular
Gəldikləri yerə sarı.

Təyyarənin birisini
Vurub yerə saldı Həsən.
Sonra yenə bir də atdı,
Dəydi dedi kimsə bərkdən.

Həsənin bu uğuruna
Əl çalan da oldu həтта.
Komandirsə “Əhsən” dedi
Aman vermə qaçan yada.

Bir xeyli vaxt getdi döyüş,
Su yerinə axırdı qan.
Günü-gündən basılırdı,
Can üstündə idi alman.

Kənddən qovub çıxartmışdı
Düşmənləri bizimkilər.
Topçular da bu döyüşdə
Göstərmişdi böyük hünər.

Atışmanın hay-həşiri
Kəsiləndə gecə yarı,
Yığdı mayor Mişa Bunin
Öz yanına topçuları.

Dedi: – Mənim əzizlərim,
Danışram bir az qısa.
Qəlbən sağol söyləyirəm,
Bu döyüşçün hamınıza.

Əsgər Həsən vurub saldı
Yerə iki təyyarəni.
Sərbəst nişan almağıyla
Sevindirdi yaman məni.

Mayor sıxdı məhəbbətlə
Döyüşçünün əllərini.
Xeyli müddət heç çəkmədi
Bir an ondan nəzərini.

İndi isə sübhə kimi
Bir az alın dincinizi.
İrəlində daha qızğın
Vuruşmalar gözlər bizi.

Kənddən xeyli uzaqlara
Qovulmuşdu azğın düşmən.
Bir yandan da qış gəlirdi,
Yağırdı qar, yağış göydən.

Həsəngil də yol gedirdi
Almadan heç şeyi saya.
Külək də hey səs salırdı
Vıyıldaya-vıyıldaya.

Yer qar, yağış. Bəzən palçıq
Top da xeyli ağır idi.
Yolun sonu görünmürdü
Uzanaraq hey gedirdi.

Balaca bir qəsəbəyə
Döyüşçülər çatan zaman,
Əmr olundu dayansınlar,
Dincəlsinlər burda ələri.

Gördülər ki, oturubdur
Bir kötüyün üstə Həsən,
Hönkür-hönkür ağlayaraq
Yaş axıdır gözlərindən.

Yaxınlaşıb əsgərlərdən
Biri dedi: – Nədir bu yaş?
Neçin belə ağlayırsan,
Danış biz də bilək, qardaş?

Gözlərindən gələn yaşı
Silərək o, yaylıq ilə.
Sorma, – dedi, sorma, a dost,
Necə alım bunu dilə.

Haradasa salıb yolda
İtirmişəm mən sazımı.
Necə çalıb oxuyacam,
Ucaldacam avazımı?

Vursa idi güllə ilə
Uf deməzdim yağlı məni.
Bilirəm ki, öldürəcək,
Qəlbimin bu dağı məni.

Əsgərlərdən biri dedi:
– Bunca yemə gəl qüssə, qəm.
Bir saz nədir onun üçün
Ağlayırsan mən bilmirəm.

Allah qoysa bugün-sabah
Müharibə qurtaracaq.
Sənə bir saz əvəzinə
İkisini alaram bax.

Dostlarından biri isə,
Eh, söylədi dayanın bir.
Saz onunçün görürəm ki,
Ən qiymətli bir alətdir.

Adam var ki, sazsız, sözsüz
Gün keçirməz bu həyatda.
Hər çalanda, oxuyanda
Ruhu alır ondan qida.

Bir əsgərsə xoş bir sözlə
Ürəyini aldı onun.
Soyuq dəyər sənə, – dedi,
Qayğısına qaldı onun.

Bir az sonra açıldı bax,
Qaş-qabağı döyüşçünün.
Qoşuldu o, əsgərlərə
Deyib-güldü özü üçün.

O, unuda bilmədi heç
Təfəllüfün dərd-sərinə.
Hey yad etdi, xatırladı
Sübhə kimi kədərini.

Yanaşdı bir əsgər ona,
Nahar vaxtı səhər-səhər.
Dedi: – Mənim topçu dostum,
Verim sənə şad bir xəbər.

Sənin çalğı alətini
Tapdım yolda gələndə mən.
Komandirə çatdırdım ki,
Versin bu gün sənə, Həsən.

Qucaqlayıb yoldaşını
Öpdü əsgər dönə-dönə.
Sevincindən göz yaşları
Axdı onun sinəsinə.

Mənə yeni həyat verdin,
Qanadım yox açım qanad.
Hərdən çalıb oxuyardım,
Ürəyimi edərdim şad.

Nə yaxşı ki, yolun üstə
Görüb onu götürmüşən.
Bu yağışlı, qarlı gündə
Özün ilə gətirmisən.

Bu yaxşılıq çıxmaz mənim
Xatirəmdən ölənədək.
Qoy bir savaş qurtarsın, dost
Toyunda mən çalım gərək.

Qoçoğlanda, Yenikənddə
Olmuşam rus toylarında.
Neçə-neçə yoldaşlarım,
Dostlarım var indi orda.

Qapıqonşum Pyotr dayı
Çox sevirdi zarafatı.
Lətifələr söyləyərdi,
Açılmamış hələ qatı.

Bir faytonu vardı onun,
Nikolaydan qalma idi.
Mindirərək uşaqları
Küçə-küçə gəzdirərdi.

Arvadı da Düsyə xala
Rəfiqəydi anam ilə.
Azəricə danışardı
Hər ikisi adam ilə.

Elə ki, zəbt etdi düşmən
Yurdumuzun torpağını.
Viran qoyub şəhərləri,
Söndürəndə çırağını,

Kolxoza üz tutdu o da,
Yapışdı bir işdən-gücdən.
Dedi: – gedib vuruşardım
Əgər cavan olsaydım mən.

Əsgərliyə gedəndə də
Gəlib məni saldı yola.
Get hünərlə döyüş dedi,
Sağ-salamat qayıt dala.

Gəlib-keçən bu illərdə
Çox almışam ondan məktub.
Ancaq axır vaxtlar bilməm,
Qoca dostun neçin susub.

Dəyişibdir dünyasını
Bəlkə Allah eyləməmiş.
Kim nə bilir, ah, bəlkə də
Gəlib onun başına iş.

Tərs kimi də yazmır anam
Kişidən bir xəbər mənə.
Təki yaxın düşməyəydi
Qüссə mənə, kədər mənə.

Telli sazın tapılması
Ona sevinc versə də bax,
Həsən qonşu Pyotrdan
Çox nigaran idi ancaq.

Döyüşçülər arasında
Tez yayıldı bu şad xəbər.
Gəlib onu təbrik etdi
Tanıyanlar birər-birər.

Bir piyada dedi: – Bunun,
Sevincini fil də çəkməz.
Yəqin çalıb-çağırmağa
Var kişidə böyük həvəs.

* * *

Keçdi günlər, keçdi aylar
Bir-birini qova-qova.
Daha da bərk qızıışdı
Almanlarla gedən dava.

Basılırdı döyüşlərdə
Azğın alman orduları.
Daim geri çəkiliydi
Onlar doğma yurda sarı.

Təslim olmaq ilə ancaq,
Araları yox idi heç.
Bizimkilər bilirdilər
Qurtaracaq dava tez-gec.

Reyxstaqın qülləsinə
Sancılacaq rus bayrağı.
Yenə qurub-yaradacaq
Əvvəlki tək Sovet xalqı.

Artıq Berlin yolundadır
Hal-hazırda bizimkilər.
Hey irəli yeriyirlər
Həsən kimi igid ərlər.

Ancaq ölüm-itimlərin
Azalmırdı heç də sayı.
Kəsilmirdi anaların,
Bacıların ahı-vayı.

Tək-tək insan tapılırdı
İtirməsin qardaşını,
Atasını, əmisini,
Ya dostunu, yoldaşını.

Müharibə bilmirdi ki,
Ölən kimdir, qalan kimdir.
Öz yoluyla gedirdi o,
Vermirdi heç şeyə fikir.

Aman Allah, dəymir gözə,
Neçə vaxtdır Həsən yenə.
Bir xatamı dəyib ona,
Zülmət çöküb gözlərinə?

Yox, oxucum, qospitala
Düşüb yenə qəhrəmanım.
Alıb yüngül bir yara da,
Soyuqlayıb yaman canı.

Həsən düşən bu qospital
Balaca bir kənddə idi.
Bir tərəfi dəre, təpə,
Bir yanı da meşəlikdi.

Artıq durub ayaq üstə
Gəzişirdi topçu Həsən.
Hərdən çıxıb həyətdə də
Oturardı səhər erkən.

Top, avtomat, mərməi səsi
Gələrdi bu yerə qədər.
Cəbhə xətti yaxındaydı,
Səngimirdi heç döyüşlər.

Bir otaqda dörd yaralı, -
Dörd döyüşçü idi onlar.
İkisi bərk yaralıydı,
Tərpənməyə qoymurdular.

Biri isə deyirdi ki,
Yaram məni salıb haldan.
Sağalan tək gedəcəyəm
Döyüşməyə yenə burdan.

Almanlara göstərəcəm
Bu dəfə də hünerimi.
Bəlkə döndüm vətənimə
Bir qəhrəman igid kimi.

Yaxşı, iki orden ilə
Necə dönüm doğma elə?
Mən qəhrəman olsam əgər
Adım düşər dildən-dilə.

Barmaq ilə göstərərlər
Böyükler də, uşaqlar da.
Buyur, buyur söyləyərlər,
Hər obada, hər oymaqda.

Hələ qızlar baxıb mənə
Göz də vurub gülümsərlər.
Əfsuslar ki, cavan deyil,
Yaşlıyam mən filan qədər.

Yaxşı, – dedi topçu Həsən,
Haralısan dostum belə?
Livadadan, – söylədi o,
Yoldaşına gülə-gülə.

– Hardadır o dediyin yer,
Oralarda olmamışam?
– Kırımdadır Livadanı
Tanımayan yoxdur, balam!

Havası can dərmanıdır,
Xəstə gələn sağlam gedər.
Hər il gəlib dincələrsən,
Bircə dəfə olsan əgər.

Gəl bu qədər tərif etmə,
Əsgər qardaş, Livadanı.
Bizdə də var Mərdəkanın,
Buzovnanın adı-sanı.

Çim Xəzərin sularında,
Dincəl isti qumun üstə.
Getsin bütün xəstəliyin,
Ol cavandan daha betər.

– Hə, belə de, əsgər dostum,
Bəs sən özün haralısan?
Görürəm ki, ağır deyil,
Bir balaca yaralısan.

– Mən səfalı, gül-çiçəkli
Azərbaycan yurdundanam.
Məni gözəl Qoçoğlanda
Bir sübh çağı doğmuş anam.

Düzdür yaram yüngül olub,
Soyuqdəyməm vardır ancaq.
Saatlarla öskürərdim,
İndi durub gəzirəm bax.

Qova-qova faşistləri,
Gedəcəyəm Berlinədək.
Almaniya can üstədir,
Heç nə etməz ona kömək.

Danışmadı susdu ancaq
Durub gəzdi Levadalı.
Elə bil ki, birdən-birə
Dəyişildi onun halı.

Ciblərini axtararaq,
Kisəsini aldı ələ.
Bir papiros düzəldərək,
Tüstüsünü verdi yelə.

Yayınmadı bu hərəkət
Həsənimin gözlərindən.
Kişi deyən pərt olmuşdu
Onun belə sözlərindən.

Bir gün otaq yoldaşıyla,
Danışanda qəhrəmanım.
İmtahana çəkmək üçün
Dedi ona: – Yoxam, canım.

Belə uzun dava ilə,
Yorub məni müharibə.
Neçə ildir döyüşürəm,
Lənət olsun belə hərbə.

Bilmirəm ev-eşiyimi
Görəcəyəm bir də haçan.
Qoca anam, arvad-uşaq
Nigarandır məndən yaman.

Yaxşı ki, var qospitallar,
Düşürük biz hərdən ora.
Bir neçə gün dincəlirik,
Dərdimizə olur çara.

Əvvəl İqnat İqnatoviç,
Da, tı prav, Qasan, – dedi.
Ətrafına nəzər salıb,
Yavaş səsle dayan, – dedi.

Bu nə sözdür danışır-san,
Salarsan ha, qana bizi.
Əl çəkməzlər yaxamızdan,
Çəkərlər dörd yana bizi.

Yox, yox qardaş, sən bilərsən,
Qoşma məni belə işə.
Düzü düşmək istəmirəm,
Nahaq yerə dilə-düşə.'

Gah bu tərəf, gah o tərəf
Üstələyir bir-birini.
Hələ dava uzun çəkər,
Bilmək olmaz işlərini.

Biz balaca adamlarıq,
Vuruşuruq bir ər kimi.
Müntəzirik hər bir əmrə,
Bir səfərbər əsgər kimi.

Susdu daha danışmadı,
Daha lqnat lqnatoviç.
Qəlbində bir sevinc duydu,
Bığ altından güldü bic-bic.

Həsən isə dedi: – Hərif
Dimdiyindən düşdü tora.
Şübhələrim doğru çıxdı,
Bizdən deyil qəlbi qara.

Pusdu onu bir neçə gün,
Fikir verdi hər işinə.
Diqqət etdi yerisinə,
Diqqət etdi gəlişinə.

Gördü gedir yaxındakı
Meşəyə o, hər gün səhər.
Qayıdanda fit çalaraq,
Geri dönür üzügülər.

Həsən dedi: – Sırr var burda,
Meşəyə o, gedir neçin.
Gələndə də fit çalaraq,
Şeir deyir özü üçün.

Bəlkə İqnat İqnatoviç
Sıqnal verir kimə isə.
Buradakı polkovnikə,
Gərək deyim düşsün izə.

Bir gün sonra gəldi Həsən
Polkovnikin otağına.
Birdən İqnat İqnatoviç
Çıxdı onun qabağına.

Qızarmışdı sir-sifəti,
O, üzündə deyildi heç.
Tez Həsəni qabaqladı,
Dedi İqnat İqnatoviç:

– Xeyir ola, əziz dostum,
Nə işin var polkovniklə?
– Gəldim bir az söhbət edim,
Özüm haqda onun ilə.

Düzü dönmək istəyirəm
Öz hissəmə-cəbhəyə mən.
Görürəm ki, yaxşılaşır
Yaralarım günü-gündən.

Burda isə darıxıram
İşsiz-gücsüz oturmaqdan.
Vuruşmağım yaxşı olar,
Hər gün belə, boş durmaqdan.

Levadalı dindi yenə:
– Nə söyləyim eh, sənə mən.
De, ölməkmi istəyirsən,
Uzaq deyil cəbhə bizdən?

Orda göydən mərmə deyil,
Bəlkə halva yağır yerə.
Tez eylə, dur, düzəl yola,
Yoxsa çatmaz sən əsgərə.

Mənsə yaram sağalmasa,
Heç bir yana getmərim bil.
Halım yoxdur vuruşmağa,
Cəbhə daha yerim deyil.

Bu danışığ, bu cür söhbət,
Həsənə çox etdi təsir.
Ürəyində dedi dayan,
Göstərərəm Həsən kimdir.

Baxıb yataq yoldaşına
Topçu güldü şirin-şirin.
Dedi: – Yaxşı, gedək, dostum,
Dediklərin düzdür sənin.

Son zamanlar nəçin bilməm,
Tərəddüdlər içindəyəm.
Hey xəyallar, düşüncələr
Qüسسə, kədər içindəyəm.

Cavanlıqdan gəlir bunlar,
Bənd olma gəl mənə, İqnat.
Dava vaxtı görürsən də
Necə alt-üst olur həyat.

* * *

Bu söhbətin üstündən
Bir neçə gün ötüşdü.
Bir səhər Həsən yenə
Cəbhəyə yola düşdü.

Verdi sənədlərini
Komandirə-mayora.
Dinib-danışmadı o,
Sakit durdu bir ara.

Sonra da söhbət saldı
Qəspitaldan bir qədər.
Livadalı İqnatdan,
Polkovnikdən müxtəsər.

Mayor dedi: – Heyranam
Səndəki bu diqqətə.
Çatdıraram yuxarı,
Alarlar nəzarətə.

İndisə iş başına,
Get sahib ol topuna.
Yaxşı ki, qayıtmısan
Yenə də sən bu yana.

Əsgər "Oldu" söylədi,
Tez çıxdı qazarmadan.
Fikrə, xəyala getdi
Komandır də bu zaman.

* * *

Ön cəbhədədir,
Yenə də Həsən.
Ara vermədən
Hey atır düşmən.

Tanklar səs salır,
Dinir toplar da.
Dayanmır yerdə
Tökülən qar da.

Külək də durmaq
Bilmir bayaqdan.
Qoymur irəli
Yerisin insan.

Yıxılıb durur
Həsən arabir.
Ancaq bilmir ki,
Dayanmaq nədir.

Budur qabaqda
Görünür şəhər.
Yəqin dincələr
Burda əsgərlər.

Görünmür gözə,
Qaçıb almanlar.
Bəzi yerləri
Yandırır onlar.

Komandir dedi
Topçu Həsənə:
– Sabah günorta
Dəyərsən mənə.

İndisə yeri,
Dincini al, sən.
Görürəm yaman
Düşmüşən əldən.

“Oldu” söylədi
Topçu mayora.
Dincəlmək üçün
Getdi o, sonra.

Dayanmaq bilmir,
Yenə yağır qar.
Dümağ don geyir
Bağçalar, bağlar.

Atışma səsi
Gəlir bəzən də.
Yoxdur küçədə
Gəlib-gedən də.

Bəzi evlərdə
Yanır sobalar.
Baxır aynadan
Çölə babalar.

Açıldı səhər
Bu minval ilə.
Çıxdı adamlar
Evlərdən çölə.

Gələr paravoz,
Gah maşın səsi.
Gah da itlərin
Hərdən hürməsi.

Çıxır uşaqlar
Həyət-bacaya.
Qartopu atır
Cavan, qocaya.

Canlanır həyat
Yenə şəhərdə.
Sovet əsgəri
Gəzir hər yerdə.

Narahat yatdı
Sübhə tək Həsən.
Çıxdı bayıra
Olduğu yerdən.

Təzə qar üstə
Gəzdi bir qədər.
Gəldi mayorun
Yanına əsgər.

Qəbul etladi
Komandir onu.
Aldınmı dedi, –
Yorğunluğunu.

Halın yox idi
Gələndə dünən.
Gümrah görürəm
İndi səni mən.

Sağ ol deyirəm
Sənə yüz kərə.
Qospitaldakı
İşinə görə.

Sən deyən kimi
Xainmiş lqnat.
Polkovnik ilə
Bir imiş lqnat.

İfşa olundu
Böyük bir dəstə.
Levadalı da
Deyilmiş xəstə.

Yoxmuş yarası
Bədənində heç.
Alman zabiti
İmiş lqnatiç.

Qurmuşdu düşmən
Böyük bir plan:
Olsun qospital
Yer ilə yeksan.

Tutmadı işi
Yaxşı ki, yadın.
Üstü açıldı
Bu təxribatın.

Yoxsa nə qədər
İnsan ölərdi.
Neçə ixtiyar,
Cavan ölərdi.

Yoldaş komandan
Tapşırıb mənə,
Təşəkkür edim
Bununçün sənə.

Ayıq-sayıq ol
Həmişə belə.
Fəxr etsin Vətən
Sən tək igidlə.

Həsən söylədi:
– Hazıram hər dəm.
Ana Vətənə
Xidmət edirəm.

Gülər üz ilə
Getdi döyüşçü.
Gözdən yox oldu,
İtdi döyüşçü.

BERLİNƏ GEDƏN YOLDA

Berlinə gedən yolda
Gedir daha döyüşlər.
Bir-birindən kədərli
Açılır hər gün səhər.

Dura bilmir almanlar
Ordumuzun önündə.
Neçə kəndlər dağılır,
Neçə şəhərlər gündə.

Ölür gənclər, cavanlar,
Analar geyir qara.
Qız-gəlinlər ağlayır,
Baxan yoxdur onlara.

Yer üzü açar çiçək,
Bəzənər bir gəlin tək,
Gülər, sevinər ürək,
Müharibə olmasa.

Ah-nalə çıxmaz ərşə,
Yer, göy düşməz təşvişə,
Bombalar düşməz işə,
Müharibə olmasa.

Analar ağlamazdı,
Qəlbləri dağlamazdı,
Qaralar bağlamazdı,
Müharibə olmasa.

Xoşbəxt yaşardı insan,
Bu qədər axmazdı qan.
Viran qalmazdı cahan,
Müharibə olmasa.

Düşmən var-gücü ilə
Vuruşurdu hələ də.
Fikir, xəyal etmirdi
Məğlubiyyət barədə.

Ancaq az qalırdı ki,
Qurtarsın müharibə.
Son qoyulsun bu ağır,
Bu qorxunc, qanlı hərbə.

1945-in
Artıq mart ayı idi,
Vuruşmalar Berlinin
Ətrafında gedirdi.

Güman edirdillər ki,
Qovacaqlar rusları.
Hələ isti yerdəydi
Onların ağızları.

Az qalırdı, lap çox az
Ruslar olsun Berlində.
Bayrağımız görünsün
Reystaqın üstündə.

Hər əmr veriləndə
Atırdılar topçular.
Düşməni bir-birinə
Qatırdılar topçular.

İstəyirdi onlar da,
Son qoyulsun bu hərbə.
Qurtarsın bu vurhavur,
Bu qanlı müharibə.

Üstü-başı Həsənin
Palçığa batmış idi.
Sulu qar da yağırdı,
Külək də hey əsirdi.

Athaatın əlindən
Tutulurdu qulaqlar.
Bəzən sözə baxmırdı
Yorğun əllər, ayaqlar.

Gəlirdi ah-naləsi
Yaralı olanların.
Hərəsi bir tərəfdə
Yıxılıb qalanların.

Çoxalırdı getdikcə
Ölənlər də bir yandan.
Aman bu mənzərənin
Əlindən aman, aman!

Cəmi beş-altı topçu
Dəyirdi daha gözə.
Piyadalar dayandı
Çıxan zaman bir düzə.

Gördülər qorxunc tanklar
Gəlir onlara sarı.
Dilləndi Həsəngilin
Elə bu vaxt topları.

Neçə-neçə düşmənin
Tankını vurdu Həsən.
Onları birər-birər
Göyə sovurdu Həsən.

Vasili də, Sergey də
Atırdılar dalbadal.
Vermirdilər yağiya
Nəfəs almağa macal.

Komandir topçulara
Vur, qoçağım, deyirdi.
Piyadalar get-gedə
İrəli yeriyirdi.

Əlbəyaxa olurdu
Onlar düşmənlə bəzən.
Ana Vətən uğrunda
Qorxmurdular ölümdən.

Getsin o qanlı günlər,
Bir də dönməsin geri.
Belə tüstü, dumanlar
Bürüməsin göyləri.

Hə, oxucum, Həsəngil
Vuruşurdu mərdliklə.
Berlinə gedən yolda
Gedirdi onlar hələ.

Qələm əsir əlimdə,
Nəsə baxmır sözümə.
Hardadır topçu Həsən
Daha dəymir gözümə?

Görünmür nə Vasili,
Nə Aleksey, ay aman!
Onların taleyindən
Nigaranam mən yaman.

Tibb bacısı Nataşa
Hey qaçır ora-bura.
Can-başla kömək edir
Yaralı olanlara.

Ölənlərin sayı da
Çoxalır andan-ana.
Bu cür qan, bu cür qada
Görməmişdi zamana.

Döyüşçülər irəli
Getməyə can atırdı.
Toplar, tanklar aləmi
Bir-birinə qatırdı.

Berlinə gedən yolda
Sağ qalanlar ər idi.
Oddan-alovdan çıxan
Qəhrəman əsgər idi.

Yoxsa Həsən gülləyə
Tuş gəlmişdi bu dəfə.
Keçib şirin canından
Qalmışdı bir tərəfdə.

Bəlkə də heç ölməyib,
Çox ağırdı yarası.
Əriyib yox olubdur
Gözlərinin qarası.

Dava vaxtı nə desən
Gəlir insan başına.
Ölüm baxmır heç kəsin
Gözlərinin yaşına.

Bir əsgər tanıyırdım
Uşaq vaxtı Gəncədə.
Yaşayırdı bizimlə
Balaca bir küçədə.

İtirmişdi davada
Gözlərinin nurunu.
Hamı böyük hörmətlə
Qarşılayırdı onu.

Mən də tutub əlindən
Gəzdirərdim Əhədi.
Hərdən nağıl danışar,
Şeir də söyləyərdi.

Ürəyimə damıb ki,
Ölməyib sağdır Həsən.
Ağır yara alıbdır,
Dura bilmir yerindən.

Batma bunca qüssəyə,
Qəmə, kədərə şair.
Yayındırma fikrini,
Topla bir yerə şair.

Qospitala düşübdür
Yenə də qəhrəmanın.
Əlbət durar ayağa
Qaralmasın qoy qanın.

Berlinə gedən yolda
Qan axır su yerinə.
Adam inana bilmir
Burda gördüklərinə.

Təyyarələr şığıyır,
Toplar atır durmadan.
Güllələr də tökülür
Başın üstə bir yandan.

Komandir də əmr edir:
At, igidim, at, bir də.
Aman vermə düşməne,
Nə havada, nə yerdə.

Döyüşçülər bilirdi
Yaxındadır qələbə.
Hər bir əsgər bilirdi,
Çox çəkməz müharibə.

Daş qalmırdı daş üstə,
Berlinə gedən yolda.
Ölüm durmuşdu qəsdə,
Berlinə gedən yolda.

Qarşıda düşmən idi,
Fikri-zikri qan idi.
Hər tərəf viran idi,
Berlinə gedən yolda.

Göy də, yer də yanırdı,
Nə var yerdə yanırdı.
Xalq haqqa inanırdı,
Berlinə gedən yolda.

Ölüm vermirdi aman,
Aparırdı bir yandan...
Yaralılar yarımcan
Berlinə gedən yolda.

Göydə ildırım çaxır,
Səs salır ağır-ağır,
Hərdən də yağış yağır
Berlinə gedən yolda.

Əsgərlər yorğun-arğın,
Zorla atır ayağın.
Mənzil deyildir yaxın
Berlinə gedən yolda.

* * *

Artıq aprel ayıdır
Gün qızdırır hər yeri.
Arxada qalır daha
Qışın soyuq günləri.

Əsgərlər də sevinir
Gəlişinə baharın.
Açılıb qaş-qabağı
Xeyli vaxtdır rüzgarın.

Müharibə getsə də,
Torpaq da gəlir cana.
Hərdən uçur quşlar da
Göydə o yan, bu yana.

Bu gün-sabah Berlinə
Girəcək rus əsgəri.
Susduracaq biryolluq
Qan tökən düşmənləri.

Düşəcək yer üzünün
Hər yerinə bu xəbər:
Almanlar məğlub oldu,
Ruslar qazandı zəfər.

Bu zəfərin yolunda
Çox insanlar can vermiş.
Oddan, alovdan çıxmış
Qəhrəmanlıq göstərmiş.

Hardasan, ay qələbə,
Gözləyir ellər səni.
Analar, qız-gəlinlər,
Nənələr istər səni.

Gözü yollarda qalmış
Babalar da gəl deyir.
Yanıb kül olmuş ellər,
Obalar da gəl deyir.

Dili olsaydı əgər
Çiçəklərin, güllərin.
Göydə uçan quşların,
Oxuyan bülbüllərin.

Onlar da söyləyərdi
Harada qalmısan sən.
Gözlərimiz yorulub
Yolunu gözləməkdən.

Göz yolda, qulaq səsde,
Gəl ki, gülək sevinək.
Məhəbbətlə, eşq ilə
Yenə ürəkdən dinək.

Qayıdıb gələnlərin
Pişvazına çıxmaq biz.
Qəhrəman oğulların
Əllərini sıxaq biz.

Başlarına gül səpək,
Çiçək səpək onların.
Qələbə bayramını
Təbrik edək onların.

Bu bayrağın sorağı,
Səsi düşsün hər yerə.
Səadət bəxş eyləsin
Yaralı könüllərə.

Yaş görməsin bir daha
Uşaqların gözləri.
Ata olsun ən şirin,
Ən mərriban sözləri.

Gəlin əziz oxucum,
Həsəni tapaq indi.
Minək xəyal atına
Həsənə çataq indi.

Şərik olaq o gəncin
Hər dərdinə, sərinə.
Biz də bir məlhəm olaq
Qəlbinin kədrinə.

İndi yaralı yatır,
Həsən qospitaldadır.
Güc ilə nəfəs alır,
Yaman ağır haldadır.

Ayağının birini
Aparıb mərmə onun.
Həm də danışa bilmir,
Böyükdür qəmi onun.

Həkimlər deyirlər ki,
Güman var sağalacaq.
Əsa ilə gəzəcək,
Evdə-eşikdə ancaq.

Amansız ölüm, onu
Aparma cavan ikən.
Qaraltma oxucunun,
Mənim də qanımı sən.

Qoçoğlanda anası
Göz dikibdir yollara.
Ürəyinə dağ çəkib,
Qoyma geyinsin qara.

Qoyma iki balası
Yetimliklə böyüsün.
Sevgilisi dul qalıb,
Qəm, qüssə çəksin hər gün.

Alman şəhərlərinin
Həsən yatır birində.
Güclə tərpnə bilir
Uzandığı yerindən.

Yaralı əsgərlərlə
Doludur xəstəxana.
Həkimlər çox can-başla
Qulluq göstərir ona.

Bir tibb bacısı dedi,
O birsinə yavaşdan:
– Ölüm ilə vuruşur
Neçə vaxtdır bu cavan.

Yaxşı ki, yavaş-yavaş
Daha gəlir özünə.
Böyük Allah nur versin
Görüm iki gözüne.

Deyəsən Qafqazdandır
Bu igid, cavan oğlan.
Fil dözümlü var onda,
Ölmə verməyib can.

Onun üzgün halına,
Qan ağlayır, qəlbim qan.
Hayıf ki, sol ayağı
Kəsilibdir topuqdan.

Nur tökülür üzündən
Elə bil ki, bu gəncin.
Danışmırsan, dinmirsən
Bilmirəm, bacı, nəçin?

– Hə, doğrudan mənim də
Yazığım gəlir ona.
Vurulmusan, ay bacı,
Deyəsən bu cavana.

– Sevmək ürək işidir,
Sevəndə nə olar ki...
Ürəyində eşq varsa,
Səni yaşadar sevgi.

Bacarırsan sən də sev,
Ömür-günün xoş keçsin.
Oğul-qız sahibi ol,
Aşılıb-daşsın sevincin.

– Eh, ay bacı, mənim də
Var idi bir sevgilim.
Həlak oldu davada
Heç bilmirəm, nə deyim.

– Nataşacan, bağışla,
Qəlbinə dəydim yəqin.
Görüm gözü kor olsun
Bu cür namərd düşmənin.

Müharibə qurtarar,
Bu gün-sabah, əlbəttə.
İşlərimiz yoluna,
Düşər yenə get-gedə.

Xəbər versən gələrəm
Toyuna, olsan harda.
– Bilirəm ki, gələrsən
Olsan hansı diyarda.

Çıxıb getdi gənc qızlar
Həsən yatan otaqdan.
Xəstəsə s-u, s-u dedi,
Gözünü açıb bu an.

Qaçıb gəldi Həsənin
Tibb bacısı yanına.
Bir qab da su gətirdi,
Bir az içirdi ona.

Qız sevinə-sevinə,
Nə yaxşı oldu, – dedi.
Nəhayət dilə gəlib,
İçməyə su istədi.

Gəldi gedən qızlar da
Həsən, Həsən deyərək.
Sevindilər, güldülər
Onlar körpə uşaq tək.

Qucaqlayıb Nataşa
Öpdü bərk-bərk Ninanı.
Dedi: – Allah həyata
Qaytardı bu oğlanı.

Yaxşı ki, böyük Tanrı
Duamızı eşitdi.
Bu igid Qafqazlını
Ölümdən xilas etdi.

Allahın əlindədir
Hər şey əziz bacıcan.
Odur yaşadan bizi,
Odur bizə verən can.

Varmı bu gənc oğlanın
Sevgilisi görəsən?
– Eh, nə deyim, ay bacı,
Bəlkə evlidir Həsən.

Qızı da var, oğlu da,
Ev-eşikdə gəzirlər.
Anasından sorurlar
Atasını hər səhər.

Dava qurtarsın tək,
Dayansın bu athaat.
Qayıtsınlar əsgərlər
Evlərinə salamat.

– Sən deyən kimi olsun,
Təki işlər, ay bacı!
Tezlik ilə sağalsın
Bu kişilər, ay bacı!

Tapılsın bizlərə də
Könül verən bir nəfər.
Deyək, gülək həmişə,
Nə qəm bilək, nə kədər.

Tibb bacısı Həsənin
Silib alın tərini,
Götürmədi bir müddət
Üzündən nəzərini.

Sonra hərarətini
Ölçüb yazdı dəftərə.
Bir ah çəkib dərindən,
Baxdı xəstə əsgərə.

Sağalacaq, – Söylədi,
Həyat vardı üzündə.
Necə də mat-mat baxır,
Dünya gülür gözündə.

Böyük hörmət hissilə
Baxacağam mən ona.
Tezlik ilə qoy gəlsin,
Bu Qafqazlı mərd cana.

Ömür boyu deyəsən,
Əlil qalacaq Həsən.
Qalib gəlməyimizi
Görəcək ancaq Həsən.

İki həkim yanaşdı
Xəstəyə elə bu an.
Birisi xəbər aldı
Əhvalını Ninadan:

Necədir danışırımı,
Deyə bilirmi bir söz?
– İçməyə su istədi
Həsən açan kimi göz.

Sevinərək kağıza
Nə isə yazdı həkim.
Qucaqlayıb qızları,
Bağrına basdı həkim.

Gözünüzdən qoymayın,
Xəstəni bir an, – dedi.
Əsgər yaralı ikən
İtirib çox qan, – dedi.

Mərdlik ilə vuruşmuş
Ön cəbhədə həmişə.
Çox salmış topu ilə
Almanları təşvişə.

Baxmayın ki, cavandır,
Ordeni, medalı var.
Bugünkü qəzetlərdə
Getmiş ondan yazılar.

Bu azəri balası
Üç təyyarə vurubdu.
Neçə tankın külünü
Göylərə sovurubdu.

Təltif də edəcəklər
Görünür bugün, sabah.
Kaş ki, sağalıb dursun,
Köməyi olsun Allah.

Tibb bacısı Nataşa
Cavab verdi bu zaman:
– Siz deyən kimi olsun
Təki yoldaş kapitan.

Necə lazımdır ona
Xidmət edəcəyik biz.
Xəstələrə baxmaqdır
Yalnız bizim işimiz.

Tez sağalıb dursunlar
Kaş bizim yaralılar.
Həsənə Nataşanın,
Mənim də hörmətim var.

Sevinərik ürəkdən
Qəhrəman adı alsa.
Toyuna da gələrək
Çağırsa, yada salsa.

Mənə elə gəlir ki, -
Həkim sözə başladı.
– Evlidir topçu Həsən,
Vardır iki övladı.

Mən bilən Qafqazlılar
Tez evlənən olurlar.
Çoxuşaqlı analar
Diyarıdır bu diyar.

Gözaltı baxıb Nina
Nataşanın üzünə,
Heyif evlidir əsgər, –
Dedi özü-özünə.

Bir neçə xəstəyə də
Baxıb getdi həkimlər.
Qızlar isə dinmədi,
Danışmadı bir qədər.

Bir az keçmiş aradan
Nataşa gəldi dilə:
– Bəlkə həkim kimisə
Səhv salır Həsən ilə.

Sən deyən olsun, bacı,
Belə də olur bəzən.
Biz isə xəstəni gəl,
Qoymayaq gözümüzdən.

Gedək baş çəkək indi,
Başqa yaralılara.
Hələ ki, yatır xəstə,
Gələrik bir az sonra.

* * *

Dilə gəldi radiolar,
Yazdı bütün qəzetlər,
Müharibə qurtardı,
Qalib gəldi sovetlər.

Daha toplar dinməyir,
Tankların gəlmir səsi.
Təyyarələr şığımır,
Dincəlir Yer kürəsi.

Həyətlərdən, evlərdən
Qalxmır ahlər, nalələr.
Yerlə-yeksan olmayır
Nə bir kənd, nə bir şəhər.

Meşələrin üstünü
Tüstü, duman almayır.
Atılan top, tufənglər
Qəlbə qorxu salmayır.

Gecə-gündüz göz yaşı
Tökmür analar daha.
Gəlinlər qara geymir,
Bilmir ahu-zar daha.

Atasız qalmayacaq
Mehriban, gül uşaqlar.
Atılacaq, düşəcək
Saçı sünbül uşaqlar.

Ay atalar, analar,
Aydın olsun gözünüz.
Ay bacılar, qardaşlar,
Daim gülsün üzünüz.

Müharibə qurtardı,
Qurtardı müharibə.
Son qoyuldu bu qanlı,
Bu qorxunc böyük hərbə.

Reystaqın üstündə
Görünür rus bayrağı.
Düşməni məğlub etdi
Sovetlər İttifaqı.

Rus əsgəri Berlində
Gəzir indi fırvan.
Ürəklərin sevinci
Aşib-daşır anbaan.

Qayıdır yavaş-yavaş
Əsgərlər evlərinə.
Şad xəbərlər yayılır
Dünyanın hər yerinə.

Hazırlaşır Moskva,
Qızıl Meydan parada.
Bu bayram yer üzünə
Salacaqdır səs-səda.

Bu bayramın şəninə
Dinəcəkdir qədəhlər.
Deyiləcək sağlıqlar
Gecə səhərə qədər.

Bu dərs azğın düşmənin
Çıxmayacaq yadından.
Tarixin yaddaşında
Qalacaq zaman-zaman.

Vətənin azadlığı
Yolunda can verənlər,
Mərdlik ilə vuruşub
Şücaət göstərənlər.

Yaşayacaq xalqların
Ürəyində həmişə.
Onların şan-şöhrəti
Düşəcək dilə-düşə.

Bu qələbə yolunda
Biz də çox can vermişik.
Koroğlu tək, Nəbi tək
Oğullar itirmişik.

Ay atalar, analar,
Bir də gözünüz aydın.
Sındı qolu, qanadı
Daha yağının, yadın.

Doqquz may günü,
45-ci il...
Bu gün bayramdır,
Adi gün deyil.

Salam, qələbə,
Zəfər bayramı!
Min-min obalar,
Ellər bayramı.

Beş ildir səni
Gözləmişik biz.
Hər addımını
İzləmişik biz.

Oğul deməkdən
Can verdi nənəm.
Yedi qəlbini
Hər gün qüssə, qəm.

Babam da öldü,
Bir gün acından.
Çörəyə olan
Ehtiyacından.

Çoxları öldü,
Görmədi səni.
Ancaq əlindən
Vermədi səni.

Böyük qələbə
Günüdür bu gün.
Vardır hər evdə
Şənlik, toy-düyün.

Qızıl Meydanda
Olacaq parad.
Deyib-güləcək
Hamı şən, azad.

Qonaqlar gəlib
Neçə ölkədən.
Neçə diyardan,
Neçə bölgədən.

Görməyib belə
Şənlik Moskva.
Xoşbəxtlikdən də
Xoş keçir hava.

Tərpənmək olmur
İnsan əlindən.
Qoca əlindən,
Cavan əlindən.

Gülür üz-gözü
Uşaqların da.
Mahnılar gəzir
Dodaqlarında.

Gəlin Həsənlə
Görüşək indi.
Görək əhvalı,
Halı necədi.

* * *

Xəstəxana... Berlinin
Yaxınında bir şəhər.
Qələbə bayramını
Bayram edir xəstələr.

Çalan kim, oynayan kim,
Başqa aləm var burda.
Rəqs oynayır Nataşa
Nina ilə ortada.

Qarmonun dillərini
Səsləndirir bir əsgər.
Şən mahnılar oxuyur,
Əsgər ilə bir nəfər.

Buradadır Həsən də,
Gülür üzü qəlbi tək.
Üst-başına qızların
Hərdən səpir gül-çiçək.

Oturubdu yerində,
Oynaya bilmir ancaq.
Bəzən düşür yadına
Doğma yurd, doğma ocaq.

Bəzən də düşünür ki,
Daha qurtardı dava.
Faşistlər məğlub oldu,
Qalib gəldi Moskva.

Xalqlar azad yaşayar,
Ölüm-itim az olar.
Ürəklərin dərd-səri
Gündən-günə azalar.

Ayağımın birini
İtirsem də davada,
Baş əymədim yaxşı ki,
Nə yağıya, nə yada.

İndi gülər, qəlbi şən,
Qayıdaram vətənə.
Uşaqlarım qaçaraq
Gələr yanıma yenə.

Qucaqlaram anamı,
Mehriban sevgilimi.
Görərəm göz açdığım
Oylağımı, elimi.

Gül-çiçəkli dağların
Çıxmasam da başına,
Saz çalıb sığınaram
Torpağına, daşına.

Birdən-birə ayıldı
Həsən şirin xəyaldan.
Ələ aldı sazını
Elə bu vaxt, bu zaman.

Dedi: – Bu bayramda mən
Kaş Berlində olaydım.
Alıb telli sazımı,
Hər yere səs salaydım.

Ələsgərdən, Dilqəmdən
Oxuyaydım mahnılar.
Çalaydım, çağırıydım,
Ölənə tək o ki var.

O, sazını köklədi,
Baxdı o yan, bu yana.
Əvvəl bir hava çaldı,
Qəlbi gəldi həycana.

Oynadı sevinc ilə
Nataşa da, Nina da.
Aşbaz Mariya xala,
Həkim Düsya ana da.

Sonra topçu qızlara
Göz gəzdirdi həvəslə.
Oxumağa başladı,
Bir qəlb açan xoş səsle:

“Könül verdim bir gözələ,
Eşqi ilə gəldim dilə,
Cavab verdi gülə-gülə,
Yeri oğlan, yeri dedi,
Dönüb baxma geri, – dedi.

Dedim: – Günüm qara olar,
Qəlbim başı yara olar,
Söylədi eh, mənə nə var,
Yeri oğlan, yeri, – dedi,
Dönüb baxma geri, – dedi.

Şairlərlə yoxdur aram,
Onlara yar olammaram,
Hər biriylə hələ varam,
Yeri oğlan, yeri, – dedi,
Dönüb baxma geri, – dedi.

Həsən, dərd-qəm çəkmə yenə,
Nə deyəsən beləsinə,
Nahaq mənə edir tənə,
Yeri oğlan, yeri, – dedi
Dönüb baxma geri, – dedi”

Həsən sazı qoydu yerə
Mahnısını qurtaran tək.
Əl çaldılar dönə-dönə
Qızlar ona verdi çiçək.

Gün batanda başa çatdı
Bu şənlənmək, bu çal-çağır.
Alıb qoltuq ağacını,
O, tərpendi ağır-ağır.

İstədi ki, xoş havada
Asta-asta gəzsin bir az.
Çarında bir ağır duydu,
Addımını atar-atmaz.

Yarası göz tutmamışdı,
Qanlı idi xeyli hələ.
Düzəlirdi eloğlumun
Hal-əhvalı gələ-gələ.

Bir də gördü bir nəfərlə
Həkim gəlir ona sarı.
Nəsə deyib-danışır o,
Tez-tez qaçır dodaqları.

Həkim dedi: – Sergey İliç,
Budur həməən o, qəhrəman.
Tanış olun yoldaş müxbir,
Onun ilə lap yaxından.

Sergey İliç başdan-başa
Süzüb cavan yaralını,
Salamlaşdı onun ilə,
Sonra sordu əhvalını.

Təkbaşına yeri yirsən,
Daha yavaş-yavaş, – dedi.
Bu gün fəxri ad veriblər,
Sənə Həsən qardaş, – dedi.

Qəhrəmanlıq göstərmisən
Topun ilə cəbhədə sən.
Bir gündə üç təyyarəni,
Neçə tankı məhv etmisən.

Sıxıram mən əllərini
Bunun üçün qızıl əsgər.
Bu gün çıxan qəzetlərdə
Səndən vardır xoş xəbərlər.

Əl aparıb sumkasına
Çıxartdı bir neçə qəzet.
Götür dedi oxuyarsan,
Saxla qalsın, səndə igid.

Fəxr edəcək ellərimiz
Sizin kimi igidlərlə.
Gəlmişəm ki, mən də yazım
Səndən böyük bir məqalə.

Bir yer tapıb oturdular,
Söhbət üçün onlar həməni.
Qürur hissi keçirirdi
Ürəyində topçu Həsən.

Ağır yara alan vaxtdan
Xeyli müddət gəlib keçdi.
Tamam-kamal sağalmaqqün
O, Yaltada yatır indi.

Alıb qoltuq ağacını
Əsgər çölə çıxır hər gün.
Daha rahat gəzə bilir,
Bağ-baxçada özü üçün.

Hərdən gedir xeyallara,
Öz evini yad eləyir.
Anasını xatırlayır,
Ürəyini şad eyləyir.

Görür arvad əvvəlkindən
Daha gümrəh, daha şəndir.
Sevgilisi xəmir yayır,
Tüstülənir yanan təndir.

Oynayırlar bir tərəfdə,
Kərim ilə Səbinə də.
Samavarda çay qaynadır
Qonşu qızı Əminə də.

Təbrik edir anasını
Qohum-qardaş gəlib bir-bir.
Bircə balan, əziz oğlun
Sağ-salamat gəlsin dəyir.

Fəxr edəcək ellərimiz
Belə cəsur qəhrəmanla.
Qoçoğlanlı, mərd, mübariz,
Aslan qəlbli bir insanla.

Ürək açan xoş xəyallar,
Şirinsiniz ah, nə qədər.
Sizin ilə yada düşür
Neçə-neçə xatirələr.

Sizin ilə mən də andım
İlk şeirimi yazan günü.
Sonra alıb oxuyaraq
Sevinc hissi duyan günü.

Şairlərin məclisinə
O vaxt gedib-gələrdim mən.
Şeir yazmaq sirlərini
Öyrənərdim Müzəffərdən*!

---

* Müzəffər- Müzəffər Piriyeu Kirovabad – Gəncə Yazarlar filialının
sədri

Gəlin indi qəhrəmanı
Biz qoymayaq Yaltada tək.
Gedək Kırım torpağına,
Əhvalından xəbər bilək.

Kiçik bir otaq,
Dəniz görünür.
Gün çıxır hər yan
Nura bürünür.

Həsən saz çalıb,
Oxuyur asta.
El-obasını
Gətirir yada.

Yurdumuza gəldi bahar,
Dava çatdı başa, ana!
Daha düşmən oldu tarmar,
Dəydi oxu daşa, ana.

Al sazını Həsən rahat,
Dost sevinsin, ağlasın yad,
Nəfəs alır dünya azad,
Son qoyuldu qışa, ana.

Keçdim oddan, alovlardan
Xilas oldum necə dardan.
Ölümə mən, vermədim can,
İndi xoşbəxt yaşa, ana.

Qoçoğlansız gülməz üzüm,
Nursüz qalar iki gözüm,
Dinməz heç vaxt sazım, sözüm,
Qəlbim gəlməz coşa, ana.

Oğlum, qızım, gül üzlü yar,
Çəkməyin siz qüssə, qubar.
Bir gün Həsən gəlib çıxar,
Dönüb uçan quşa, ana!

Qəhrəmanın otağına
İki nəfər gəldi bu an.
Salamlaşıb görüşdülər
Onun ilə çox mehriban.

Biri dedi: – Necə şirin,
Gözəl səsin vardır sənin.
Ürəkləri oxşayırsan,
Oxuyaraq həzin-həzin.

Qapınızın qabağında
Durub qulaq asdıq sizə.
Hazırlaşın sabah tezdən
Gedirsiniz evinizə.

Bu gözəl qız, Qalya xanım,
Yol yoldaşın olacaqdır.
Qoçoqlana çatanadək
Qayğınıza qalacaqdır.

Zəng olubdur rəhbərliyə,
Qarşırlar sizi orda.
Di yaxşı yol, sağ-salamat,
Özünüzə baxın yolda.

Yavaş-yavaş durdu Həsən,
Yola salsın gələnləri.
Qapıya tək gedib sonra
Sevinc ilə döndü geri.

Daha evə qayıdıram,
Ah, nə yaxşı sabah, – dedi.
El-obamı görəcəyəm,
Köməyim ol Allah, – dedi.

Balalarım yüyürəcək
Göyərçin tək qabağıma.
Yəqin baxıb ah, çəkəcək
Yazıq anam ayağıma.

Sevgilimin göz yaşları
Üst-başını isladaraq,
Bir tərəfdən sevinəcək,
Sağ qaldığım üçün ancaq.

Qızıl ulduz almağımdan
Yəqin xalqın xəbəri var.
Məni güllə, çiçək ilə
Qarşılayar Qoçoğlanlar.

Qayıdıram el-obama,
A dağlar yol verin mənə.
Bizim güllü baxçalardan
Bir dəstə gül dərin mənə.

Sevinc ilə, fərəh ilə
Sazı ələ aldı Həsən.
Böyük eşqlə, məhəbbətlə
Ətrafa səs saldı, Həsən.

Bir qış günü yaralandım,
Özümü mən ölmüş sandım.
Oddan çıxıb, odda yandım,
Uzaq, qərib bir mahalda,
Bir qız sevdim qospitalda.

Uzun qara saçı vardı,
Əlində bint, qayçı vardı,
O, yaramı sarıyardı,
Uzaq, qərib bir mahalda,
Bir qız sevdim qospitalda.

Zillənəndə mənə sarı,
Onun odlu baxışları,
Rəva görməz ölüm Tanrı,
Uzaq, qərib bir mahalda,
Bir qız sevdim qospitalda.

Ax, Nataşa, can Nataşa
Görüm səni yüz il yaşa,
Salma məni dağa, daşa,
Uzaq, qərib bir mahalda,
Bir qız sevdim qospitalda.

Qəm eyləmə topçu Həsən,
Bir gün onu taparsan sən,
Daha gülüb, sevinərsən,
Uzaq, qərib bir mahalda,
Bir qız sevdim qospitalda.

Sevincindən igid topçu,
Yatmadı heç sübhə qədər.
Axı evə gedirdi o,
Dörd il sonra üzügülər.

* * *

Viran qalmış kənd yerindən,
Şəhərlərdən keçə-keçə,
Qatar gedir şərqə sarı,
Səs salaraq gündüz-gecə.

Daha düşmür onların da
Başına top, bomba, mərmə.
Sərnişinlər rahat gedir,
Rahat gəlir dərdsiz kimi.

Düzdür hələ insanların
Qurumayıb göz yaşları.
Kimi ata itiribdi,
Kimi qardaş, kimi yarı.

İnsan var ki, ana üçün
Bacı üçün həsrət çəkir.
İnsan da var işləyərək,
Səhər-axşam zəhmət çəkir.

Bir isti yar qucağına,
Məhəttəldir bu dünyada,
Yox onları nə gətirən,
Nə də ki, bir salan yada.

Bu davanın xalqa vuran
Yaraların yoxdur sayı.
Ürəklərdən getməyəcək,
İllər ilə ah-harayı.

Mən də dayı, neçə qohum
İtirmişəm bu davada.
Ürəyim al-qana dönür,
Hər düşəndə onlar yada.

* * *

Bir günorta Qoçoğlanda
Qatar durdu fit verərək.
Əvvəl yerə Qalya düşdü,
Həsənə o, etdi kömək.

Duz-çörəklə, gül-çiçəklə,
Qarşıladı xalq Həsəni.
Bir tərəfdə oxuyurdu,
Avaz ilə bir müğənni.

Pəhləvanlar xalı üstə
Həvəs ilə güləşirdi.
İki cavan bir-birini
Yıxmaq üçün əlləşirdi.

Aşıqlar da oxuyurdu,
“Yaşa, yaşa Azərbaycan”!
Xalqımızın mərd oğludur,
Qoçoğlanlı bu qəhrəman.

Anasını qucaqlayıb,
Öpdü bərk-bərk topçu əvvəl.
Sonra onun saçlarına,
Bircəyinə apardı əl.

Gördü ana qocalıbdı,
Bükülübdü beli həm də.
Ağrı hissi, kədər hissi
Duydu bu an ürəyində.

Bir az sonra məhəbbətlə
Öpdü həyat yoldaşını.
Uşaqları öpə-öpə,
Axıtdı göz yaşlarını.

İlkin rayon rəhbərliyi
Qəhrəmanı təbrik etdi.
Səninlə fəxr edəcəyik,
Biz həmişə, hər an dedi.

Səni doğan ananın mən
Qarşısında baş əyirəm.
Belə cəsur, mərd oğulla
Yüz il yaşa söyləyirəm.

Sonra söhbət eylədi o,
Cəbhədəki işlərindən.
Neçə tankı, təyyarəni
Məhv etdiyi hünərindən.

Komsomolun katibi də
İftixarla gəldi dilə,
Fəxr eyləyir gənclərimiz
Dedi topçu Həsən ilə.

İsrafil tək, Bəxtiyar tək,
Çox əzizdir o da bizə.
Həzi kimi, Gəray kimi
Fərəh verir qəlbimizə.

Qoy xalqımız nail olsun
Daha böyük uğurlara.
Eşq olsun qoy min bir kərə
Həsən kimi cəsurlara.

Çıxış etdi bir əsgər də
Hərərətlə, məhəbbətlə.
Çəkdi onun soyadını
Böyük hörmət, izzət ilə.

Bir də belə müharibə
Görməsin qoy, cahan, – dedi.
Daha azad nəfəs alsın
Yer üzündə insan, – dedi.

Qəhrəmanın özünə də
Ən axırda söz verdilər.
Dedi: – sağ ol, söyləyirəm,
Hamınıza birər-birər.

Öz yurduma xidmət etmək,
Olub yalnız işim mənim.
Düşmənlərə topum ilə
Kəsilmişəm hər vaxt qənim.

Neçə dəfə ölüm ilə
Mən üz-üzə dayanmışam.
Üç-dörd dəfə yaralanıb,
Öz qanıma bulanmışam.

Gördüyünüz kimi, lakin
Verməmişəm ölümə can.
Qəlbimə güc-qüvvət vermiş,
Bu doğma yurd, doğma məkan.

Nə olsun ki, əllərimdən
Mərmə alıb ayağımı.
Lakin axır günə kimi,
Qorumuşam torpağımı.

Qucaqlayıb hamınızı,
Öz bağrıma basıram mən.
Vətənim nə əmr eləsə,
Hər əmrinə hazıram mən.

***Almaniya, Münhen şəhəri
2006-2012-ci il***

MÜƏLLİFDƏN

Nələr çəkib davada
Allah bilir insanlar.
Keçib şirin canından,
Çox qocalar, cavanlar.

Analar, qız-gəlinlər,
Uşaqlar gedib bada
Göz yaşları axıtmış,
Çoxları bu davada.

Yer ilə yeksan olub
Min, min kəndlər, şəhərlər.
İnsanların başına
Nələr gəlməmiş, nələr.

Davada əlil olmuş
İnsanlara baxanda.
Məşəqqətli o günlər,
O vaxtlar düşür yada.

Uşaqılıq illərimi
Hərdən anıram mən də.
Ərköylük edərdim,
Bəzən yeri gələndə.

Adicə bir şey üstə
Anamı incidərdim.
Məni tutmaq istərkən
Dərhal qaçıb gedərdim.

Peşmançılıq çəkirəm
İndi o anlar üçün.
Ömürdən-gündən gəlib
Keçən zamanlar üçün.

Əsgər topçu Həsəni
Mən qələmə alanda
Ondan ayrı olmadım,
Bir dəqiqə, bir an da.

Sazaq qılınc tək kəsib,
Xəstələnib yatanda,
Palçıqda, gölməçədə
Zorla addım atanda.

Ya da qarda, yağışda
Ağır yara alanda,
Rütubətli torpaqda
Yıxılaraq qalanda,

Mən də qəhrəmanımla
Bərkə, boşa düşmüşəm.
Bəzən kədər yemişəm,
Bəzən isə qüسسə, qəm.

Moskvadan başladı
Onun cəbhə həyatı.
Oxudu topçu oldu,
Dillərə düşdü adı.

Kurskidə, Oryolda
Keçdi qorxunc yollardan.
Kırım torpaqlarında
Vuruşdu o, bir zaman.

Qanlı, qadalı olmuş
Onun döyüş yolları.
Lakin atəş açmaqçün
Yorulmadı qolları.

Neçə yol, neçə dəfə
Yara alsa da Həsən,
Sağalib qayıtmışdı
Hissəsinə yenidən.

Deyirdi darıxmışdım
Sizin üçün, a dostlar.
Bir də ceyran topumçün
Çox çəkirdim intizar.

Allah saxlasın bizi
Davanın sonunadək.
Gedib, çıxmaq Berlinə,
Biz də sevinək, gülək.

Əsgərlərin içində
Ürək dostları vardı.
Onlar üçün arabir
Saz çalib oxuyardı.

Oturanda, duranda
Sazla nəfəs alardı.
Əsil sənətkar kimi
Çağırardı, çalardı.

Berlinə gedən yolda
Ağır yara alanda,
Onunla sazını da
Yola salmışlar onda.

Tez-tez bu telli sazı
İndi də çalır Həsən.
Şirin-şirin oxuyur,
Xəyala dalır Həsən.

Qaçırlar qabağına
Uşaqlar onu görcək.
Atılırlar, düşürlər,
Dayı gəldi deyərək.

Kimi dayıcan bizə
Nağıl danış deyirdi.
Kimi də bizim üçün
Çal, oxu söyləyirdi.

Bəzən isə davadan
O söz-söhbət salardı.
Alıb telli sazını
Həvəs ilə çalardı.

Hamı topçu Həsənə
Sağ ol, sağ ol deyərdi.
Gedib bağdan-bağçadan,
Gül-çiçək gətirərdi.

Gənc dostlar da gələrdi
Qəhrəmanın yanına.
Bütün ellər, obalar
Hörmət edərdi ona.

Bax, mehriban oxucum
Həsən belə Həsəndi.
O, hamının yoldaşı,
Hamının dostu idi.

Berlinə gedən yolu
Düşünəndə, ananda.
Alekseylə Sergeyi
Tez-tez salardı yada.

Deyirdi: Onları da
Ölüm aldı əlimdən.
Səmimi dostlar idi
İndi dostsuz qaldım mən.

Olmaz cəbhə dostunun
Əsil qədir-qiyməti.
Ürəklərdə yaşayar,
Hər zaman məhəbbəti.

Düzü, sağ qalmağıma
İnanmıram özüm də.
Onlar isə ucalır
Qəhrəman tək gözümdə.

Ah, Berlinə gedən yol,
Sən nə qanlı yol oldun.
Qıydın şirin canına
Neçə qızın, oğulun.

Neçə-neçə ananın
Gününü etdin qara.
Gəlinləri dul qoydun,
Qəlbinə vurdun yara.

Yetim qaldı uşaqlar,
Boy atdılar atasız.
Ötüşmədi günləri,
Nə dərdsiz, nə xatasız.

Mənim də xalam belə
Böyütdü övladları.
Ağlı-qaralı keçdi
Onların həyatları.

Tanımirəm, bilmirəm
Elə bir ev, ailə.
Üz-üzə gəlməsin o,
Davanın zərbəsiylə.

Bir də deyim qoy bunu
Xatirimdən çıxmamış,
Sonra gətirib yada,
Ürəyimi sıxmamış.

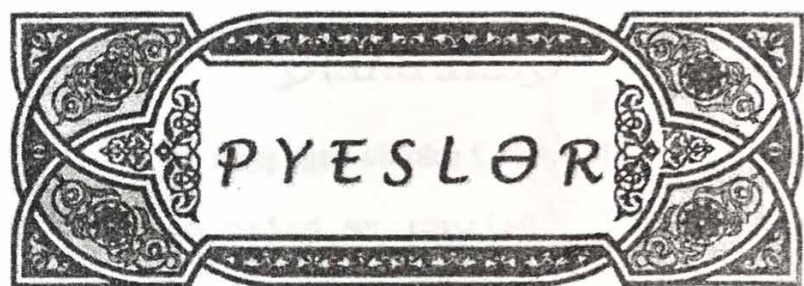
Hərbdən çaldım sazımı,
Bu kitabda mən yalnız.
Həsənin bu günündən,
Danışmadım aramsız.

Ömür vəfa edərsə,
Söhbət açaram onda,
Qəhrəmanın bu günkü,
Sabahkı günü haqda.

Təvazökar adamdır
Hamı bilir Həsənim.
Zaman-zaman qalacaq
Ürəyimdə o mənim.

Vətəni, elini
Canı kimi sevənlər,
Yaşar xalqın qəlbində
Ömrün sonuna qədər.

Münhen – 2012

QIZIL BALIQ

Bir pərdə 2 şəkildə nağıl pyes

**(A.S.Puşkinin "Balıqçı və balıq nağılı"nın
motivləri əsasında)**

İştirak edirlər:

1. Qoca	6. Əyan
balıqçı	7. Boyar
2. Qarı	8. Cəllad
3. Kəndli	9. Qızıl balıqçı
4. Çoban	səsi
5. Nökər	

BİRİNCİ PƏRDƏ

Pərdə açılarkən səhnənin sol tərəfində dəniz, sağ tərəfində isə çox da böyük olmayan torpaq qazma görünür. İşıq dəniz üzərinə düşür. Qoca balıqçı toru dənizdən çıxardır.

Qoca balıqçı – Elə bil ki, quruyub
Bu boyda mavi dəniz.
Bir balıq yox toruma
Düşsün. İşə baxın siz.
Dənizotu düşübdür,
Bu dəfə də payıma.
Allah özü yetişsin
İmdadıma, hayıma.

(Toru silkələyib dənizotlarını yerə tökür).

Əliboş getsəm evə
Yenə əvvəlki kimi,
Bilirəm arvad mənim
Tökəcəkdir zəhləmi.
Toru atım dənizə,
Yaxşısı budur yenə,
Bəlkə üçüncü dəfə
Bəxtim yar oldu mənə.

(Toru dənizə atır. Tütün kisəsini çıxardıb papiros bükür).

Bu dəniz olmasaydı,
Bilmirəm nə edərdim.
Yəqin qoca vaxtımda
Tamam əldən gedərdim.
Təmiz havadır məni
Belə gümrah saxlayan.
Bir-birini qovlayan,
Dalğalara bağlayan.

(Ayağa durub atdığı tora baxır).

Aha, aha tərənir
Torum bu səfər deyən.

(Toru çəkir, içində bir balıq görür).

Bu ki, qızıl balıqdır,
Ələ gəlmir hər deyən.
Amma nə yaxşı oldu,
Qızardıb yeyər arvad.
Məni tərif eyləyib
Çox sağ ol, deyər arvad.

(Əl atıb balığı tordan çıxartmaq istəyir).

Qızıl balığın səsi – Sözlərimə qulaq as,
Yaxşı-yaxşı, ay qoca!
Başın çinarlar kimi
Daima olsun uca.
Qıyma ömrüm puç olsun,
Burax məni suya sən.
Əvəzində verərəm,
Məndən hər nə istəsən.

(Qoca balıqçı qorxa-qorxa əlini balıqdan çəkir)

Qoca balıqçı (Ətrafa) – Aman allah, yaşımda
Görməmişəm belə iş.
Balıq da insan kimi,
Danışarmış, dinərmiş.

(Balığa)

Deyirsən ki, buraxım
Suya yenidən səni?

Keçirmişəm əlimə
Güc-bəlayla mən səni.
Düşmür bircə balıq da
İki gündür toruma.

Qızıl balığın səsi – Fikir, xəyal eyləyib
Çox da özünü yorma.
Dilə məndən, ay qoca,
Nə istəsə ürəyin.
Çağır çıxım dənizdən,
Nə vaxt olsam gərəyin.
Nə qədər istəyirsən
Mal-dövlət verim sənə.
İstəyirsən yüz cürə
Qulluq göstərim sənə.
Rəhmə gəlsin ürəyin,
Məhv etmə nahaq məni.
Bircə yaxşılıq edib,
Dənizə burax məni.

Qoca balıqçı – Bəsdir, allah eşqinə
Çox da xahiş eyləmə.
Gəl balaca bir işi,
Böyük bir iş eyləmə.

Qızıl balığın səsi – Deməli göy dənizə
Buraxırsan məni sən?
Al bu qızıl üzüyü
Barmağına taxginən.

(Qızıl üzüyü balıqdan alıb barmağına taxır).

Nə vaxt gərəyin olsam
Dəniz sahilinə gəl.

Suya batır üzüyü
Hazır olum əlbəəl.
Yetirərəm yerinə
Nə arzun var, kamın var.
Səni bu qoca vaxtı
Eyləyəərəm bəxtiyar.

Qoca balıqçı – Yaxşı, buraxdım səni,
Get yaşa özün üçün.
(Balığı dənizə buraxır).
Bu necə möcüzədir,
Başıma gəldi bu gün.

Qızıl balığın səsi – Nə geniş qəlbin vardır,
Sağ ol səni, ay qoca.
Qəm, qüssə görməyəsen,
Bütün ömrün boyunca.

(Qoca balıqçı şeylərini yır-yığış edir).

Qoca balıqçı – Kənddə bu hadisəni
Açıb söyləsəm kimə,
Çətin inanan olar
Mənim gördüklərimə.

(Qoca yavaş-yavaş səhnədən çıxır. Işıq sağ tərəfə torpaq qazmanın üstünə düşür. Qarı həyətdə iş görür).

Qarı – Əlidlolu gəlsəydi
Balıq ovundan kişi,
Hələ axşam düşməmiş
Bişirərdim bişmişi.
Balıq qızartması da,
Pis olmazdı axşama.

(Qoca balıqçı şaşqın halda gəlib qarının yanından keçir).

- Qarı –**   Görən buna nə olub,
Məhəl qoymur adama.
Ayaq saxla, ay qoca,
Nə üz verib de sənə?
Üzüqara gəlmisən,
Yoxsa yanıma yenə?
- Qoca balıqçı –**   Quruyub sanki dəniz,
Baxtım yatıb, ay arvad!
Daha əvvəlki kimi,
Üzümə gülmür həyat.
Balıqsız qalmamışdım,
Bu vaxtadək belə mən.
- Qarı –**   Əlin gətirən günü
Görməmişəm hələ mən.
De yaxşı, bekar durma
Toyuqlara dən gətir.
Sonra da odun doğra,
Bağ-bağçaya fikir ver.
Hə, yadımdan çıxmışdı,
Yama sınıq cəhrəni.
Gətir qonşu Dusyadan
Bizim köhnə dəhrəni.
Su ilə doldur bütün
Bağdakı çəlləkləri.
İtə də yal düzəlt ver,
Bir sümükdür, bir dəri.
İşlə günün xoş keçsin,
Oturma elə-belə.
Filanı filan eylə,
O zadı da zad eylə.

Mən də çörək yeyim tez,
İşə salım cəhrəmi.
Nə gözünü döyürsən,
Qurd görmüş qoyun kimi?

Qoca balıqçı – Eh, ay arvad, ay arvad,
Sən canın məni yorma.
Bu gün bir qızıl balıq
Düşmüş idi toruma.

Qarı (Təəccüblə) – Qızıl balıq?..

Qoca balıqçı – Hə də, hə!
Lap xalis qızıl balıq.

Qarı – Kişi, müfəssəl danış,
Özü də bir az açıq.

Qoca balıqçı – Toru atdım dənizə,
Əvvəl tamam lil gəldi.
Atdım ikinci dəfə,
Yosun gəldi, gil gəldi.
Ya allah, deyib atdım
Toru sulara yenə.
Çəkəndə gördüm baxır
Bir qızıl balıq mənə.
Birdən ağız açıb o.
Danışdı insan kimi
Məndən imdad istədi,
Üzümə baxan kimi.
Nə istəsən verərəm,
Dənizə burax, dedi.
Qulluğunda hazıram,
Çağırısan nə vaxt, – dedi.

Yazığım gəldi onu
Buraxdım göy dənizə.
Get üz dedim özünçün,
Savabın bəsdir bizə.

Qarı –

Sən də inandın ona,
Buraxdın elə-belə?

(Qoca balıqçı başı ilə təsdiq edir).

Aman allah, dünyada
Avamlar varmış hələ.
Necə yeni buraxdım,
Mən balığı əlimdən?
Bilsən necə asardım,
Sən qocanı dilindən?

(Az pauza)

Ay kütbeyin, ağılsız
Bu nə işdir görmüsən?
Qızıl pullu balığı
Əllərindən vermisən.

(Yaxınlaşıb qocanın başına qapaz vurur).

Gətirsəydin tavada
Qızardardım cızhacız.
Dada–tama gələrdi
Bir bizim də ağzımız.

Qoca balıqçı –

Əsirdi yarpaq kimi
Qorxudan əl-ayağım.
Susuz bir bulaq kimi
Qurumuşdu dodağım.

Hələ indiyə kimi
Gəlməmişəm özümə.

Qarı – Qorxağın birisənmiş,
Get, görünmə gözümə.

Qoca balıqçı – Yaxşı, mən getdim.

Qarı (*Nəsə fikirləşir*) – Dayan!..

Qoca balıqçı – Məndən nə istəyirsən?..

Qarı – İnsan kimi dil açdı,
Qızıl balıq deyirsən?

Qoca balıqçı (*Xaç çəkir*) – İnan böyük allaha,
Danışdı insan kimi.
Gözlərimdən yox oldu
Dənizə atan kimi.
Eh, bir balıq nədir ki,
Qoy yaşasın özüçün.
Daha mən getdim, arvad,
İşlərim çoxdur bu gün.

Qarı – Getmə dayan, ay kişi,
İşlər qalsın sabaha.
Qızıl balıqdan danış,
Sən mənimçün bir daha.

Qoca balıqçı – Danışdım da, danışdım
Etmə işimdən məni.

(*Qoca getmək istəyir*)

Qarı – Dayan, dayan deyirəm,
Çox cinlətmə sən məni.
Necə də buraxmısan
Əllərindən fürsəti.
Bu cür qızıl balığın
Olmaz idi qiyməti.
Bu saat get dənizə,
Dayanma qaça-qaça,
Çağır qızıl balığı
Sulardan çıxsın, qoca.
Əvvəl-əvvəl baş endir,
Sonra salam ver, dayan.
Bir təzə təknə istə
Bizə qızıl balıqdan.
Bilirsənki, sınıqdır
Təknəmiz neçə vaxtdır.

Qoca balıqçı – Hələ işə yarıyar,
Çox pis deyil, babatdır.

Qarı – Çərənləmə, di get, get
Vaxtında qayıt geri.

(Qoca çıxır).

Otuz üç il gör kimlə
Keçirmişəm günləri.
Cavanlıqda quş kimi
Qaçardı ora-bura.
Həm əkərdi, biçərdi,
Gedərdi desəm hara.
Bir dəfə də boğmuşdu
Bir yekəpər ayını.

Ancaq ayı onun da
Vermiş idi payını.
Düz iki il sərəsər
Vanyam düşdü yatağa.
Neçə dava-dərmanla
Sonra durdu ayağa.
O zamandan, o vaxtdan
Meyl saldı dənizə.
Bir tor tapdı özüçün
Eh, nə isə, nə isə...
Görək hansı xəbərle
Geri dönəcək indi.
(*Ah çəkir*).

Təknəsiz qayıdacaq,
Bilirəm, ər mənimdir.

(Işıq sol tərəfə – dəniz üzərinə düşür. Qoca balıqçı gəlir).

Qoca balıqçı –

Gəlib çatdım dənizə,
Qəlbim əsir qorxudan.
İndi qızıl balığı
Necə çağırım sudan.
Bəlkə deyim arvada:
Ha hayladım çıxmadı.
Durub-durub gözlədim,
Harayladım çıxmadı.

(Fikirləşir).

Yox, bu da mümkün deyil,
Yenə göndərər məni.
Qoy çağırım, üzməsin
Bu qəm, bu kədər məni.

(Üzünü dənizə tutur).

Gəlmişəm görüm səni,
Ay balıq, qızıl balıq!
Zəhmət çəkib sulardan,
Bir balaca üzə çıx.

(Dəniz çalxalanır, qızıl balıq üzə çıxır).

Qızıl balığın səsi – Eşidirəm, ay qoca,
Nə sözün, söhbətin var?

(Qoca balıqçı qızıl balığın önündə baş əyir).

Qoca balıqçı (ətrafa) – Sənə dərin hörmətim,
Sonsuz məhəbbətim var.
Məni söyüb-buladı,
Xeyli danladı qarım...
İnan ki, qalmayıbdır,
Daha səbri-qərarım.
Təknəmiz çox köhnəlib,
Sınıq-salxaqdır deyir.
Katyam səndən, ay balıq,
Təzə təknə istəyir.
Rəhm et, allah eşqinə,
Qəlbi şad dönüm geri.

Qızıl balığın səsi – Nə istəsən göz üstə,
Burax qəmi, kədəri.
Gülə-gülə dön evə,
Haqq olar kömək sənə.
Düzələr sizin üçün
Bər-bəzəkli bir təknə.

*(Qızıl balıq gözdən itir. Işıq yenidən sağ tərəfə düşür.
Qoca balıqçı gəlir. Qapıda təknəni görür.)*

Qoca balıqçı – Təknəyə bax, təknəyə,
Necə yaraşıqlıdır.
Naxışları gün kimi
Nurludur, işıqlıdır.
Sağ olsun qızıl balıq,
Sevindirdi qəlbimi.

(Bir az irəli gəlir).

Görəsən xoşbəxt varmı,
Dünyada mənim kimi?
Haradasan, ay arvad,
Yubanma tez gəl bəri!

(Qarı gəlir).

Qarı – Hə, Vanyacan, danış bir
Necə qayıtdın geri!

Qoca balıqçı – Demək, elə ki, çatdım
Mavi gözlü dənizə.
Çağırın tək balığı
O saat çıxdı üzə.
Dedim: – Şanlı hökmdar,
Əvvəl salamlar sənə.
Qarı göndərib məni,
Bir xahişim var sənə.

(Qarı onun sözünü kəsir).

Qarı – Kişi, mənim adımlı
Çəkməsəydin olmazdı?

Qoca balıqçı – Yaxşı, eşit, ay arvad,
Necə də səbrin azdı.
Hə, dedim ki, təknəmiz
Tamam yararsız olub.
Katyam da o zamandan,
Səbir-qərarlı olub.

Qarı – Yenə mənim adımlı,
Niyə çəkdi, ay kişi?
Görürsənmi Katyasız
Görəmmirsən bir işi.

Qoca balıqçı – Yaxşı-yaxşı qulaq as,
Kəsmə sözümü mənim.
Gördüm əsir qorxudan
Bir balaca bədənəm.
Özümə gələn kimi,
Fikrimi açıb dedim.
Qızıl balıqdan sənə
Təzə təknə istədim.

(Az pauza)

Bər-bəzəkli bir təknə
Odur durur qapıda.
Təknə deyil, elə bil
Bənzər alova, oda.

*(Qoca balıqçı gedib təknəni gətirir. Qarı təknəni onun
əlindən alıb tamaşa edir).*

Qarı – Bəh, bəh! Maşallah olsun,
Gör nə gözəl təknədir.
Yəqin ona tay olmaz,
Dünyada bir dənədir.
Bundan sonra xəmiri
Yoğuraram bu qabda.
Əvvəlki tək çəkmərəm
Əziyyət də, əzab da.
Dadlı, şirin çörəklər
Bişirərəm hər dəfə.

(Qarı təknəni bir tərəfə qoyur).

Qoca balıqçı – Gözün aydın, ay arvad,
Keyfə baxarıq, keyfə.
Toyda-bayramda hələ,
Bişirərsən kökə də.
Həsəd çəkən tapılar
Kənddə bizə bəlkə də.

(Musiqi səslənir. Qarı rəqs edə-edə oxuyur).

Qarı – Belə təknəyə görə
Sağ ol səni, ay kişi!
Görüm üzü həmişə
Ağ ol səni, ay kişi!

Qurtardın dardan məni,
Borandan, qardan məni.
Hər ahu-zardan məni,
Sağ ol səni, ay kişi!
Həyat gülüb üzümə,
İşıq gəlib gözümə,
Mat qalmışam özümə,
Sağ ol səni, ay kişi!

(Ah çəkir, fikirləşə-fikirləşə gəzir. Sonra qoca balıqçıya yaxınlaşır).

Qarı – Başa düşə bilmirəm,
Anlaya bilmirəm mən,
Niyə balıqdan təkcə
Bir təknə istəmişən?
Durma tez ol, düş yola
Çağır sulardan onu.
Bir işıqlı ev istə
Olsun eni, uzununu.
Yoxsa torpaq qazmada
Çürüdü canım mənim.
Dondu qarda, boranda
Bədəndə qanım mənim.

Qoca balıqçı *(Oturur).* – İstəyirsən özün get,
Mən heç yerə getmərəm.
Çağırıb göy sulardan
Balığı incitmərəm.

Qarı – Öz xeyrini, şərini
Birdəfəlik qan, kişi!
Yatmışansa vaxt ikən
Cəhd eylə oyan, kişi!
Dur ayağa, dur görüm
Çox batma dərdə, qəmə.
Cürətli ol bir qədər
Gəl heç qorxub eləmə.

(Onun qolundan tutub qapıya sarı gətirir).

Di yaxşı yol, tez qayıt
Uğur olsun yoluna.

Əvvəlki tək baş endir,
Salamlar söylə ona.

Qoca balıqçı

(Qapıdan çıxarkən) –

Aman allah, tamahın
Gücünə bax qarıda!
İşimizi qoymasa,
Yaxşı olar yarıda.

(İşıq sönüb yanır. Yenə həmin yerdir. Ancaq torpaq qazmanın yerində kərpicdən tikilmiş yaraşıqlı bir bina görünür. Qarı gəlir).

Qarı –

Canım qurtardı
Torpaq qazmadan.
Sağ olsun balıq
Görüm hər zaman.
Mətbəxi gözəl,
Eyvanı gözəl.
Sanki bir canlı
Heykəldir, heykəl.
Belə evi var
Hansı yoxsulun?
Həm yaraşıqlı,
Həm nurlu olsun!
Ancaq heyf ki,
Kəndlidir adım.
Gərək zadəgan –
Varlı olaydım.

(Həyətdə gəzə-gəzə fikirləşir).

Bəlkə göndərim
Yenə qocanı?

(Qoca balıqçı gəlir).

Qoca balıqçı –   Kimin var belə
                            Güllü eyvanı?
                            De, razısanmı
                            Məndən, ay qarı?

Qarı

(Onun üstünə gələrək) – Sənin ağlını
                            Aparıb tanrı.
                            Axmaq, kütbeyin,
                            Ay maymaq insan,
                            Bir ev nədir ki,
                            Aldın balıqdan?
                            Durma, get yenə
                            Mavi dənizə.
                            Çağır balığı
                            Qoy çıxsın üzə.
                            Söylə zadəgan
                            Olmaq istərəm.
                            Xanım adını
                            Almaq istərəm.
                            Acığım gəlir,
                            Yoxsul kəndlidən.
                            Haqqın bilməyən,
                            O qul kəndlidən.

Qoca balıqçı –   Səni dilim-dilim
                            Olasan dilim.
                            Belə olacaq,
                            Hardan bileydim.

(Ətrafa).

Hay-küy salacaq
Getməsəm əgər.
Yaxşısı odur,
Gedim birtəhər.

(Qarıya)

Sonuncu dəfə
Olsun bu getmək.
Deyirəm daha
Yaxamdan əl çək.

Qarı –

Yaxşı, ay kişi,
Çox ağ eyləmə.
Tutub bir sözü
Bayraq eyləmə.
İstə balıqdan
Dediklərimi.
Azalt qüssəmi,
Qəm, kəderimi.
Bəlkə dünyada
Biz də gün görək.
Qoca yaşında
Toy-düyün görək.
Oddur, alovdur
Xalqın ərleri.
Çöldə qarşılar
Doğan səhəri.

Qoca balıqçı –

Uzaq olsaydı,
Tamahdan insan,
Ziyan çəkməzdi
Yəqin heç zaman.

PƏRDƏ

BİRİNCİ ŞƏKİL

Zəngin bir zadəgan malikanəsi. Zövqlə bəzədilmiş bir otaq. Qarı gəlir.

Qarı –

Ha! Ha! Ha! İndi
Mülkədaram mən.
Necə xoşbəxtəm,
Bəxtiyaram mən.
Hey aşib-daşır
Varım, dövlətim.
Var kənd içində
Böyük hörmətim.
Yanır üzüklər
Barmaqlarımda.
Qızıl sırğalar
Qulaqlarımda.
Xalis mərcandır
Boyunbağılarım.
Qəlbə ruh verir
Ağ otlaqlarım.
Kim olar mənə
Bərabər indi?
Həyat üzümə
Gülümsər indi.

(Şən bir musiqi səslənir. Qarı rəqs edə-edə oxuyur).

Səhər-səhər gəzib bağda,
Dərdim gülü, çiçəyi mən.
Verdim gümüş saçlarıma,
Hər bəri mən, bəzəyi mən.

Nökərlərdir solum, sağım,
Bar gətirib bağça-bağım.
Heyf keçib cavan çağım,
Ağartmışam birçəyi mən.

Qızıl balıq düşdü tora,
Çatdım böyük dövlət, vara.
Varlı hara, yoxsul hara?
Asan tapdım çörəyi mən.

(Nökər gəlir).

Nökər – Hörmətli xanım,
Sözüm var deyə, –
Bir kəndli gəlib,
Sizi görməyə.

Qarı – Kəndli? Nə kəndli?
Gəlibdir hardan?

Nökər – Qonşu kənddəndir,
Gözlər bayaqdan.

Qarı – Burax qoy gəlsin,
Bəlkə sözü var.

(Nökər çıxır, kəndli daxil olur).

Kəndli – Katya xanıma
Olsun salamlar!
Artsın günbəgün
Görüm ülfəti.

Qarı – Qısa et, qoca.

Kəndli – Acdır külfətim
Bir az arpa ver,
Bir az da buğda.
Allah köməyin
Olsun dünyada.
Geri qaytarma
Məni kor-peşman.
Bu yaxşılığın
Çıxmaz yadımdan.

Qarı – Ödəmisənmi,
Köhnə bordları?

(Kəndli başı ilə yox işarəsi verir).

Həya-abır et,
Onda gəl bəri.
Hənsi üz ilə
Bura gəlmisən?

Kəndli – Şükürlər olsun,
Çox yüksəlmisən.
Yadımdadırmı,
Uşaqlığımız?
Moruq dalınca
Gedən çağımız?

Qarı – Yada salma gəl
Ötən günləri.
Düşüb ömürdən
İtən günləri.

Qazdan ayıqdım,
Quşdan da zirək.

(Kəndli bir az ürəklənib irəli gəlir).

Kəndli – Qovardım səni
Bir kəpənək tək.
Eh, o zamanlar
Şən çağlar idi.

Qarı – Anam məni də
Qulaqlar idi.

Kəndli – Çıxmamış olsun,
Yadından gərək.
Bir dəfə anan
Kötəkləyərək,
Donuz damına
Salmışdı səni.
Min fikir, xəyal
Almışdı səni.
Bilmirəm gəlib
Çıxdımsa hardan,
Xilas eylədim
Səni bu dardan.

Qarı – Möhkəm yaddaşın
Var imiş, qoca.
Yadında qalıb,
Hər şey yaxşıca.

(Ah çəkir).

Çalış tezliklə
Qaytar borcları,
Sonra gələrsən.

Kəndli – Rəhm et, sən tanrı,
Qıyma külfətim
Çörəksiz qala.
Qarı – Get dedim, get, get!

(Nökəri çağırır).

Sal bunu yola.

Kəndli
(Qapıdan çıxarkən) – Arvad çıxartdı
Məni yolumdan.
Yoxsa yanına
Gəlməzdim inan.
Axı sən hara,
Var-dövlət hara?
Qarnı toxlarda
Mərhəmət hara.

(Nökər gəlir).

Nökər – Xanım, donbagöz
İvan gəlibdir.
Çağırduğunuz
Çoban gəlibdir.

Qarı – Burax içəri
Gəlsin iblisi.
Çoxmu ziyana
Salacaq bizi?

(Nökər çıxır. Çoban daxil olub baş əyir).

Çoban deyilsən,
Öküzsən, öküz.
İki saatdır
Gözləyirəm düz.
Harda qalmısan
İndiyə kimi?

Çoban –

Düzəldim yola
Qul deyən kimi.

Qarı –

Yaxşı, de görüm
Nə cürətlə sən,
Yatıb qoyunu
Qurda vermişən?

Çoban –

Xanım, yenicə
Düşmüşdü axşam.
Birdən göy üzü
Tutuldu tamam.
Duman, çən aldı
Dərəni, düzü.
Vallah seçmirdi
Orda göz gözü.
Gəlib canavar
Bilmirəm hardan,
Alıb qoyunu
Çıxdı aradan.

Qarı –

İtlər, bəs itlər,
O quduz itlər?
Onlar da bir şey
Hiss etmədilər?

- Çoban –** Burakla, Durak
Yatmışdı, xanım!
- Qarı –** Yenə kəlləmə
Sıçradı qanım!
Neçin yatmışdı
Azğın köpəklər?
- Çoban –** Deyərdim sizə
Bilsəydim əgər.
- Qarı –** Yəqin özün də
Erkən yatmışan.
İsti, yumuşaq
Yerdən yatmışan.
Çoban olan kəs
Yatmasın gərək.
Şirin yuxuya
Batmasın gərək.
İndi yüz çubuq
Vurarlar sənə.
Onda bilərsən
Yatmaq nədir, nə.

(Əlini əlinə vurur, nökrə daxil olur).

Deyin yüz çubuq
Vursunlar buna.
Bəlkə dərs oldu,
Yerdə qalana.

Çoban *(Qarının ayaqlarına yığılaraq).* –

Rəhm edin mənə,
Amandır, xanım!

Onsuz da ömrüm
Xəzandır, xanım!
Bir az xəstəyəm
Axır zamanlar.
Didir qəlbimi
Ahlər, amanlar.
And olsun əziz,
Böyük allaha!
Bir də gecələr
Yatmaram daha.

Qarı –

Azmı bir qoyun
Sənin gözündə?
Hələ deməyə
Vardır sözün də?
Dedim vurulsun
Yüz çubuq gərək.
Çətindir məni
Yola gətirmək.

(Çoban və nöker çıxır, qoca balıqçı gəlir).

Qoca balıqçı –

Salam dövlətli,
Varlı xanıma!
Şanlı-şövkətli,
Karlı xanıma.
Söylə gəldimi
Qəlbin yerinə?

Qarı –

Gəl çox da qoca,
Getmə dərinə.
At tövləsində
De nə var, nə yox?

Onlar Vanyamı
İncitmir ki çox?

Qoca balıqçı –

Mərhəmətindən
Razıyam, qarı.
Mehtər sevməsə
Olmaz atları.
Hər gün bəslərəm,
O, köhlənləri.
Qarı –
Uzaqda durma,
Bir az gəl bəri.

(Qoca balıqçı bir qədər irəli gəlir).

Qoca balıqçı –

Bir də, nə keçir
Qəlbindən yenə?
Yoxsa yaxınlıq
Verməzsən mənə.

Qarı –

Get-gedə məni
Düşürsən başa.
Yaşa, ay qoca,
Səni min yaşa!

(Fikirləşə-fikirləşə otaqda var-gəl edir).

Qarı –

Bilirsən indi
Dəyişib aləm.
Kübar həyatdan
Daha bezmişəm.
Dayanma burda,
Dur get dənizə,
Çağır balığı,
Qoy çıxsın üzə
De ki, kübarlıq,
İstəmirəm mən.

İndi çar olmaq,
Keçir fikrimdən.

Qoca balıqçı –

Ha! Ha! Çara bax,
Hökümdara bax!
Bu ağıl ilə
Olmaz çar olmaq.
Zəkalı olsun
Hökmdar gərək.
Kimə lazımdır
Barsız bir tənək...
Rəhmətlik atan
İvan Nikitin,
Çörək tapmırdı,
Doyunca yesin.
Bəxtin gətirib
Kübar olmusan.
Uğur atına
Suvar olmusan.
Nə qədər desən
Var-dövlətin var.
Naşükür olma,
Yaşa bəxtiyar.
Ha! Ha! Balıqçı
Arvadı Katya,
Padşah olmasa
Dağılar dünya.

Qarı –

Ağırlıq edir
Başın bədənə?
İndi yüz çubuq
Vurdu ram sənə.

Öz xoşun ilə
Gedirsən söylə,
Ya aparsınlar,
Səni zor ilə?

Qoca balıqçı –   Onsuz da zordur,
Dünyanın işi.

Qarı –   Çox baş aparma,
Yazıqsan, kişi.
Gəl nahaq yerə
Höcət eyləmə.
Dediklərimə
Heyrət eləmə.
Artıqdır məndən
Çarların nəyi?

Qoca balıqçı –   Pişmiş toyuğun
Gələr gülməyi,
Yaxşı, ay arvad,
Hədyan danışma.
Barı ar eylə,
Utan, danışma.

Qarı –   Başqa bir adam
Olsaydın əgər,
İki gözüne
Çəkərdim millər.
Hayıf ki mənim
Ərimdən, ərim.

Qoca balıqçı –   Kaş ki, sınaıdı,
Bu cod əllərim.
Qızıl balığı
Tutduğum yerdə.

Qarı (*Qəzəblə*) –

Cavab qaytarsan
Sən mənə bir də,
Bil ki, cəzasız
Qalmayacaqsan.
İndisə dur get,
Dənizə burdan.

(*Qarı çıxır*).

Qoca balıqçı –

Hardasan, harda
Ay qızıl balıq?!
Qalmışam darda,
Ay qızıl balıq?!
Dediklərinə,
Kaş baxmayaydım.
Səni dənizə
Buraxmayaydım.
İndi mən özüm
Tora düşmüşəm.
Gəlib bilmədən
Gora düşmüşəm.
Beş çürük qozu
Bölə bilməyən,
Yerli-yerində
Gülə bilməyən,
Hökmdar olmaq,
Çar olmaq istər.
Ölkələr alıb,
Ucalmaq istər.

PƏRDƏ

İKİNCİ ŞƏKİL

Zəngin bir çar sarayı görünür. Hadisələr sarayın həyətin-dəki güllü-çiçəkli bağçada cərəyan edir. Çar, ona yaxın olan zadəgan və boyarlar yeyib-içirlər.

Boyar –

Yaşasın böyük
Hökmdarımız.
Daima xoşbəxt
Olsun çarımız.
Aya, Günəşə
Çatsın sorağı.
Hər vaxt önündə
Diz çöksün yağı.

Əyan –

Gülgün şərəbla
Dolsun qədəhlər.
Keyf, nəşə çəkək
Axşama qədər.

(Özü qədəhlərə şərab doldurur).

Adil, mehriban
Çarın şəninə.
Qaldırın vuraq
A dostlar yenə.

(Qədəhləri bir-birinə vurub yeyib-içirlər).

Çar (Qarı) –

Danışın görüm
Cəbhədə nə var.
Necə vuruşur
Bizim qoşunlar?

Boyar – Mərdlik göstərir
Əsgərlərimiz.
Qalib gələrik
Bu gün, sabah biz.
Götürən kimi
O tərəfləri
Sonra qoşunu
Çəkərik geri.
Təkgöz çarı da
Məğlub edərik.

Əyan – Böyük qoşunla
Qərbə gedərik.
Dörd, beş ölkənin
Olarsız çarı.
Artar xəznənin
Dövləti, varı.

Çar – Canım, dörd ölkə,
Beş ölkə nədir?
Ellər baş əysin
Önümdə bir-bir.

(Az pauza).

Olmasın deyə
Havayı yeyən,
Onda qoşunu
Buraxaram mən.

(Boyarlar və əyanlar təəccüblə bir-birinin üzünə baxırlar).

Boyar – Nə deyirsiniz,
Böyük hökmdar?!

Onda əl-ayaq
Açar yağılar.
Saxlamaq olmaz
Qabaqlarını
Geri alarlar
Torpaqlarını.

Əyan –

Buraxmaq olmaz,
Çarım qoşunu.
Ağır qurtarar
Bizimçün sonu.
Olsa nə qədər
Böyük ordumuz,
Daha qüdrətli
Olar yurdumuz.

Çar –

Bəsdir göstəriş
Verməyin çara.
Qoşun işinə
Baxarlıq sonra.

(Qoca balıqçı daxil olur. Böyük şaşqınlıqla hər tərəfi gözdən keçirir. Çara-qarıya yaxınlaşıb baş əyir).

Qoca balıqçı –

Mənim çar qarım,
İxtiyar qarım!
Əziz, mehriban,
Bəxtiyar qarım!
De, necə keçir,
Çarlıq günlərin?
Toylu-büsatlı,
Varlı günlərin?

Çar – Fu, kim buraxdı
Bunu içəri?
Tutun qolundan
Tullayın geri.
Yox, yox çağırın
Gəlsin cəlladı,
Qalxsın göylərə
Fəryadı, ahı.

(Boyarlardan biri cəlladı çağırır, cəllad gəlir).

Cəllad – Əmriniz nədir,
Sahibi-zaman?
İşsiz durmaqdan
Bezmişəm yaman.

Çar
(Qocanı göstərərək). – Apar kaftarın
Sən vur boynunu.
Bir də gözlərim
Görməsin onu.

(Cəllad qocanı itələyə-itələyə qapıdan çıxartmaq istərkən)

Çar – Yox, yox əl saxla
Səbr etlə, cəllad!
Burax qoy getsin
Yaşasın azad.

(Ətrafa).

Gün gələr yenə
Çatar karıma.
Yetirər məni
Arzularıma.

(Qoca balıqçı, nöker, əyan və boyarlar gedirlər).

Çar – Bir şey deyilmiş
Padşah olmaq da.
Əmlər verib
Gəzmək otaqda.
Lazımdır mənə
Ancaq və ancaq,
Bundan da böyük
Rütbəyə çatmaq.
Göndərim nöker
Tapsın qocanı.

(Nökəri çağırır).

Nökər (Gəlir) – Eşidirəm mən,
Sizi, ay xanım!

Çar – Axtar tap bizim
Qoca mehtəri.
Yapış qolundan
Tez gətir bəri.

Nökər – Baş üstə, xanım,
Taparam indi.

(Çıxır).

Çar – Qoca kaftarla
Mən varam indi.
Necə olur ki,
Bir qızıl balıq
Mavi dənizdə
Eyləsin şahlıq?

Dörd, beş ölkəyə
Mənsə çar olum!
Elə quruca
Hökmdar olum?!
Yox, yox mən buna
Dözə bilmərəm.

(Nökər qoca balıqçını gətirir).

Nökər –   Qaçıb gedirdi,
                                    Qibleyi-ələm.
                                    Tutub zor ilə
                                    Gətirdim bura.

(Nökər gedir).

Çar –   Hara qaçırsan,
                                    Ay kaftar, hara?
                                    Dayanma, tez ol,
                                    Dur get dənizə.
                                    Çağır balığı
                                    Qoy çıxsın üzə.
                                    De ki, çarlıqdan
                                    Gəlməyir xoşum.
                                    Dənizlər şahı
                                    Olmaqdır arzum.
                                    Dərya içində
                                    Qəsrin qurulsun.
                                    Qızıl balıq da
                                    Nökərim olsun!

Qoca balıqçı *(Qorxaraq)* –

Necə? Nə dedin?
Danışma, dayan!

Əl çək biryolluq
Belə arzudan.
Balıqlar şahı
Qul olmaz sənə.

Çar –

Dedim, bir daha
Deyirəm yenə:
Tez düzəl yola,
Dayanma bir an.
Dediklərimi
İstə balıqdan.
Öz xoşun ilə
Getməsən əgər,
Zorla aparar
Səni nökrələr.

Qoca balıqçı –

Tök ətəyindən
Ay arvad, daşı.
Amandır çıxma
Balığa qarşı.
Təknə istədin
O təknə verdi.
Ev arzuladın,
O, sənə verdi.
Təməh qəlbinə
Yol tapan gündən,
Zadəgan olmaq
Keçdi könlündən.
Kübarlıqdan da
Bezdin, usandın.
Sonra çar olmaq
Eşqilə yandın.

Yaxşı, çarlıq da
Verildi sənə.
Gözün doymadı,
Doymadı yenə.
İndi də axmaq
Fikrə düşmüşən.
Balıq baş əyməz
Önündə bil sən.
Otur yerində
Padşahlıq eylə.

Çar –

Bəhsə girirsən
Hökmdar ilə.
Bəlkə çağırım
Gəlsin cəlladı?
Bir an içində
Sönsün həyatın.

Qoca balıqçı –

Səni dilim-dilim
Olasan dilim.
Belə olacaq,
Hardan bileydim.
İndi nə üzlə
Gedim dənizə?
Eşidən, bilən
Nə deyər bizə?
İşə düşmədim,
Durduğum yerdə.

Çar –

Qoca şahlar da,
Sərkərdələr də,
Dad, aman çəkir
Mənim əlimdən.

Qoca balıqçı –

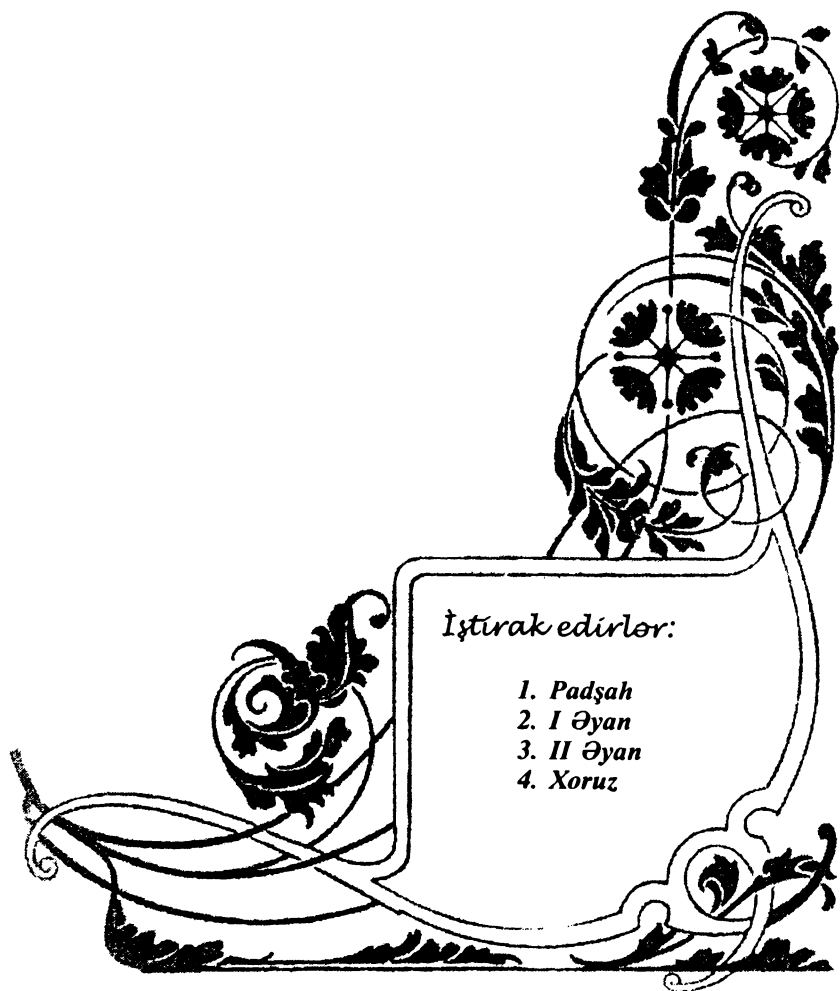
Xəbərim vardır
Hər əməlindən.
Əlacım nədir,
Gedirəm, çarım!
Dediklərini
Edirəm, çarım!
(Qapıdan çıxmaq istərkən)
İnsan dünyada
Olsa tamahsız,
Keçər günləri
Amansız, ahsız.
Buraxsan onu
Qəlbinə yaxın.
Dağılar evin,
Sönər çırağın.

(Işıq sönüb-yanır. Pərdə açılarkən uzaqlarda dəniz, ön planda çox da böyük olmayan torpaq qazma görünür. Qarı qazmanın önündə, qabağında köhnə təknə oturmuşdur. Qoca balıqçı pəjmürdə halda gəlir, gah qarıya, gah da təknəyə baxır).

PƏRDƏ

PADŞAH VƏ XORUZ

(Azərbaycan xalq nağılı əsasında)

İştirak edirlər:

- 1. Padşah*
- 2. I Əyan*
- 3. II Əyan*
- 4. Xoruz*

Səhnə iki yerə bölünüb. Solda yaşıllıqdı. Xoruz gəlib eşələnir. Sağda padşahın divanxanasının panoramması görünür. Padşah öz adamları ilə danışib gülür. Işıq xoruzun üstünə düşür.

Xoruz: Quqqulu-qu, quqqulu-qu,
Pipiyi qan Xoruzam.
Tükləri ipək kimi,
Gözü mərcan Xoruzam.
Eşələyib torpağı,
Bir şahı tapmışam mən.
Bir kimsə ala bilməz
Onu mənim əlimdən.
Qaraca pulum mənim,
Balaca pulum mənim.
Qoy bir öpüm üzündən,
Alaca pulum mənim.

(Sevinə-sevinə pulu atıb tutur. Işıq padşahın üstünə düşür).

Padşah: Sən bunun sevincinə,
Sən bunun oynuna bax
Sən bu Mərcan xoruzun
Bir qarış boyuna bax.
Bir qaraca pul üçün
Gör nə şadlıq eyləyir,
Gedin, alın pulunu,
Görək sonra neyləyir?

(Padşahın adamları gedirlər. Işıq Xoruz olan tərəfə düşür. Padşahın adamları gəlib Xoruzu qovub tuturlar. Pulu ondan alıb, gətirib padşaha verirlər.)

Xoruz: Quqqulu-qu, quqqulu-qu,
Pipiyi qan Xoruzam.
Tükləri ipək kimi,
Gözü mərcan Xoruzam.
Ay camaat, padşahın
Demə gözü ac imiş.
Mənim yerdən tapdığım
Bir pula möhtac imiş.

(İşiq yenə padşahın üstünə düşür.)

Padşah: Bir bunun böyük-böyük
Danışdığı sözə bax.
Göstərərəm mən sənə
Nədir hədyan danışmaq.
Bu saat yaxalayıb,
Çəkin ona bir-iki.
Pulunu da qaytarın
Səsini kəssin təki.

(Adamlar Xoruzu tutub döyürlər. Sonra da pulunu qaytarıb verirlər. Xoruz pulunu alıb, atılıb-düşür.)

Xoruz: Quqqulu-qu, quqqulu-qu,
Pipiyi qan Xoruzam.
Tükləri ipək kimi,
Gözü mərcan Xoruzam.
Sən demə qorxaq imiş,
Bu boyda böyük padşah.
Pulumu qaytardılar,
Kəyf damağım oldu çağ.
Belə kasıb hökmdar
Görməmişəm bir yanda
Böyükmüş hökmün, ay pul,
Bilməmişəm cahanda.

Padşah: Tutun kəsin başını,
Salın isti qazana.
Bir-bir yolun tükünü,
Divan tutun siz ona.

(az pauza)

Başa bəla gətirər,
İş açar belə Xoruz.
Tez olun, tutun onu,
Gəlməsin dilə Xoruz.

(Padşahın adamları çatıb Xoruzu tutmaq istəyirlər. Xoruz qaçır, onlar qaçır, yorulub hərə bir tərəfdə oturur).

I Əyan – Yorma bizi, ay Xoruz,
Tök ətəkdən daşını.
Onsuz da tutub sənin
Kəsəcəyəm başını.
İnadkar Xoruz əti,
Dadlı olur deyirlər.

II Əyan – Yaxın gəl tutum səni,
Yorma bizi bu qədər.

(Bıçaq çıxardır).

Bu bıçaqla üzəcəm
Dibindən boğazını.
Eşidən olmayacaq
Bir daha avazını.

Xoruz – Quqqulu-qu, quqqulu,
Tutsun məni bacaran.

*(Xoruz qanad çalıb hasara qonur. Padşahın adamları
hərə bir tərəfdən qaçıb onu tutmaq istəyir).*

I Əyan – Lovğalanma tutaram,
Tutaram indi dayan.
Birdəfəlik adını
Çıxardarsan yadından.

*(Əyanlar Xoruzun dalınca bir xeyli qaçırlar. Sonra tutub
onu gətirirlər).*

II Əyan – Ay quqqulu, quqqulu
Necədir halın sənin?
İndi batar qanına
Hüsnü camalın sənin.

*(Xoruzun başını kəsib onu qaynar qazanın içinə atırlar.
O, qazanın içində banlamağa başlayır).*

Xoruz – Quqqulu, quqqulu
Nə isti hamam imiş.
Kəmfürsət padşahınız
Zülümkar adam imiş.

*(Xoruzu qazanın içindən çıxardıb tüklərini yolurlar. Sonra
bişirib plovun üstünə qoyurlar).*

Xoruz – Quqqulu – qu, quqqulu,
Ağca təpə üstəyəm.
Şənlənirəm özümçün,
Nə dərd bilirəm, nə qəm.

(Plovu padşahın qabağına gətirib qoyurlar).

Padşah – Lap boğaza yığmışdın
Bu gün məni, ay Xoruz.
İştah ilə yeyərəm
İndi səni, ay Xoruz.

(Padşah qollarını çırmalayıb plovu yeməyə başlayır. Plov qurtaranda Xoruz padşahın qarnında banlamağa başlayır).

Xoruz – Quqqulu – qu, quqqulu,
Qaranlıq yerdəyəm mən.
Bu dəqiqə gəlirəm,
Yayınmayın gözümdən.

(Birdən Padşahın qarnı şişir və partlayır. Xoruz ordan çıxır).

Xoruz – Quqqulu-qu, quqqulu
Pipiyi qan Xoruzam.
Tükləri ipək kimi,
Gözü mərcan Xoruzam.
Nə yaxşı ki, Padşahın
Şişman qarnı yırtıldı.
Bu acgözün əlindən
Mənim canım qurtuldu.
Bircə şahı pulumla
Gəzərəm azad indi.
Daha da gözəlləşər
Gözümdə həyat indi.

(Şən bir musiqi çalınır. Xoruz oynaya-oynaya səhnədən çıxır).

PƏRDƏ

TÜLKÜ, TÜLKÜ, TÜN BƏKİ

2 hissəli pyes

(Xalq nağılı əsasında)

İştirak edirlər:

1. Ovçu	5. Qurd
2. Tülkü	6. Donuz
3. Ayı	7. İlan
4. aqqal	8. Tısbağa

Çöllük bir yer. Səhnənin ortasında dərin bir quyu. Quyunun dibində quyruğa oxşar bir parça ağ daş. Tülkü arxasına baxa-baxa təngnəfəs halda gəlib səhnədən keçir. Sir-sifətdən yorğun və ac görünür. Ovçu gəlir.

Ovçu –

Güdmüşəm bütün günü,
Şələquyruq Tülkünü.
Fitnə işlədib yaman
Yenə çıxdı aradan.
Onun əlindən kənddə,
Toyuq qalmadı hində.
Ələ keçsəydi bircə,
Sevinərdim gör necə.
Gedib axtarım yenə,
Bəlkə rast gəldi mənə.

(Ovçu gedir. Tülkü gəlir).

Tülkü –

Ovçuya gəldim kələk,
Çıxdım aradan şir tək.
İndi ha gəzsin məni,
Qoy tutub kəssin məni.
Ha! Ha! Ha! Ovçu qardaş,
Yavaş, bir azca yavaş
Görmürsən deyiləm mən,
Sən gəzən tülkülərdən.

(Az pauza)

Dərə keçdim, dağ aşdım
Çox gəzdim, çox dolaşdım.
Bir şey keçmədi ələ,
Aşırım iştah ilə.
Qoy oturum bir qədər
Dincəlim.

(Oturmaq istəyərkən gözləri quyuya sataşır. Yerindən durub quyunun başına gəlir. Boynunu uzadıb içəri baxır. Quyruğa oxşayan daşı görür).

Belə işlər...
Quyuda quyruğa bax,
Gör necə də ağdır, ağ.

(Ağzının suyu axır).

İndi yeyib duraram,
Bığlarımı buraram.

(Şən bir hava çalınır, Tülkü oynayır).

Gətirib baxtım mənim,
Qızılmış taxtım mənim.

(Tülkü quyuya tullanır).

Tülkü – Uf, əzildi baş-gözüm,
Qana bulaşdı üzüm.
Qırıldı əl-ayağım,
Söndü ömür çırağım.

(Ayağa durub üst-başını düzəldir. Axsaya-axsaya quyruğa yaxınlaşır).

İndi quyruğu yeyim,
Sakit olsun ürəyim.

(Yaxınlaşıb quyruğu götürmək istəyir).

Ax, bu quyruq deyilmiş,
Bir parça ağ daş imiş.

(Kədərənir).

Birdən-birə sevindim,
Nahaq yerə sevindim.
Yenə qarnım ac qaldı,
Dərdim-sərim çoxaldı.
Bu zəhrimar quyudan
Çıxa bilsəydim, inan
Olmazdı ölüm mənə,
Azad gəzərdim yenə.

(Quyudan çıxmağa cəhd göstərir).

Burda qal oğlu qalam.

(Qyunun bir küncündən İlan və Tısbağa ona sarı gəlirlər. Tülkünün üzündə təbəssüm görünür).

İlan –	Tülkü babaya salam!
Tısbağa –	Salam Tülkü babaya! Xoş gəlib bu obaya.
Tülkü –	Salam köhnə dostlara, Siz hara, bura hara?
İlan –	Biz də tora düşmüşük, Gəlib gora düşmüşük. Tamah bizə güc gəlib, İşlərimiz düzəlib. Çıxammırıq kənara Tap bizimçün bir çara.
Tülkü –	Vay, başıma kül olsun.

(Başına qapaz vurur).

Göz yaşlarım sel olsun
Bir tikə quyruq üçün.
Nə günə qaldım görün.
Tamah aldatdı məni,
Nə günə atdı məni.

(Özünü bir qədər ələ alır).

Ah–ufun yeri deyil.

(Quyunun başından səs gəlir).

Kimsə gəlir elə bil
Gəlin küncdə gizlənək,
Bu gələn kimdir görək.

(Hər üçü gizlənilir. Çaqqal gəlir. Daşı quyruq bilib özünü quyuya atır).

Çaqqal –

Əzilsə də baş-gözüm,
Gərək ağrıya dözüm.
Çünki quyruğu bu dəm
İştahla yeyəcəyəm.

(Tülkü, ilan və Tısbağa gizləndikləri yerdən çıxırlar).

Tülkü –

Ha! Ha! Ay Çaqqal lələ,
Xoş gördük səni belə.

Çaqqal –

(Onları görüb qışqırır).
Geri çəkilin görüm,
Burdan əkilin görüm.
Quyruq mənimdir, mənim.

Tülkü –

Sənindir? Olsun sənin.
Acıqlanma, ay axmaq,
O ki, quyruq deyil, bax.
Bir parça daşdır, inan
Yamanca aldanmısan.
İndi acından burda,
Gedəcəyik biz bada.
Ah, tamah, nə güclüsən,
Dırnağı ülgüclüsən.

(Çaqqal dodağını büzüb ağlayır).

Axmaq-axmaq ağlama,
Ürəyimi dağlama.

(Quyunun başından səs gəlir).

Aha, yenə gələn var,
Gəlin gizlənək, dostlar.

(Hamı gizlənir. Qurd gəlir. Quyudakı daşı quyruq hesab eyləyib özünü içəri atır).

Qurd –

Qırıldı qol-qabırğam,
Şükür allaha sağam.
Qoy quyruğu aşırım,
Sonra buradan çıxım.
Doğrusu xeyli vaxtdır,
Bığlarım yağa batmır.

(Yaxınlaşıb quyruğu götürmək istəyir, donub yerində qalır).

Quyruq deyil, daşdı bu.
Gör nə oyun açdı bu
Bu istidə başıma,
Zəhər qatdı aşıma.
Yenə qarnım ac qaldı,
Yeməyə möhtac qaldı.

(Acıqlı-acıqlı o tərəfə, bu tərəfə göz gəzdirir. Günlərin birində bir-birinə qısılmış Tülkünü, Çaqqalı, Tısağanı və İlani görür. Bərkdən bağırır).

Qurd –

Aha, hiss edirəm, hiss
Quyruğu siz yemisiz.
Sizə göstərrəm indi,
Məni aldatmaq nədi.

(Onların üstünə hücum etmək istəyir. Tülkü özünü qabağa verir).

Tülkü –

Ay Qurd qağa, Qurd qağa,
Hirsini soyut, qağa.
Burda quyruq yeyən yox,
Burda qarnı doyan yox.
Daşdı, quyruq deyil, o.
Bizi aldadıb bil, o.
Ah! Tamah, tamah, tamah
Sən yamanca şeysən, ah.

(Qyunun başında yenə də səs eşidilir. Heyvanlar qaçıb gizləniirlər. Donuz gəlir. Quyudakı daşı quyruq zənn edləyib özünü içəri atır).

Donuz –

Ah, ah əzildim tamam,
Yamanca dəydim, balam.
Az qaldı ağlım çaşa,
Qarın bəlaymış başa.

(Güc ilə ayağa durub özünü düzəldir).

Quyuğa bax, quyuğa
Az qalır yağı axa.
Yeyib özümə gəlim,
Bir az yatıb dincəlim.

(Quyudakılar gizləndiyi yerdən çıxıb Donuza baxıb gülüşürlər).

Ay qardaşlar, deyin siz
Burada nə gəzirsiz?

Tülkü –

Soruşma, Donuz qardaş,
Bizi aldadıb bu daş.
Onu quyruq sanmışıq.

Çaqqal

Hamımız aldanmışıq.

Qurd –

(Donuza) Deyirəm axı neçin,
Sən yuxuma girmişdin.
Nə pismiş üzün sənin,
Tökülsün gözün sənin.
Gəlib düşdüm quyuya,
Quyruq yeyəcəm guya.

(Yaxınlaşıb ona bir qapaz vurur).

Görüm ki, başın batsın,
Qəmli keçsin həyatın.

Tülkü –

Dalaşmağı saxlayın,
Bir balaca toxtayın.
Tez düşməyin təşvişə,
Bizi salmayın işə.

(Quyunun başından səs gəlir).

Deyən gələn var yenə,
Qısılin bir-birinə.
Qoy görək hansı axmaq,
Bizə qonaq olacaq.

(Ayı donquldana-donquldana gəlir. Quyunun başına çatıb içəri boylanır. Quyuğu görür. Özünü tez-tələsik quyuya atır).

Ayı –

Yaxşı ki, yumşağam mən,
Yoxsa gedərdim əldən.
Daha çıxmazdı səsim,
Kəsilərdi nəfəsim.
Ay quyuq, gözüüm quyuq,
Söhbətim, sözüm quyuq.
İndi səni yeyərəm.
Nə dadlısan deyərəm.

(Ayı tüklərini qabardıb acıqlı-acıqlı hər tərəfə göz gəzdirir. Quyuadakılar görüb dal ayaqları üstə qalxır. Gözlərini bərdəldib qışqırır).

Bəri verin bir görüm,
Quyuğu tez otürüm.
Qoymaram siz yeyəsiz,
Arxasından dəyəsiz.

(Tülkü qorxa-qorxa irəli çıxır).

Tülkü – Acıqlanma gəl belə,
Bu qədər, Ayı lələ.
Quyruq hardadır burda,
Ağzımız gəlsin dada.
O gördüyün daşdır, daş
Düşməyəydi bura kaş.
Yaxşı aldatdı bizi,
Bitirdi işimizi.
Bu quyudan qurtarmaq,
Heç cür mümkün deyil, bax.

(Ayı Tülkünün sözünə gülür).

Ayı – Ey, ey xamlama məni,
Durub boğaram səni.
Necə yəni quyudan
Çıxmaq olmaz?

(Hücum edib Tülkünün üstünə gedir. Tülkü qorxub geri çəkilir).

Tülkü – Ayıcan,
Qiymətli başın haqqı,
Hırlənməyin nahaqdı.
Hamı bilir şahımız,
Dostumuz, pənahımız,
İki gözümüz sənsən,
Şirin sözümüz sənsən.
Sənə sataşan olsa,
O saat batar yasa.
Bir həqiqət var ancaq,
Qorxuram deyim.

Ayı – Axmaq,
De, çəkinmə, qorxma, de.
Heç bir şeyə baxma, de.

Tülkü – Yaxşı, ay Ayı lələ,
Razıyam sənin ilə.
Bu meydan, bu da şeytan
Buyur çıx bacarırsan.

*(Ayı bir neçə dəfə sıçrayıb quyudan çıxmağa cəhd edir.
Lakin bacarmır. Kor-peşiman var-gəl etməyə başlayır).*

Ayı – Əcəb qaldıq quyuda,
İçməyə yox suyu da.

(Tülküyə)

Əlac qalıbdır sənə,
Bir şey fikirləşsənə.
Belə işlərdə yaqin,
Səriştən vardır sənin.

Qurd – Düzdür, Tülkü düşünsün,
Bir yol tapsın bizimçün.
Qurtara bildik bəlkə
Keçib getdi təhlükə.

Donuz – Elə iş də ondadır,

Qurd – Sən qarışma gendə dur.

Tülkü – Hamımız fikirləşək,
Bir-bir götür-qoy edək.
Bəlkə tutdu işimiz,
Çıxış yolu tapdıq biz.

İlan – (Tülküyə) Məndə hanı elə baş,
Bir şey düşünüm, qardaş.

Tısbağa – Sənin tayınam mən də,
Çəkilib duraq gəndə.

Çaqqal – Tülkü baba düz deyir,
Gəlin fikirləşək bir.

(İlandan və Tısbağadan başqa heyvanların hamısı fikirləşməyə başlayırlar. Lakin bir şey tapa bilmirlər).

Tülkü – (Ətrafa) Çox götür-qoy etlədim,
Bir şey tapa bilmədim.
Quyu dərinidir yaman,
Heç kim qurtarmaz burdan.
İşlətməsəm bir kələk,
Burda məhv olam gərək.

(Heyvanlara)

Başıma cəm olunuz,
Bir az möhkəm olunuz.
Ayı batmasın qəmə,
Qurd tutmasın titrəmə.
Donuz qüsse etməsin,
Çaqqal fikrə getməsin.
Nə Tısbağa, nə İlan
Keçirməsin həyəcan.
Onsuz da olan olub,
Su gəlib arxa dolub.
Hamımız ac qalmışıq,
Solmuşuq, saralmışıq.
Bu quyudan heç vaxt bax,
Sağ çıxan olmayacaq.

(Az pauza)

Dinləyin, əziz dostlar,
Ancaq bir təklifim var.
Mən bir mahnı oxuyum,
Şən bir mahnı oxuyum.
Kimin adı mahnıda
Çəkilsə lap axırda
Yığışıb yeyək onu,
Bitsin ömrünün sonu.
Cümlə ölməkdən isə,
Xoşdur birimiz ölsə.

Ayı – *(fikirləşir)* Raziyam, Tülkü baba.

Qurd – Mən də.

Çaqqal – Mən də.

Donuz – Mərhaba.
Ağıl dəryası imiş,
Bu hamıdan çox bilmiş.

Çaqqal – Şələquyruq sağ olsun,
Görüm üzü ağ olsun.
Qoymadı ac qalaq biz,
Ətə möhtac olaq biz.

İlan – Yaxşı oldu ki, yenə
İşlər düşdü yönünə.
Bizim Tülkü əmioğlu,
Tez tapdı çıxış yolu.
Mahnı oxunsun gərək,
Kimin ömrü bitəcək.

- Ayı –** Tez ol, oxu nəğməni,
Aclıq öldürdü məni.
- Qurd –** Oxu.
- Tısbağa –** Oxu bir görək,
Kim axıra düşəcək.
- Tülkü –** Heç olmayın narahat,
Oxuyuram bu saat.
Diqqətlə qulaq asın,
Səs-küy salan olmasın.

(Şən bir hava çalınır, Tülkü oxuyur).

Tülkü, Tülkü, Tünbəki,
Quyruq üstə lünbəki.
Axmaqdır Ayı lələ
Çox şeyi qanmır hələ.
Haraya gəldi hənuz,
Burnunu soxur Donuz.
Hey çalışır Qurd qağa,
Çalib, çapıb yırtmağa.
Çaqqal ara vurandır,
Fitnə, fəsad qurandır.
İlan qamçıya bənzər,
Kim gəldi çalmaq istər.
Tısbağa girər qına,
Lağ eylər ona-buna.
Məndən mahnını demək,
Sizdən də olsun yemək.

Ayı – Nə arpa var, nə buğda
Ölçək-biçək çanaqda.
O lazım deyil bizə,
Hər zaman girsin gözə.
Bir də bilmirsiz məyər,
Qına girəndən həzər.
Susdurulsun Tısağa,
Bizi qoymasın lağa.

Qurd – Çox pakizə, çox gözəl
Hökmə olunsun əməl.

(Tısağanı parçalayıb yeyirlər).

Ayı – Bir şey çatmadı mənə,
Qarnım ac qaldı yenə.
Bir də oxu Tülkücan,
O mahnını sən başdan.

Çaqqal – Oxu, oxu, şad olaq
Bir az qəmi unudaq.

Qurd – Qurban olum nəğməyə,
Lap ləzzət verdi mənə.
Oxu bir daha onu,
Görək nə oldu sonu.

Tülkü – Tülkü, Tülkü, Tünbəki,
Quyruq üstə lünbəki.
Axmaqdır Ayı lələ,
Çox şeyi qanmır hələ.
Haraya gəldi hənuz,
Burnunu soxur Donuz.
Hey çalışır Qurd qağa,
Çalib, çapıb, yırtmağa.

Çaqqal ara vurandır,
Fitnə-fəsad qurandır.
İlan qamçıya bənzər,
Kim gəldi çalmaq istər.
Məndən mahnını demək,
Sizdən də olsun yemək.

Ayı (*kinayə ilə*) –

Çatışmır burda yalnız,
Atımız, ulağımız.
Zəhərli qamçı ilə,
Onlar gəlsinlər dilə.
Tapdalayın ilanı,
Bu saat çıxsın canı.

(*Tökülüşüb ilanı yeyirlər*).

Qurd –

Nura gəldi gözlərim,
Qüvvətləndi dizlərim.
Əzizim, Tülkü baba,
Sənə min bir mərhəbə.
Oxu mahnını bir də,
Görək kim qaldı yerdə.

Tülkü –

Oxuyum qardaş indi.

Donuz –

(*ətrafa*) Məndən ötsün kaş indi.

Tülkü –

Tülkü, Tülkü, Tünbəki,
Quyruq üstə lünbəki.
Axmaqdır Ayı lələ,
Çox şeyi qanmır hələ.
Haraya gəldi Hənuz,
Burnunu soxur Donuz.
Hey çalışır Qurd qağa,
Çalıb, çapıb, yırtmağa.

Çaqqal ara vurandır,
Fitnə-fəsad qurandır.
Məndən mahnını demək,
Sizdən də olsun yemək.

Ayı – Gündə ara vurandan,
Fitnə-fəsad qurandan,
Qurtarsaydı canımız,
Qaralmazdı qanımız.
Nifaq saldığı üçün,
Çaqqal yarı bölünsün.

Qurd – Doğru buyurur Ayı,
Yoxdur əclafın tayı.
Ətini şişə çəkin,
Sussun Tısbağa təkin.

(Çaqqalı şaqqalayıb yeyirlər).

Ayı – Bax, bu başqa məsələ,
Doymamışdım heç belə.

Tülkü – Şirinmiş Çaqqal əti,
Başqa imiş ləzzətli.

Donuz – Keyfim xeyli kökəldi.

Qurd – Qarnım doydu, yekəldi.

Tülkü – İndi gəlin dincələk,
Bir qədər səhərədək.

PƏRDƏ

İKİNCİ HISSƏ

Yenə həmin yer. Tülkü, Ayı, Qurd və Donuz quyuda var-gəl edirlər.

Ayı –

Açıldı yenə səhər,
Nura qərq oldu düzlər.
Quyudayıq biz hələ,
Çıxa bilmirik çölə.
Mənsiz qaldı meşələr,
O səfalı guşələr.
Meyvə dolu ağaclar,
Biçənəkli yamaclar.
Quşların cəh-cəh səsi,
Bülbülün şən nəğməsi.
Bir də düşəydi imkan,
Dadaydım beçə baldan.
Lənətə gəlsin quyruq,
Onun qurbanı olduq.

Donuz –

Demə, heç demə, qardaş,
Mən qaragün, yekəbaş
Axı hardan-haraya
Gəlib çıxdım buraya.
İndi azad gəzirdim,
Ürəyi şad gəzirdim.
Hey yeyirdim o ki var
Dadlı, şirin qozalar.
Günümü qara etdim,
Quyuda əldən getdim.

Qurd –

Mən də çalib-çapırdım,
Yağlı şeylər tapırdım.

Yeyirdim bala-bala,
Hala gəlirdim, hala.
Tamaha nə deyim mən,
Əlim çıxdı yeməkdən.

Tülkü – Yenə də giley-güzar?
Buraxsın getsin, dostlar.
Gəlin axıra təkin,
Mətin dayanaq, mətin.

Ayı – Tülkü baba düz deyir,
Qəm-qüssə çəkmək nədir.
Başınızı dik tutun,
Keçənləri unudun.

Tülkü – Tapmaca deyək gəlin,
Bir az əylənək gəlin.

Qurd – Varam tapmaca ilə,
De gəlsin Tülkü lələ.

Donuz (İrəli çıxır) – Yox, yox qoyun mən deyim,
Tapsın kim bacarır, kim.

(Ayı nəərə çəkib Donuza sarı gedir.)

Ayı – Tapmaca deyənə bax,
Otur yerində axmaq.
Heç vaxt mən olan yerdə,
Döşünə göymə bir də.

(Tutub onu silkələyir.)

İndi mən deyim sən tap,
Ver mənə doğru cavab.

(az pauza)

Gəzir meşədə
Donquldanaraq.
Əyripəncədir,
Rəngi qonur, ağ.
Şirin bal ilə
Onun işi var.
Armud görəndə
Ağzı sulanar.
Yırtıcılıqda
Az olar tayı.
Açgözlükdə də
Açgözdür...

Qurd –

Pələng,
Ya da Şirdir mən bilən.

Ayı –

Sus, sus gəl danışma sən.
Nə Pələngdir, nə də Şir.
Görək Donuz nə deyir.

Donuz –

Çəkinirəm deməyə,
Birdən xətrinə dəyər.

Ayı –

Düzünü desən əgər,
Əlimdən çıxmaz xətər.

(Ayı tapmacanı təkrar edir).

Cavab ver hünərin var,
Səni gözləyir dostlar.

Tülkü – Ay tapdı ha, tapammaz.

Qurd – Qoyun düşünsün bir az.

Donuz – Danışmayın havayı,
Cavab Ayıdır.

Tülkü – Ayı?

Donuz – Bəli Ayı! Yaxşı bil,
Donuz heç donuz deyil,
Bu cür sadə və qısa
Tapmacanı tapmasa.

Ayı – Düzdür verdiyin cavab,
Səndən razı qaldım lap.
Bağışla dostum məni,
Deyən incitdim səni.
Növbə sənindir indi,
Tapmacanı buyur, de.

Donuz – Atdan hündürdür,
Fildən balaca.
Beli yəhər tək,
Haçadır, haça.
İri gözləri
Fanara bənzər.
Ac da dolanar,
Susuz da gəzər.
Yaraşıq verər
Yunu hər evə.
Yüklü halda da
Bərk qaçar...

- Ayı –** Öküz.
- Donuz –** Yox...
- Qurd –** Onda uzunqulaqdır,
Görünməyir nə vaxtdır.
- Donuz –** Doğru deyil, düz deyil,
Eşşəklə Öküz deyil.
- Tülkü –** Düşünürəm bayaqdan,
Bu ola hansı heyvan.
Yadıma gəlmir ancaq,
Zehnim korşalıbdır, bax.
Bir də ki, bu tapmaca
Çox çətindir olduqca.
Donuz qağa, qulaq as
Asandını de bir az.
- Donuz –** *(gülür)* Gözlərim üstə o da,
Buyur, bunu tap onda:
Qanadları gözəldir,
Başında var lələklər.
Elə bil ki, bağçada
Açılıbdır çiçəklər.
Gözləri düymə kimi,
Dimdiyi bir bıçaqdır.
Zərərli cücüləri
Məhv etməkdə qoçaqdır.
Şirin-şirin oxuyar
Budaqlarda bup-bup-bup.
Meşələrin gözəli
Qorxu bilməyən...

(Heyvanların hamısı fikirləşməyə başlayır).

- Ayı –** Hophop.
- Tülkü –** Hophop.
- Qurd –** Hophop.
- Donuz –** Düz tapdınız, sağ olun.
Daim keyfi çağ olun.
İndi göstərib hünər,
Kim bir yanıltmac deyər.
- Qurd –** O mənim işim deyil,
Batası dişim deyil.
- Ayı –** Mən bilirdim bir zaman,
İndi çıxıb yadımdan.
- Tülkü –** Qulaq asın mənə də.
- Qurd –** Tülkü coşub yenə də.
- Tülkü –** Saatsaz
Saatı
Səzləyib
Miz üstə
Saxladı.
Saatdan
Saata
Saatı
Saatla
Yoxladı.

Qurd – Bir də təkrar eylə gəl,
Əzbərleyim əlbəəl.

(Tülkü yanıltmacı təkrar edir).

Donuz – Hüsü,
Hüseyn,
Həsi,
Bir
İgiddir
Hərəsi.
Hüsü
Həsidən
Qıvraq.
Hüseyn
Hüsüdən
Qoçaq.
Necədir, Ayı lələ,
Xoşa gəlirmi söylə?

Ayı – Çox yaxşı yanıltmacdır,
Hayıf ki, qarnım acdır.
Başıma girmir heç nə.

(Tülküyə)

Tülkü qardaş, gəlsənə
Oxuyasan yenidən,
O gözəl mahnını sən.
Doysun qarnımız bir az,
Yoxsa ac qalmaq olmaz.

Tülkü – Tülkü, Tülkü, Tünbəki,
Quyruq üstə lünbəki.
Axmaqdır Ayı lələ,
Çox şeyi qanmır hələ.
Haraya gəldi hənuz,
Burnunu soxur Donuz.
Hey çalışır Qurd qağa,
Çalib, çapıb, yırtmağa.
Məndən mahnını demək,
Sizdən də olsun yemek.

Ayı – Hamı bilir Canavar,
Olur yaman ziyankar.
Qoyun, quzu tutmaqdan
Doymur gözü heç zaman.
Odur ki, Qurd tutulsun,
Dərhal qarnı yırtılsın.

*(O saat Ayı, Tülkü və Donuz basmalayıb Qurdu öldürür-
lər.)*

Tülkü – *(ətrafa)* Qurd da aldı dərslərini,
Kəsdi bayquş səsinə.
Bir qaldı əyripəncə,
Bir də Donuz gicgicə.
Onlar da bu gün-sabah,
Qana batar inşallah.

(Ayıya)

Görürəm qarnın toxdur.

Ayı – Acılıqla aram yoxdur.
Qızıqtdı bir az içim.

- Donuz –** Su da yoxdur ki, içim,
Bir az özümə gəlim,
Rahat yatıb dincəlim.
- Ayı –** Dərdimi təzələdin,
Qəlbimə qəm ələdin.
Suyu saldın yadıma,
Qəsd etdin həyatıma.
Donuzsan ki, Donuzsan
Həyatı uğursuzsan.
- Donuz –** Yox, yox, ay Ayı lələ
Amandır, demə belə.
Sənə sataşmaq nədir,
Sənə daş atmaq nədir?
Sözügəlişi dedim mən,
Dostunu salma gözdən.
- Tülkü –** Qiyamət olardı bax,
Bir az çalıb oxusaq.
- Ayı –** Mən razı.
- Donuz –** Mən də razı.
- Ayı –** Olan yoxdur narazı.

(Oynaq bir hava çalınır. Ayı oynaya-oynaya oxuyur).

- Ayı –** Günlərin bir günündə,
Meşədə yatmış idim.
Keyfi kök, damağı çağ
Yuxuya batmış idim.

Çatmışam bir də gördüm,
Bir armud ağacına.
Dərirəm, hey yeyirəm
Edirəm nuşu cana.
Yuxudan ayılında
Gördüm ki, mən acam, ac.
Nə şirin armud vardır,
Nə də ki, həməən ağac.

Tülkü –

Pah atonnan, belə iş.
De ki, bəxtim yox imiş.

Donuz –

Günlərin bir günündə
Çıxmışdım su içməyə.
Dağ aşdım, dəre keçdim
Rast gəldim bir çeşməyə.
Sevindim uşaq təkin,
Ürəyim döndü dağa.
Əyildim ta aşağı,
Bir qədər içim, qağa.
Gördüm ki, iki ovçu
Tuşlayıb tufəngini,
Bu saat aşıracaq,
Vuracaq indi məni.
Bilmirəm necə qaçdım,
Əkildim necə ordan.
Ah, dostlar! Bilirsizmi,
Nə qədər şirindi can?

Ayı –

Amma nə əkilmişən,
Xəlvətə çəkilmisən.
Qanın getmişdi yoxsa,
İşin bitmişdi yoxsa.

Tülkü –

Günlərin bir günündə,
Bir hinə düşdü yolum.
Gördüm toyuq-cücəylə
Doludur sağım-solum.
Dik tutub quyruğumu,
Özümü verdim işə.
Tutuban bir neçəsin
Tələsik çəkdim dişə.
Götürüb üç-dördünü
Qapıdan çıxan yerdə,
Bir nəfər tutdu məni
Şığıyıb gördüm bir də.
Dil töküb çox yalvardım,
Diz çökdüm neçə dəfə,
İnsafsız boğub məni
Tulladı bir tərəfə.
Sən demə, bəxtim çəkib
Ölməyib qalmışam sağ.
Bir az özümə gəlib,
Qaçmağa tutdum ayaq.
Gördüm ki, ev yiyəsi
Əlini vurur dizə.
Danışdım həyatımdan
Sizinçün bir hadisə.

Donuz –

Bu lap qiyamət olub,
Böyük hekayət olub.
Bəxtin gətirib yaman,
Yoxsa ölmüşdün çoxdan.

Ayı –

Çalıb-oxuduq bir az,
Damağımız oldu saz.

(Əli ilə qarnını göstərir).

Deyəsən acdım yenə,
Yemək lazımdır mənə.
Mahnı bir də oxunsun,
Aclığımız yox olsun.

Donuz –

Əzizim, Tülkü lələ,
Mən də acmışam elə.
Mahnının vaxtı keçir,
Gecikdirmə, oxu bir.

Tülkü –

Tülkü, Tünbəki,
Quyruq üstə lünbəki.
Axmaqdır Ayı lələ,
Çox şeyi qanmır hələ.
Haraya gəldi hənuz,
Burnunu soxur Donuz.
Məndən mahnını demək,
Sizdən də olsun yemək.

Ayı –

Aman, aman, ələman
Burnu yastı Donuzdan.
Hara gəlsə soxulur,
Üst-başı kirli olur.
Gecə-gündüz doğrusu,
Kəsilmir xorultusu.
Basıb belini qıraq,
Yaşamasın o axmaq.

(Ayı pəncəsilə basıb Donuzun belini sındırır. Hərəsi bir tərəfdən onun ətinə parçalayıb yeyirlər. Tülkü bir az Donuzun ətindən oğurlayıb qoltuğunun altında gizlədir).

Tülkü –

Bunun da bitdi işi,
Söndü ömür günəşi.

(Işıq sönüb yanır).

Ayı –

Saatlar, günlər keçir,
Gəlib ömürdən bir-bir.
Düşüb quyuda qaldım,
Dərsimi yaxşı aldım.
O şən çağlarım hanı?
Güllü bağlarım hanı?
Hanı o şirin-şəkər,
Böyürtkənlər, əzgillər.
Görünmür, necə oldu
Ağacların armudu?

(Qarnını tutur).

Yenə qarnım, ay aman,
Guruldayır acından.

(Tülkü burnunu qoltuğunun altına salıb gizlətdiyi ətdən yeyir).

O nədir, et yeyirsən?
Xəlvət-xəlvət yeyirsən?
Mənsə burada acam,
Bir tikəyə möhtacam.
Barı vicdanın olsun,
Bir qaşiq qanın olsun.

(Şığıyıb Tülküyə sarı gedir).

Mənə də ver bu saat,
Yoxsa qopar qiyamət.

Tülkü –

Yerə-göyə and olsun,
Hər bir şeyə and olsun!
Qoltuğumun ətidi,
Söküb yeyirəm indi.
Sən də sök qoltuğunu.
Dağıt, tök qoltuğunu.
İştah ilə yeginən,
Mənə sağ ol deginən.

(Ayı qoltuğunun ətini dişləri ilə söküb yeyir. Qan onu götürür).

Ayı –

Ay aman, axdı qanım,
Ölürəm çıxdı canım.
Gözümün nuru getdi,
Şirin həyatım bitdi.
Tülkü baba tez ol gəl,
İşlərim oldu əngəl.

(Arı yerə yığılıb ölür).

Tülkü –

(Oynaya-oynaya oxuyur).

Yaxşı hiylə işlətdim,
Can, ay can!
Qoltuğda əl gizlətdim,
Can, ay can!
Ayını verdim yelə,
Can, ay can!
Tək qaldım indən belə,
Can, ay can!
Yeyib onu bir müddət,
Can, ay can!
Çəkərəm yaxşı ləzzət,
Can, ay can!

(Yorulub bir tərəfdə oturur).

Düzdür, çalib-oynadım
Oxumaqdan doymadım.
Ancaq bir neçə vaxtdır,
Ürəyim narahatdır.
Böyükdür dərdim-sərim,
Qəmim, qüssəm, kədərim.
Tutaq ki, beş-altı gün,
Keyf çəkdim özüm üçün.
Sonra bu şoqəribdən,
Çölə necə çıxım mən.
Günlərin bir günündə,
Bu quyunun küncündə,
Baş qoyub yerə demək,
Acından ölüm gərək.
Görüm kor olsun gözüüm,
Evimi yıxdım özüm.

(Ağlayır).

Eh, bir də ağlamaqdan,
Durub yas saxlamaqdan,
Nə çıxacaq, axı nə?
Qoy bir yoxlayım yenə
Bəlkə sıçrayıb çıxdım,
Bəlkə gətirdi baxtım.

*(Bir neçə dəfə quyudan çıxmağa cəhd edir. Lakin müvəf-
fəq olmur. Ovçu gəlir).*

Ovçu –

İsti keçir havalar,
Nə külək var, nə meh var.
Gəzdim belədən-belə,
Bir ov keçmədi ələ.
Tülkü də neçə gündür
Daha gözə görünmür.
Kim bilir hansı kəndə,
Dadanıbdır indi də.
Bizdə o gündüz-gecə,
Qoymadı toyuq-cücə.
Əcəb çıxdı aradan,
Bəxti gətirdi yaman.

*(Birdən gözü quyuya sataşır. Yaxınlaşıb içəri boylanır.
Tülkünü görür).*

Gör Tülkü harda imiş,
Sən demə burda imiş.
Bir ona bax, ona bax
Gəzir keyf-damağı çağ.
İndi ipi sallayım,
Ayağına dolayım,
Çəkim çıxardım çölə.

(Ovçu ipi sallayıb Tülkünü quyudan çıxarır).

Ovçu –

(Tülküyə) Axırda keçdin ələ.
Hində toyuq qoymadın,
Çalıb, çapıb doymadın.
Çox gözlər yaşlı qaldı,
Qəlblər təlaşlı qaldı.

Vaxtın olubdur tamam,
İndi səni soyaram,
Çıxardaram, ay heyvan
Dərini boğazından.

Tülkü –

Ovçu qardaş, amandır,
Bıçağını dayandır.
Rəhmin gəlsin qoy mənə,
Tutma belə toy mənə.'

(Başına döyür).

Yığsaydın tamahını,
Ucaltmazdın ahını.

AXTARIŞ

3 şəkildə nağul pyes

İştirak edirlər:

1. Aparıcı
2. Fəhma nənə
3. Bənu anı
4. İsaq
5. Çiçək
6. Bahar
7. Fəlçi
8. I Qız
9. II Qız

BİRİNCİ PƏRDƏ

Aparıcı pərdənin qabağına çıxır.

Aparıcı: Gəncəbasar diyarında,
Kür çayının kənarında,
Balaca bir şəhər vardı,
Xeyli insan yaşayırdı.
Minarəli bu şəhərdə,
Bağ-bağatlı belə yerdə
Gözəl idi yayı, qışı,
Çox olmazdı qar, yağışı.
Ancaq əsən küləkləri
İncidərdi ürəkləri.
Çox vurardı xalqa ziyan,
Danışardı hamı ondan.
Vardı burda bir ailə,
Yaşayırdı çətinliklə.
Şıltaq idi əsən yel tək
Evin kiçik qızı Çiçək.
Gələn kimi yemək adı,
O, aradan tez çıxardı.
Gizlənərdi orda-burda,
Axtarardı ana-ata.
Arıq idi ancaq bir az,
Gözəl, göyçək bu qızcığaz.
Ay uşaqlar, gəlin görək,
Haradadır indi Çiçək?

Aparıcı gedir, yavaş-yavaş pərdə açılır.

Kiçik bir ev. Evin bir tərəfində taxt qoyulmuşdu. Otağın bir tərəfində isə yerə palaz salınmış və döşəkcələr nəzərə çarpır. Fatma nənə evi qaydaya salır.

Fatma nənə
(öz-özünə):

Nə olubdu, Fatma nənə,
Neçə gündür bilməm sənə?
Gah tutulur əl-ayağın,
Gah da əsir dil-dodağın.
Yorulursan iş görəndə,
Ev-eşiyi süpürəndə.
Yəqin sənə soyuq dəyib,
Belini də fələk əyib.

(Taxt üstündə oturur)

Ah, bəlkə də qocalıram,
Bir yandan da nəvəm Çiçək,
İştahadan kəsilərək
Arıqlayır gündən-günə,
Fikir vermir öz-özünə.

(Çiçək tövşüyə-tövşüyə otağa daxil olur).

Çiçək:

Nənə, tapşır bu İsağa,
Qoymur məni oynamağa.

(Fatma nənə Çiçəyin əlindən tutub taxtın yanına gətirir).

Deyir, get ye çörəyini,
Gözətləyir nənə səni.

Fatma nənə:

Otur görüm, nənə qurban,
Yoruldu ki, oynamaqdan.
Bir az ələ al özünü,
Gedək yuyum əl-üzünü.
Çörəyini ye, hala gəl,
Yaxşı-yaxşı otur, dincəl.

Çiçək: Eh, ay nənə, qarnım toxdu,
Yeməyə heç halım yoxdu.
Gedib gəzim qoy bir az da,
Özüm üçün mən bayırda.

*(Çiçək qaçıb gedir. Külək əsib pəncərəni taybatay açır.
Fatma nənə gedib pəncərəni bağlayır).*

Fatma nənə: Yenə qaçıb getdi Çiçək,
Məni bihal etdi Çiçək.

(Az pauza)

Bir yandan da əsən külək,
Bağ-bağçada gəzən külək
Divan tutar indi yenə,
Şəhərin hər tərəfinə.
Qoy çağırım uşaqları,
İsaq ilə mən Baharı.
Qızı tapıb gətirsinlər,
Yoxsa ona soyuq dəyər.

*(Fatma nənə İsaq ilə Baharı səsləyir. Bir azdan sonra
onların hər ikisi gəlir).*

İsaq: Eşidirəm, buyur, nənə,
Müntəzirəm hər sözünə.

Fatma nənə: Get bu saat Baharla bir,
Çiçəyi tap, evə gətir.

Bahar: Həyətdəydi bir az qabaq,
Gedək onu tapaq, İsaq.

Fatma nənə: Nənə alsın qadanızı,
Tez axtarıb tapın qızı.
Qan-qan deyir çöldə külək,
Ulayır ac canavar tək.

Bahar: Gəl narahat olma belə,
Qayıdarıq Çiçək ilə.

(Bahar ilə İsaq çıxır. İşıq sönmüb-yanır).

Fatma nənə: Harda qaldı uşaqlarım,
İgidlərim, qoçaqlarım.
İndiyədək gəlmədilər,
Didir məni qüssə, kədər.
Yoxsa Allah eyləməmiş,
Başlarına gəlib bir iş...

(Banu ana tələş içində daxil olur).

Banu ana: Ana, İsaq ilə Bahar
Hər tərəfi axtarıblar.
Yoxa çıxıb Çiçək balam,
Gözəl balam, göyçək balam.

Fatma nənə: Qızım, sən nə danışırısan,
İndi qəmdən ölsün anan?

(Bahar ilə İsaq daxil olur).

Bahar: *(ağlaya-ağlaya)* Gəzdik ev-ev, həyət-həyət,
Küçələrə etdik diqqət.
Heç bir yerdə yoxdur Çiçək.

İsaq: Qonşumuzun oğlu Qəşəng,
Dedi bir az bundan əvvəl
Alıb getdi bacını yel.

Banu ana: Vay, vay, anan ölsün, bala,
Saldı bizi yaman hala.
Axşam işdən döənən zaman
Öldürəcək məni Qurban.
Belə arıq olmasaydın,
Yeməyindən qalmasaydın,
Səni külək aparmazdı,
Evdə şivən qoparmazdıq.
Yeməməyin bu da sonu...

Fatma nənə: (dizinə döyə-döyə)
Quş kimiydi qızın, Banu,
Əsən külək onun üçün
Alıb onu getdi bu gün.
Arıq olmaq bəla imiş,
Başa xəta gətirərmiş.

(Az pauza)

Yalan yoxdur bu sözümdə,
Günahkaram mən özüm də.
Gəlmiş idi evə bayaq,
Nənə, qoymur dedi İsaq.
Oynayım mən toplan ilə,
Sonra qaçıb getdi çölə.
Düzü qızı gerek həmə, n,
Qoymayaydım çixsın evdən.

Banu ana: Axı hardan biləydin ki,
Külək indi əsən təki.

Aparacaq onu ana,
Qalacağıq yana-yana.
Bayıra çıx, oğlum, İsaq,
Külək yenə əsirmi bax.

(İsaq çıxır. Bir az sonra qaydır).

Durur, daha əsmir külək,
Bağ-bağcanı gəzmir külək.
Ancaq ana, deyim sənə,
Həyəət qalıb yaman günə.
Yerə yıxıb ağacları,
Uçurdubdu daş-divarı.
İt də yoxdur zəncirində,
Var-gəl etmir öz yerində.

Banu ana:

(Fatma nənəyə)
Zaman keçir, anacan bil,
Dayanmağın vaxtı deyil.
Getsin İsaq ilə Bahar,
Hər tərəfi axtarsınlar.
Tapılmasa Çiçək əgər,
Kəndlərə də qoy getsinlər.

Fatma nənə:

Qoy getsinlər, nə deyirəm,
Yanır dərddən, qəmdən sinəm.

Bahar:

Ağlamaqdan şişib başım,
Gedim yola hazırlaşım.

(Bahar getmək istəyir. İsaq mane olur).

İsaq: Ayaq saxla, getmə, dayan,
Burada qal sən, Baharcən.
Gedəcəyəm özüm təkçə,
Gəzəcəyəm küçə-küçə.
Girəcəyəm həyətlərə,
Baş vuracam hər bir yerə.
Keçəcəyəm dağ-dərədən,
Tapacağam Çiçəyi mən.

Fatma nənə: İsaq bala doğru deyir,
Get, bala, uğruna xeyir.

PƏRDƏ

İKİNCİ ŞƏKİL

Aparıcı pərdə qabağına çıxır.

Aparıcı:

Elə o gün
İsaq yola
çıxdı tək.
Əvvəl-əvvəl
küçələrdən
keçərək,
Bir-bir gəlib –
gedənlərdən
soruşdu.
Öz yoluyla
ötənlərdən
soruşdu.
Girib-çıxdı
neçə-neçə
həyətə,
Tutdu hətta
uşaqları
söhbətə.

Xəbər verən
tapılmadı
Çiçəkdən,
Bir ah qopdu
hər döyünən
ürəkdən.

Gördü şəhər
Yaman günə
qalıbdı,

Duman gəlib
hər tərəfi
alıbdı.

Hər tin başı
Yerə düşüb
ağaclar,
Daş-kəsəkdir
Yollar, izlər,
yamaclar.

Həyətlərdən
gəlir hay-küy
səsləri,
Əldən düşdü
Dolaşmaqdan
şəhəri.

İsaq bala
düşdü fikrə
xəyala,
Gəlib çıxdı
Bir günəşli
mahala.

Aparıcı gedir. Bir az sonra İsaq çiyində heybə yavaş-yavaş gəlib pərdənin qabağından keçir. Pərdə açılır.

Yaşılığa bürünmüş bir kəndin panoraması görünür. Bulaq başı. Qız-gəlinlər bulaqdan su aparmaq üçün növbəyə dayanıblar. İsaq çiyində heybə gəlir.

İsaq:

Bir qab su verin,
A qızlar, mənə.

Gəlsin ürəyim
Bir az yerinə.
Xeyli müddətdir
Bu yollardayam.

(Qızların biri ona bir qab su verir).

Bacım itibdi,
İntizardayam.

I Qız: Qardaş, nə dedin,
İtibdi bacın?
Evdən-eşikdən
Gedibdi bacın?

II Qız: Yəqin kiməsə
Qoşulub gedib.
Sevib birini,
Baş alıb gedib.

İsaq: Siz nə deyirsiniz,
Aman, a qızlar?!
Balacadır o,
Yeddi yaşı var.

I Qız: Onda nə üçün
Çıxıbdı yoxa?
Qaçıb-gedibdi
Göz baxa-baxa?

II Qız: Bəlkə bir iş var,
Onunçun qaçıb.
Azad bir quş tək
Qol-qanad açıb.

(Heybəsinə çiyindən yerə qoyur).

İsaq: Yox, yox, a qızlar,
Siz deyən deyil.
Heç kimdən qaçıb,
Gizlənən deyil.
Dəcəl bir qızıdır
Bu Çiçək bacım,
Çıxmaz heç yerə
Heç vaxt tək bacım.
Arıq bədəndi,
Bir qədər ancaq,
Yeyib-içməyir
Vaxtında uşaq.
Tez-tez yel əsir
Bizim şəhərdə,
Hər yeri gəzir
Bizim şəhərdə.
Alıb gedibdi
Çiçəyi külək,
Görən olubdu...

I Qız: Vay səni...

II Qız: Demək
Onun üçün sən
Düşmüşən çölə?
Gəlib çıxmısan
Bizim bu elə?

İsaq: Düz buyurursan,
Elədir ki, var.
Evdə anam da,
Nənəm də ağlar.

Ondan bir xəbər
Verən yox ancaq,
Dərd, qəm əlində
Qalmışam dustaq.
Bilmirəm necə
Qayıdım geri,
Sakit eyləyim
Evdəkiləri.

I Qız: Qüسسə, qəm yemə,
Qardaş, bu qədar.
Əlbət Çiçək qız
Geriyyə döner.
İlişib-qalib
Hardasa yəqin.

II Qız: Ha, ha! Nə deyim,
Sözünə sənin.
İlişib qalsa
Kol-kosda əgər,
Yeməzmi onu
Çöldə vəhşilər?

(Qız fikirləşə-fikirləşə gəzişir).

I Qız: Qonşumuzda var
Qaraçı qarı,
Hər işə baxan
Bir falçı qarı.
Qoy su götürüm
Gedək yanına,
Açıb dərini
Danış sən ona.

II Qız: Doğru deyirsən,
Buna yox sözüm.
Gedək bir yerdə,
Danışım özüm.
Odur özü də
Gəlib bulağa,
Saxsı cürdəkdə
Su aparmağa.

(Falçı gəlir).

Falçı: Salam, a qızlar,
Dərdiniz mənə.

(Gətirdiyi qabı I qıza uzadır).

Doldurub bunu,
Verin siz mənə.

(Gözü İsağa sataşır).

Bu oğlan kimdir,
Nə gəzir burda?

II Qız: Qonaqdır, nənə,
Yaşar uzaqda.
Sizlə işi var,
Düşübdü dara.

(Falçı İsağa əlini uzadır).

Falçı: Xoş gəldin, bala,
Sən buralara.

(İsaq ağzını açıb danışmaq istəyir. II qız mane olur).

I Qız: Belədir, nənə,
Bu İsaq ki var...

II Qız: Qoy mən danışım,
Sən dayan, Dinar.
İsaq yaşayan
Sarayabadda
Güclü küləklər
Əsir hər ayda.
Hay-həşir ilə
Əsən küləklər
Alıb Çiçəyi
Gedib bu səhər.

Falçı: Kimdir bu Çiçək?
Bilmədim ancaq.

I Qız: Bacı-qardaşdı
Çiçəklə İsaq.

Falçı: Aydındı, ay qız,
Danışma, dayan.

(İsağa)
Ver sağ əlini,
Eşit, balacan,
Hadı-hıdı hardasan,
Hansı toy-mağardasan?
Hoppan, tullan, durma gəl,
Çox özünü yorma gəl.
Dağ, dərədir, quyudu,
Yel babanın toyudu.

Bir qız vardı orada,
Tapsan gətir onu da.
Yapış əlindən ancaq,
Axtarır qızı İsaq.

*(Falçı üç dəfə özünü silkələyir. Sonra bir qab su istəyir.
Ona su verirlər. O, əli ilə oğlanın üzünə su səpələyir).*

Şükür olsun xudaya,
İşlər düşür qaydaya.
Arıq bir qız görünür,
Durur yalqız
Görünür.
Qorxur yazıq qızcığaz,
Rəngi də qaçıb bir az.

İsaq *(sevinə-sevinə)*: Odur, Çiçək bacımdır,
Gözəl-göyçək bacımdır.
Hardadır o, sən Allah,
Eylə məni gəl agah.

Falçı: Sus, sus, danışmaq olmaz,
Səbir elə, döz bir az,
Şıltaq qıza oxşayır,
Ağlamağa başlayır.
Qaçır yemək görəndə,
Hər çay-çörək görəndə.
Ona görə arıqdı,
İşi belə fıırıqdı.
Olma əsla nigaran,
Salamatdı Çiçəkcan.
Bu gün külək əsəcək,
Özü üçün gəzəcək.

Qoparacaq hay-həşir,
Gün batacaq arabir.
Sonra yağış yağacaq,
Dərhal kəsəcək ancaq.
Onda külək çiçəyi
O gözəli, göyçəyi
Alıb gələcək geri,
Şad edəcək sizləri.

İsaq: Çox sağ ol, falçı ana,
Dönüm sənin başına.

Falçı: Dayan, tələsmə, oğlan,
Sözümü kəsmə, oğlan.
Nə deyirəm qulaq as,
Heç cür gecikmək olmaz.
Bu dəqiqə düş yola,
Gedə-gedə bax sola.
İki at görəcəksən,
Atıl min birinə sən.
Çap düz Sarayabada,
Yolda durma bir an da.
Külək başlasa əgər,
Atı yolundan eylər.
Düşərsən qeylü-qala,
Durma, tələs, ay bala.

(Qızlar sevinirlər).

I Qız: Falçı nənə sağ olsun,

II Qız: Kef-damağı cağ olsun.

(Az pauza).

Görüm yüz yaşa, nənə,
Allah yar olsun sənə.

İsaq:

Gəlsən Sarayabada
Çiçəyi də sal yada.
Qalginən bizdə qonaq,
Qulluğunda dayanaq.

(Üzünü qızlara tutur):

Siz də var olun, qızlar,
Bəxtiyar olun, qızlar.

I Qız:

Bizi unutma sən də,
Yad et yeri gələndə.

(İsaq heybəsini götürüb yavaş-yavaş səhnədən çıxır).

PƏRDƏ

ÜÇÜNCÜ ŞƏKİL

*Yenə Çiçəkgilin evi. Fatma nənə taxt üstündə oturub.
Bahar bir stəkanda ona çay gətirir. Banu ana daxil olur.*

Banu ana: Çiçəyimdən, gülümdən
Bir xəbər yoxmu, ana?

Fatma nənə: Yox, ay bala, xəbər yox,
Qalmışam yana-yana.
Qonşu Əsmət nənə də
Yanımdaydı bayaqdan,
Dedi, xəbər çıxacaq
İndilərdə uşaqdan.
Düzü onun sözünə
Gəlməyir inanmağım,
Nəzir-niyaz demişəm,
Gəlib çıxsə uşağım.

Banu ana: Mən də oldum şəhərdə,
Soruşdum çox adamdan.
Xəbər verən olmadı
Mənim əziz balamdan.

(Fikirli-fikirli gəzir).

İç, ay ana, çayını,
Bunca üzmə özünü.
Daim dikmə qapıya
Gəl bu qədər gözünü.
Allah-taala olarsa
Dayağımız, anacan,
Gəlib çıxacaq Çiçək.

Fatma nənə: Qızım, nə vaxt, nə zaman?
Məndə inam qalmayıb,
Bu dünyanın işinə.
Mat-məəttəl qalmışam
Zamanın gərdisinə.
Birini yerə vurur,
Qaldırır o birsini.
Kasıb-kusubun üstə
Tökür yalnız hirsini.

(Qapının döyülmək səsi eşidilir).

Bahar: Kimsə döyür qapını,
Görən kimdir bu vaxtı?

(Çıxır).

Banu ana: Gəlib çıxmır İsaq da,
Görəsən harda qaldı?
Daha hava qaraldı.
Xeyli keçir axşamdan,
Bir xəbər-zad çıxaydı
Barı İsaq balamdan.
Nahaq qoyduq tək getdi
Bu çöllərə uşağı.

(Bahar sevincək daxil olur).

Bahar: İsaq gəldi, ay nənə,
Gülür qaşı-qabağı.

(Banu ana və Fatma nənə qapıya sarı gedirlər).

Çiçəksizdi o ancaq,
Sordum, bir söz demədi.

Fatma nənə: Bəs hanı onun özü?

Bahar: Səbr et, o, gəlir indi,
Əl-üzünü yumağa
Getdi, yorğundu yaman,
Durum bir çay düzəldim,
Gəlibdi uzaq yoldan.

(İsaq daxil olur).

Banu ana: Anan qurban boyuna,
Nə xəbər var Çiçəkdən?
Şan-şan oldu bağrımız,
Öldük fikir etməkdən.
Danış, harada oldun,
Bir şey bildinmi barı?

Fatma nənə: Yoxsa boş yerə getdin,
Ölçdün-biçdin yolları.
Sən də zülm etmə bizə,
Aç ağzını danış gəl.

İsaq: Səbrin olsun, ay nənə,
Şəhərdə oldum əvvəl.
Sonra düşdüm kəndlərə,
Dayanmadım bir an da.
Gəlib çıxdım axırda
Gözəl Sarayabada.
Kənd nə kənd, başdan-başa
Hər yanı gül-çiçəkdi,
Qızları bir-birindən
Gülərüzdü, qəşəngdi.

Fatma nənə: Eh, ay bala, Çiçəkdən –
Ondan danış bizə sən.
Soxma gözəl qızları
Əvvəl-əvvəl gözə sən.

Bahar: Danış, bacımdan danış,
Xəbər tuta bildinmi?

İsaq: Şəhədə gəzənlərdən
Sordum, gördümsə kimi,
Gördüm deyən olmadı,
Məni məyus etdilər...
Qızlar gördüm bulaqda,
İmdadıma yetdilər.
Bir qab da su içdim mən
Əllərindən onların.
Unutmaram heç zaman
Gülsənəmi, Dinarı.

Banu ana: Bu nədir, İsaq bala,
Qızlar, qızlar deyirsən?
Çiçək qalıb bir yana
Onlardan söyləyirsən?!

İsaq: Qızlar tanış eylədi
Məni bir falçı ilə.
Arvad baxdı üzümə
Əlimi aldı ələ.

Banu ana: Aha, sən bundan danış,
Nə dedi falçı sənə?

İsaq: Dinar dedi qulaq as,
Falçının hər sözünə,
Odur Sarayabadın
Ən baş bilən falçısı.

Bahar: Yenə Gülsənəm, Dinar...

(İsaq onun sözünü kəsir).

İsaq: Onlar olmasa idi,
Mən əliboş gələrdim.
Daha da çoxalardı
Hər an, hər saat dərdim.
Qızlar olmasa idi,
Kim bilir harda idim.
Keçib dağdan, dərədən,
Hələ də yol gəlirdim.

Bahar: Yoxsa, ata, eşşəyə,
Minib gəlmisən, qardaş?

İsaq: Elədir, ata minib,
Çapıb gəlmişəm birbaş.
At nə at! Qanad açıb,
Elə bil ki, uçurdu,
O, yol boyu yorulub,
Nə dayandı, nə durdu.
Falçı tez-tez deyirdi,
Bir azdan yel əsəcək,
Gəncəbasar elinin
Hər yerində gəzəcək.
Yenə ziyan vuracaq
Həyətlərə, evlərə.
Gətirəcək Çiçəyi
Apardığı o yerə.

(Banu ana İsağı öpür).

Banu ana: Sağ olasan, ay oğul,
Bayaqdan de sən bunu,
Basacağam bağrıma
Yenə, ay Allah, onu.

Fatma nənə: Şad olasan, İsağım,
Dönüm başına sənin.
Qoy bir durum oynayım,
Bir az qarşında sənin.

*(Şən bir oyun havası eşidilir. Fatma nənə durub oynayır.
Bahar da nənəsinə qoşulur).*

Allaha şükür Çiçək
Sağ və salamat imiş.

Bahar: Qəlbimiz nahaq yerə
Belə narahat imiş,
Hardasan gəl çıx, bacım,
Darıxmışam səninçün,
Qüسسə, kədər içində
Dolaşmışam bütün gün.

(Şiddətlə əsən küləyin səsi gəlir).

İsaq: Aha, külək başladı,
Dağıdacaq hər yeri.
Gətirəcək bacımı,
İnşallah ki, o geri.
Deyəsən bütün işlər
Falçı deyəntək olur.

(Bahara)

Pəncərəni yaxşı ört,
Külək otağa dolur.

*(Bahar durub pəncərəni bağlayır. Fatma nənə əllərini gö-
yə qaldırır).*

Fatma nənə: Yeri-göyü yaradan,
Ulu Allahım mənim,
Çiçəyi qaytar geri,
Sən ol pənahım mənim.
Qüdrətinin önündə
Baş əyir Fatma nənə,
Ümidim bir sənədir,
Sözüm yox özgəsinə.

(Qapı arxasından ağlamaq səsi gəlir).

Banu ana: Ağlayır çöldə kimsə,
Birdən Çiçək olar, ha!
İsaq, dur çıx bayıra,
Səbrim tükənib daha.

(İsaq çıxır).

Bahar: Çiçək bacım olsaydı,
Ay Allah, bu ağlayan,
Dərdim, qəmim olmazdı
Daha heç vaxt, heç zaman.

(İsaq Çiçək ilə daxil olur).

Fatma nənə: Ay sənə qurban olum,
Haralarda qalmısan?

(Yaxınlaşıb Çiçəyi qucağına alıb üzündən öpür).

Bizi dərdin, qüssənin
Yedəyinə salmısan.

Banu ana:

Ağlama, canım, gözüm,
Özünə gəl, ağlama.
Ah, anan ölsün sənin,
Qəlbimizi dağlama.
Bu nə görkəmdir səndə?
Qapqaradır üst-başın.
Axtarmaqdan yorulub
Bu gün səni qardaşın.
Qızım, yeyib-içsəydin
Vaxtlı-vaxtında əgər,
Alıb getməzdi səni
Uzaqlara küləklər.

Fatma nənə:

Bilirəm ki, çıxmazsan
Daha heç zaman çölə.

(Çiçək göz yaşını silə-silə)

Çiçək:

Düz deyirsən, nənəcan,
Eşidirəm sizi mən.
Yemək verin acmışam,
Təqətim yoxdur daha.

Banu ana:

Qızım yemək istəyir,
Şükür olsun Allaha.
Əl-üzünü yuyum gəl,
Otur ye çörəyini.

Bahar: Yaxşı ki, uğur ilə
                                    Axtarış gəldi başa.
                                    Yaşa, İsaq qardaşım,
                                    Görüm səni yüz yaşa!

(Banu ana Çiçəyin əlindən tutub pərdənin qabağına gətirir).

Banu ana: Baxmasanız, uşaqlar,
                                    Böyüklərin sözüne,
                                    Yoxsa siz də Çiçək tək
                                    Düşərsiz belə günə.

PƏRDƏ

Kitabın içindəkilər

Ağzımızdakı dilimiz qədər şirin (<i>Məmməd Aslan</i>)	3

UŞAQLAR ÜÇÜN YAZILMIŞ ŞEİRLƏR

"Nağıl istəyən qız"dan verdiyimiz şeirlər
Xoşunuza gəlibdir ay uşaqlar, deyirlər.

Anama demə	15
Bizim peykimiz	16
Sabah yeyərəm	17
Çıxartmadı səsini	19
Xalaya de gəlməsin	21
Uzaq gəzir	23
Səndən alır	26
Qəhrəman Mübariz	28
Ağıllı oğlan	30
Gözlə gələrəm	31
Tut ağacı	33
Bir məqbərə var	34
Nağıl sevən qız	36
Bir mehriban nənə var	38
Şəhid baba	40
İki Murad	42
Sonu budur	45
Nənə həmin nənədir	47
Xəbər tutaram	49
Anasına sığındı	51
İsak Hanuk məktəbi	53
Mən də ağladım	54
Çılpaq ağaclar	57
Bizim küçə	59
Mənim dostum	61
Balıqlar	63
Danışan kitab	65
Saxlasın yadda	67
Dura bilmərəm	68
Rəssam bildi	70
Gəl səni aparım	72
Sabah deyərəm sənə	73
Düz deyir anan	75
Get oyna	77
Düzgün çağırım	79
İstəsən əgər	81
Çıxdı yaddan	83
Gözləyə bilmirəm	85

Gəl səni aparım	72
Sabah deyərəm sənə	73
Düz deyir anan	75
Get oyna	77
Düzgün çağırım	79
İstəsən əgər	81
Çıxdı yaddan	83
Gözləyə bilmirəm	85
Bahar	87
Təşəkkür etdi	88
Babalar deyib	90
Bir dəfə artır	92
Adları yaddan çıxacaq	93
Sən də görərsən	96
Balaca aşiq	98
Qaz və günəş	100
Fəsilər	101
Ağ olsun	104
Sevinc bəxş etdi	106
Son söz	108
Bilmirsən məgər	110
Qəhrəman olacağam	112
Sağ ol, qızım	114
Gedək səni gəzdirim	116
Baban olmaram	118
Yuxuya getdi	119
Yaxşı ki qalıb	121

**Ömrümüzün gülü nəvələrimiz!
Onlarla gülürük, sevinirik biz**

Yuxu gören qız	124
Pələng Pişik	126
Yadında saxla	128
Mehriban nənə	130
Rəssam qızım	131
Oğuz suyu	133
Yağlı iki	134
Uşaqların dostları	136

Qoymaram iynə vura.....	137
Fəxr edir Vətən	138
Ataram onu	140
Gül nəvəm	141
Çox şey bilərsən	142
Bakı – Şuşa qatarı	144
Novruz bayramı	146
Gəncə çayı	148
Ceyran və Pişik	149
Fərhad baba	150
Bir saatlıq verərsən	153
Çıxa bilməzlər	154
Yat dedi	155
Balıqsız qayıdaq	156
Cəsur olacaq	158
Baxa bilmədi	159
Boğazı gəldiyi üçün	161
Sərdar baba	163
Tuta bilməzsən	165
Xocalıdan sür atını	166

**Nəvələr dünyaya gələndən bəri,
Nənələr çox sevir gül nəvələri**

Nənəm işə girib	168
Şad eylə məni də	170
Başını əydi	172
Nahaq qaçmısan	174
Nənə bilməsin	175
Əmzik əmən qız	177
Söyüd ağacı	178
Olsun səninçün	179
Anama demə	181
Qorxur nənəm	182
Mənsiz deyərsən	183
Güldü gözləri	185
Sağ ol deyirdi	188
Oğuzum	190
Babalar	191

Payını saxlarlar	192
Çox sevəcək	194
Atıb gedərler səni	195
Bahar	197
Nənəylə getdi	198
İstəmə	200
Təşəkkür etdi	202
Küseyən qız	204
Sənin kimi	206
Adım qalar	208
Qarabağ	210
Dəyişməmə heç bir şeyə.....	211
Sevirəm səni	213
Nənəm kimi	215
Mehriban bala	217
Nəne və nəvə	218
Yaxşı ki, varsız	219
Uşaqlar	220
Sizinlə də fəxr etsinlər.....	221
Bundan belə	223
Belə şey etmə	225
Dəcələ bax, dəcələ	227
Çox sağ ol desin	230

POEMA

Topçu Həsən

Müəllifdən	232
Müəllifdən	234
Müharibə başladı	236
Tanişlıq	240
Səfərbərlik	243
Birinci məktub	247
Cəbhədə	251
İkinci məktub	266
Əsgər məktubları	282
Döyüşdən sonra	288
Şad xəbər	294

Üçüncü məktub	318
Berlinə gedən yolda	341
Artıq aprel ayıdır	349
Müəllifdən	380

PYESLƏR

Qızıl balıq

bir pərdə 2 şəkildə nağıl-pyes

(A.S. Puşkinin "Balıqçı və balıq nağılı"nın motivləri əsasında)

Birinci pərdə	388
Birinci şəkil	408
İkinci şəkil	420

Padşah və xoruz <i>(Azərbaycan xalq nağılı əsasında)</i>	431

Tülkü, Tülkü, Tünbəki

2 hissəli pyes

(Xalq nağılı əsasında)

Birinci hissə	438
İkinci hissə	454

Axtarış

üç şəkildə nağıl-pyes

Birinci pərdə	473
İkinci şəkil	480
Üçüncü şəkil	490

Payını saxlarlar	192
Çox sevəcək	194
Atıb gedərlər səni	195
Bahar	197
Nənəylə getdi	198
İstəyəm	200
Təşəkkür etdi	202
Küseyən qız	204
Sənin kimi	206
Adım qalar	208
Qarabağ	210
Dəyişməyəm heç bir şeyə.....	211
Sevirəm səni	213
Nənəm kimi	215
Mehriban bala	217
Nənə və nəvə	218
Yaxşı ki, varsız	219
Uşaqlar	220
Sizinlə də fəxr etsinlər.....	221
Bundan belə	223
Belə şey etmə	225
Dəcələ bax, dəcələ	227
Çox sağ ol desin	230

POEMA

Topçu Həsən

Müəllifdən	232
Müəllifdən	234
Müharibə başladı	236
Tanişlıq	240
Səfərbərlik	243
Birinci məktub	247
Cəbhədə	251
İkinci məktub	266
Əsgər məktubları	282
Döyüşdən sonra	288
Şad xəbər	294

Üçüncü məktub	318
Berlinə gedən yolda	341
Artıq aprel ayıdır	349
Müəllifdən	380

PYESLƏR

Qızıl balıq

bir pərdə 2 şəkildə nağıl-pyes

(A.S. Puşkinin "Balıqçı və balıq nağılı"nın motivləri əsasında)

Birinci pərdə	388
Birinci şəkil	408
İkinci şəkil	420

Padşah və xoruz <i>(Azərbaycan xalq nağılı əsasında)</i>	431

Tülkü, Tülkü, Tünbəki

2 hissəli pyes

(Xalq nağılı əsasında)

Birinci hissə	438
İkinci hissə	454

Axtarış

üç şəkildə nağıl-pyes

Birinci pərdə	473
İkinci şəkil	480
Üçüncü şəkil	490

Simax Şeyda

SEÇİLMİŞ ƏSƏRLƏRİ

Beş cilddə

(II cild)

Operatoru və kompüter tərtibatçısı: Pərvinə Quluzadə

Çapa imzalanmışdır: 15.10.2015

Formatı: 60x84 1/16

Həcmi: 32 ç.v.

Sayı: 100

Bakı, Xaqani 19;

(050) 545 29 44;

(012) 498 69 48;

